

ՄԱԿ ՓԳՀ

Միավորված Ազգերի փախստականների գործակալություն

2014թ. հոկտեմբեր

ՄԱԿ ՓԳՀ ԴԻՐՔՈՐՈՇՈՒՄԸ ԻՐԱՔ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱԼՈՒ ԽՆԴԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ներածություն

1. 2012թ.-ին «Իրաքից ապաստան հայցող անձանց համար միջազգային պաշտպանության անհրաժեշտության գնահատման ՄԱԿ ՓԳՀ Ուղեցույցի»¹ եւ «Իրաքում պաղեստինցի փախստականների վերաբերյալ 2012թ. հուշաթերթի»² հրատարակումից հետո Իրաքում բռնության նոր ալիք բարձրացավ մի կողմից Իրաքի անվտանգության ուժերի (ԻԱՌԻ) եւ Քրդական զինված ուժերի (*Պեշմերգա*) միջեւ, մյուս կողմից եւ Իրաքի, եւ Սիրիայի տարածքում գործող «Իրաքի եւ Էլ-Շամի իսլամական պետություն» խմբավորման (այսուհետ՝ ԻՇԻՊ) եւ դրա հետ համագործակցող այլ զինված խմբավորումների միջեւ:³ Բռնության այդ ալիքի, ներառյալ մահապարտների կողմից իրականացվող հարձակումների, ավտոմեքենաների պայթեցումների, հրետանային, օդային ուժերի զորավորումների եւ մահապատիժների արդյունքում ամեն օր սպանվում կան վնասվածքներ են ստանում խաղաղ բնակիչները: Ինչպես հաղորդվում է, ԻՇԻՊ խմբավորման հաջողությունների արդյունքում Իրաքի կառավարությունը լիովին կամ մասնակիորեն կորցրել է իր վերահսկողությունը երկրի տարածքի զգալի հատվածում, մասնավորապես Ալ-Անբար, Նայնավա, Սալահ Ալ-Դին, Քիրքուք եւ Դիյալա նահանգներում: Չնայած ԱՄՆ-ի կողմից իրականացվող օդային ուժերի միջոցով Իրաքի անվտանգության ուժերին եւ Քրդական զինված ուժերին վերջերս հաջողվել է վերահսկողություն հաստատել հատկապես Իրաքի Քուրդիստանի ներքին սահմանագծին մոտ գտնվող մի շարք տարածքներում⁴ ընդհանուր առմամբ, սահմանագիծն անընդհատ փոփոխվում է: Հակամարտությունը, որն ավելի սրվեց Ալ-Անբար նահանգում 2014թ. հունվարին եւ այսուհետեւ տարածվեց մյուս նահանգներում, որակվում է որպես ոչ միջազգային բնույթ կրող զինված

¹ ՄԱԿ Փախստականների հարցերով զերագույն հանձնակատար (ՄԱԿ ՓԳՀ), «Իրաքից ապաստան հայցող անձանց համար միջազգային պաշտպանության անհրաժեշտության գնահատման ՄԱԿ ՓԳՀ Ուղեցույց», 31 մայիս 2012թ., HCR/EG/IRQ/12/03, <http://www.refworld.org/docid/4fc77d522.html>: Սույն փաստաթղթում ներկայացվող «Իրաքի խմբավորումներ» եզրն արդիական է, սակայն, իհարկե, հարկ է կիրառել այն ծագման երկրի վերաբերյալ ճշգրիտ տեղեկատվության համատեքստում:

² ՄԱԿ ՓԳՀ, 2006թ. վերանայված հուշաթերթ. *Ուղեցույց Իրաքում պաղեստինցի փախստականների պաշտպանության վերաբերյալ*, հուլիս 2012թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://www.refworld.org/docid/500ebee22.html>:

³ «Իրաքի եւ Էլ-Շամի ինքնահռչակ իսլամական պետությունը» (ԻՇԻՊ) (արաբերեն՝ *Ad-Dawlah Al-Islamiyyah fi Al Iraq wa Al-Sham*) նաեւ հայտնի է (նախկինում) որպես «Իրաքի իսլամական պետություն» (ԻԻՊ) կամ «Իրաքի եւ Լեվանտայի իսլամական պետություն» (ԻԼԻՊ) եւ նաեւ նշվում է որպես «Իսլամական պետություն» (ԻՊ): Չնայած ԻՇԻՊ-ը ներկայիս հակամարտությունում առավել նշանակալից հակապետավարական ուժն է՝ մի շարք այլ զինված խմբավորումներ, այդ թվում՝ Նաբաթախի գործը (ՆՏԶ), 1920-ականների Հեղափոխական ժողովուրդը, Անար Ալ-Իսլամ շարժումը, Իրաքի իսլամական գործը եւ որոշ սունիթական ցեղախմբեր նույնպես ակտիվ մասնակցություն են օժնեցում հակամարտությանը: ՄԱԿ ՍԳԶԳ, *Անկարկ հունանիտար կարիքների վերաբերյալ, 26 սեպտեմբեր, 2014թ.*, էջ 6, <http://bit.ly/1xg0fCB>, BDC - *Հզորության Իրաքում. Սունիթական ապստամբության հիմնական մասնակիցները*, 1 հուլիս 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://bbc.in/1EGGtd0>

⁴ Իրաքի Քուրդիստանը ներառում է Դահուկ, Էրբիլ եւ Սուլեյմանիա նահանգները, որոնք գտնվում են Քուրդիստանի տարածաշրջանային կառավարության (ՔՏԿ) իրավասության ներքո: Ավելին, ՔՏԿ-ն *դե ֆակտո* վերահսկում է մի շարք տարածքներ, որոնք վիճելի տարածքներ են համարվում վերջինիս եւ Իրաքի կառավարության միջեւ: Տե՛ս օրինակ, Ֆրանսալիս գործակալություն, *Քուրդիստանի հարձակումը թույլ տվեց Իրաքի քրդերին գրավել վիճելի տարածքներ, 12 հունիս, 2014թ.*, տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://shar.es/1mefrU>: Տե՛ս նաեւ 29-րդ ռազմաօդային ուժերը:

հակամարտություն:⁵ Այսպիսով, 2006-2007թթ. աղանդավորական հակամարտությունից⁶ հետո 2014թ.-ին զոհերի քանակը հասավ ամենաբարձր կետին⁷:

Մարդու իրավունքների միջազգային նորմերի եւ հումանիտար իրավունքի խախտումներ

2. Տեղահանությունից եւ զոհերի թվից բացի քաղաքացիական բնակչության կյանքի վրա լրջորեն ազդում են մարդու իրավունքների եւ հումանիտար իրավունքի համատարած բնույթ կրող խախտումները: Փաստաթղթային ապացույցներ կան այն մասին, որ հակամարտության կողմերը խախտում են միջազգային հումանիտար իրավունքը, ինչպես նաեւ կոպիտ խախտումներ են կատարում մարդու իրավունքների միջազգային նորմերում: Քաղաքացիական բնակչության վրա ԻՇԻՊ-ի եւ դրա հետ համագործակցող զինված խմբավորումների պարբերաբար եւ համատարած հարձակումները կարող են համարվել ռազմական հանցագործություններ եւ հանցագործություններ ընդդեմ մարդկության: Ինչպես հաղորդվում է, Իրաքի անվտանգության ուժերը եւ դրանց հետ համագործակցող այլ ուժերը ռազմական գործողություններ են իրականացրել խախտելով ինչպես ընտրողականության եւ համաչափության սկզբունքները, այնպես էլ բռնության հետեւանքներից քաղաքացիական բնակչության պաշտպանությանն ուղղված միջոցառումներ ձեռնարկելու պարտավորությունը, որը կարող է հավասարազոր համարվել ռազմական հանցագործությանը: Բացի այդ, ինչպես հաղորդվում է, Իրաքի անվտանգության ուժերի հետ համագործակցող այլ զինված ուժեր իրականացրել են առեւանգումներ եւ նպատակային սպանություններ:⁸

3. Ինչպես հաղորդվում է, ԻՇԻՊ-ը եւ դրա հետ համագործակցող զինված խմբավորումները կատարել են մարդու իրավունքների «ակնհայտ, պարբերաբար եւ համատարած բնույթ կրող» կոպիտ խախտումներ, այդ թվում՝ *ուղղակիորեն քաղաքացիական բնակչության եւ քաղաքացիական ենթակառուցվածքի դեմ ուղղված հարձակումները, մահապատիժները եւ քաղաքացիական անձանց միտումնավոր սպանությունները, բռնաբարությունները, առեւանգումները եւ կանանց ու երեխաների նկատմամբ սեռական եւ ֆիզիկական բռնության այլ տեսակները, երեխաների հարկադիր հավաքագրումը, կրոնական կամ մշակութային նշանակություն ունեցող վայրերի ոչնչացումը կամ սրբապղծումը, սեփականության կամայական ոչնչացումը կամ կողոպուտը եւ հիմնարար ազատությունների անտեսումը*:⁹ Տվյալ իրավիճակը հատկապես որպես ծանր է բնորոշվում կրոնական կամ էթնիկ փոքրամասնությունների անդամների, այդ թվում քրիստոնյաների, եզդիների, թուրքմենների, շաբաքների, կակաիների, սաբիան-մանդեանների եւ շիաների համար, քանի որ ԻՇԻՊ-ը եւ դրա հետ համագործակցող զինված խմբավորումները *«միտումնավոր եւ պարբերաբար կոպտորեն խախտել են վերոնշյալ համայնքների իրավունքները՝ երբեմն դիտավորյալ վերացնելով, ճնշելով դրանց անդամներին կամ «մաքրելով» իրենց վերահսկողության ներքո գտնվող տարածքները բնակչության վերոնշյալ խմբերից*:¹⁰

⁵ Տե՛ս, օրինակ, ԿՆՄԿ, *Սիրիա եւ Իրաք. ԿՆՄԿ-ն կոչ է անում խստորեն պահպանել հումանիտար իրավունքի նորմերը*, 26 սեպտեմբեր, տե՛ս հետեւյալ հղումով՝ <https://www.icrc.org/en/document/syria-and-iraq-icrc-calls-better-compliance-humanitarian-law>; Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ (ՄԻԳՀԳ), *Զեկույց Իրաքում ոչ միջազգային բնույթ կրող զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ, 5 հունիս-5 հուլիս 2014թ.*, 18 հուլիս 2014թ., <http://www.refworld.org/docid/53ce0f0d4.html>:

⁶ Հակամարտություն (բռնություն, բախումներ, լարվածություն) երկու կամ ավելի աղանդների (աղանդավորական խմբերի) միջեւ:
⁷ Տե՛ս «Իրաքում զոհերի թիվը» ծրագիրը, տվյալների գնահատումը՝ 22 հոկտեմբեր 2014թ., տե՛ս հետեւյալ հղումով՝ <https://www.iraqbodycount.org/database/>

⁸ Տե՛ս Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելության, ՄԱԿ ԱԳՀԳ, “Human Right Watch” 24-ի եւ այլոց կողմից ներկայացված զեկույցների շարքը՝ Իրաքում զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ:

⁹ Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/ՄԻԳՀԳ, *Զեկույց Իրաքում զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ; 6 հուլիս-10 սեպտեմբեր 2014թ.*, 2 հոկտեմբեր 2014թ., կ. i, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>:

¹⁰ Տե՛ս նույն տեղում: ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի տեղակալ Ֆլավիա Պանսիեր *«Այս անմարդկային եւ սարսափելի խախտումները լուրջ եւ միտումնավոր հարձակումներ են համարվում մարդկային արժանապատվության եւ մարդու իրավունքների վրա, որը կարելի է համարել հանցագործություն ընդդեմ մարդկության»*: ՄԳՀԳ, *Մարդու իրավունքների խորհուրդը հատուկ նիստ է հրավիրում Իրաքում ԻԼԻՊի կողմից կատարված խախտումների վերաբերյալ*, 2 սեպտեմբեր 2014թ., տե՛ս հետեւյալ հղումով՝ <http://shar.es/11hzuk>: ՄԱԿ-ի

4. Ինչպես հաղորդվում է, ԻՇԻՊ-ի կողմից Իրաքի եւ Քրդական անվտանգության ուժերի դեմ ռազմական գործողություններն իրականացվել են՝ առանց հաշվի առնելու նման գործողությունների հետեւանքները քաղաքացիական բնակչության համար: Ավելին, հաղորդվում է, որ նպատակ ունենալով սպանել հնարավորինս շատ քաղաքացիական անձանց՝ խմբավորումը բազմիցս եւ միտումնավոր հարձակումներ է իրականացրել քաղաքացիական բնակչության կամ քաղաքացիական ենթակառուցվածքի վրա, այդ թվում հարձակումներ մահապարտների կողմից եւ ավտոմեքենաների պայթեցումներ:¹¹ ԻՇԻՊ խմբավորումը նաեւ պատասխանատվություն է կրում համայնքների, քաղաքական եւ կրոնական առաջնորդների, կառավարության աշխատակիցների, ոստիկանների եւ այլ ոլորտների մասնագետների նպատակային սպանությունների եւ առեւանգումների համար:¹² ԻՇԻՊ-ը եւ դրա հետ համագործակցող զինված խմբավորումները նաեւ մասնակցել են վիրավոր զինվորների, ոստիկանության եւ կառավարության աշխատակիցների մահապատժին:¹³

5. ԻՇԻՊ խմբավորման կողմից Շարիաթի օրենքների որոշակի մեկնաբանության հարկադիր տարածումը իր վերահսկողության ներքո գտնվող տարածքներում լուրջ մտահոգություններ է առաջացնում կանանց, կրոնական փոքրամասնությունների անդամների եւ այն անձանց իրավունքների վերաբերյալ, որոնք չեն համապատասխանում Մահմեդականության իրենց խիստ

Մարդու իրավունքների նախկին գերագույն հանձնակատար Նեյվի Փիլլայ՝ «ԻԼԻՊ-ը պարբերաբար եւ նպատակային հարձակումներ է գործում տղամարդկանց, կանանց եւ երեխաների վրա՝ նրանց էթնիկ, կրոնական պատկանելիության կամ աղանդավորական խմբի անդամ լինելու պատճառով, նաեւ դաժանաբար համատարած էթնիկ եւ կրոնական գտումներ է իրականացնում իր վերահսկողության ներքո գտնվող տարածքներում»: ՄԱԿ-ի Նորությունների կենտրոն, Իրաքի քաղաքացիական բնակչությունը «սարսափելի» հետապնդումների, էթնիկ գտումների գոհ՝ ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատար, 25 օգոստոս 2014թ., <http://www.refworld.org/docid/53fc7eb94.html>: Տե՛ս նաեւ Միջազգային համաներում, Պատմական մասշտաբ ունեցող էթնիկ գտում, Բալամական պետությունը պարբերաբար հարձակումներ է գործում Հյուսիսային Իրաքում փոքրամասնությունների վրա, 2 սեպտեմբեր 2014թ., MDE 14/011/2014, <http://www.refworld.org/docid/540889bc4.html>: Տե՛ս նաեւ ՄԻԳԶ, Մարդու իրավունքների խորհուրդը հատուկ նիստ է հրավիրում Իրաքում ԻԼԻՊ-ի կողմից կատարված խախտումների վերաբերյալ, 2 սեպտեմբեր 2014թ., <http://shar.es/11hzuk>; Միջազգային համաներում (ՄՇ), Պատմական մասշտաբ ունեցող էթնիկ գտում, Բալամական պետությունը պարբերաբար հարձակումներ է գործում Հյուսիսային Իրաքում փոքրամասնությունների վրա, 2 սեպտեմբեր 2014թ., MDE 14/011/2014, <http://www.refworld.org/docid/540889bc4.html>: Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ (ՄԻԳԶԳ), Ձեկույց Իրաքում ոչ միջազգային բնույթ կրող զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ, 5 հունիս-5հուլիս 2014թ., 18 հուլիս 2014թ., http://www.ohchr.org/Documents/Countries/IO/UNAMI_OHCHR_POC_Report_FINAL_18July2014A.pdf; ՄՇ, Հյուսիսային Իրաք, Խաղաղ բնակչությունը դժվարին իրավիճակում, 14 հուլիս 2014թ., <http://www.refworld.org/docid/53c4e1c84.html>; "Human Rights Watch" (HRW) ՀԳ, Իրաք. ԻՇԻՊ խմբավորումը առեւանգում, սպանում եւ վտարում է փոքրամասնություններին, 19 հուլիս 2014թ., <http://www.refworld.org/docid/53cf79964.html>; HRW, Իրաք. Բացահայտվել է ԻՇԻՊ խմբավորման մահապատժներ իրականացնելու վայրը, 27 հունիս 2014թ., <http://www.refworld.org/docid/53ced8b4.html>:

¹¹ «Իրենց ռազմական գործողությունների ընթացքում ԻԼԻՊ-ը եւ դրա հետ համագործակցող զինված խմբավորումները ոչ մի կերպ չեն փորձել պաշտպանել քաղաքացիական բնակչությանը կամ քաղաքացիական ենթակառուցվածքը, իսկ երբեմն նման գործողություններ միտումնավոր են իրականացրել քաղաքացիական բնակչությանը եւ քաղաքացիական ենթակառուցվածքին վնաս պատճառելու նպատակով»: Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ (ՄԻԳԶԳ), Ձեկույց Իրաքում զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ, 6 հուլիս – 10 սեպտեմբեր 2014թ., 2 հոկտեմբեր 2014թ., կ. 8, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>:

¹² «ԻԼԻՊ-ը եւ դրա հետ համագործակցող զինված խմբավորումները նաեւ շարունակել են պարբերաբար սպանություններ եւ առեւանգումներ իրականացնել, այդ թվում համայնքների, քաղաքական եւ կրոնական առաջնորդների, կառավարության աշխատակիցների, կրթության ոլորտի մասնագետների, լրագրողների եւ բուժաշխատողների սպանությունները եւ առեւանգումները»: Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ (ՄԻԳԶԳ), Ձեկույց Իրաքում զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ, 6 հուլիս – 10 սեպտեմբեր 2014թ., 2 հոկտեմբեր 2014թ., կ. 8, 1, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>: Տե՛ս օրինակ, BBC, Բալամական պետության զինյալները Հյուսիսային Իրաքում սպանում են երկու իրաքցի լրագրողների, 14 հոկտեմբեր 2014թ., <http://bbc.in/1Db75QS>; Յրանսպրես գործակալություն, ԻՊ զինյալները մահապատժ են ենթարկում չորս կանանց, 11 հոկտեմբեր 2014թ., <http://bit.ly/1r7KGeX>; ՄԱԿ Նորությունների կենտրոն, ՄԱԿ-ի մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարը դատապարտում է ԻԼԻՊ-ի կողմից Իրաքում չորս կին քաղաքական գործիչների «դաժան» սպանությունը, 25 սեպտեմբեր 2014թ., <http://bit.ly/1CjGVsN>; Washington Post թերթ, Մոսկուում ջոկատը գնդակահարել է մարդու իրավունքների հարցերով կին իրավաբանի, 25 սեպտեմբեր 2014թ., <http://wapo.st/1wMVnsk>:

¹³ Հաղորդվում է, որ Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակի կողմից լուրջ դեպք է արձանագրվել այն մասին, որ Քեմիի Սիեյխեր նախկին ռազմաբազայից (Մալաի Ալ-Դին) 1.500 զինվոր եւ անվտանգության ուժերի աշխատակիցներ գերեվարվել են մահապատժի են ենթարկվել մոտավորապես 2014թ. հունիսի 12-ին: Սպանությունների համար պատասխանատվություն է ստանձնել ԻՇԻՊ խմբավորումը: Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ (ՄԻԳԶԳ), Ձեկույց Իրաքում զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ, 6 հուլիս – 10 սեպտեմբեր 2014թ., 2 հոկտեմբեր 2014թ., կ. 5, 6, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>: Տե՛ս նաեւ ՄԱԿ Իրաք, ՄԱԿ դեսպանորդը կոչ է անում հետաքննել Քեմիի Սիեյխերում տեղի ունեցած վայրագ սպանությունները, 3 սեպտեմբեր 2014թ., <http://bit.ly/1uB4PzJ>; HRW, Իրաք. Բալամական պետության կողմից Տիկրիտում իրականացված մահապատժներ; 2 սեպտեմբեր 2014թ., <http://www.refworld.org/docid/540991ea4.html>:

մեկնաբանությանը:¹⁴ Բացի այդ հաղորդվում է, որ անձանց, որոնք դիմադրում են կամ ենթադրվում է, որ դիմադրում են ԻՇԻՊ խմբավորմանը, եւ/կամ ենթադրվում է, որ համագործակցում են Իրաքի կամ Քրդական անվտանգության ուժերի հետ, միտումնավոր սպանում են, առեւանգում կամ կամայականորեն ոչնչացնում են նրանց սեփականությունը:¹⁵

6. Ձեկույցներում նաեւ նկարագրվում են ԻՇԻՊ խմբավորման կողմից կանանց, դեռահաս աղջիկների եւ տղաների նկատմամբ իրականացված սեռական բռնության դաժան դեպքերը: ՄԱԿ-ի Գլխավոր քարտուղարի հակամարտությունների ընթացքում սեռական բռնության հարցերով հատուկ ներկայացուցիչ Ջայնաթ Հավա Բանգուրան եւ Իրաքում Գլխավոր քարտուղարի հատուկ ներկայացուցիչ Նիկոլայ Մլադենովը խստագույնս դատապարտել են ԻՇԻՊ խմբավորման կողմից իր վերահսկողության ներքո գտնվող տարածքներում փոքրամասնությունների անդամների նկատմամբ կիրառված «բարբարոսական» սեռական բռնությունը եւ «դաժան բռնաբարությունները»:¹⁶ Նաեւ հաղորդվում է ԻՇԻՊ-ի եւ դրա հետ համագործակցող խմբավորումների կողմից Իրաքի ներսում եւ սահմաններից դուրս իրականացվող մարդկանց թրաֆիքինգի, ինչպես նաեւ կանանց, մասնավորապես փոքրամասնությունների ներկայացուցիչների առեւանգման դեպքերի մասին:¹⁷

7. 2014թ. սեպտեմբերի 1-ին ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների խորհուրդը բանաձեւ ընդունեց՝ կոչ անելով ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարին հատուկ թիմ ուղարկել Իրաք՝ հետաքննելու ԻՇԻՊ-ի եւ դրա հետ համագործակցող զինված խմբավորումների կողմից կատարված մարդու միջազգային իրավունքի նորմերի ենթադրյալ խախտումները եւ հանցագործությունները:¹⁸

8. Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելությունը, Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակը եւ մարդու իրավունքների պաշտպանությամբ զբաղվող կազմակերպությունները նաեւ արձանագրել են Իրաքի անվտանգության ուժերի եւ դրանց հետ համագործակցող այլ խմբավորումների կողմից կատարված ռազմական հանցագործություններ եւ մարդու իրավունքների խախտումներ. մասնավորապես սունիթական բանտարկյալներին առանց դատավարության մահապատժի ենթարկելը՝ ի պատասխան ԻՇԻՊ խմբավորման ռազմական հաջողությունների,¹⁹ ինչպես նաեւ անվտանգության ուժերի եւ դրանց հետ

¹⁴ Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ (ՄԻԳԶԳ), *Ձեկույց Իրաքում զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ, 6 հունիս - 10 սեպտեմբեր 2014թ.*, 2 հոկտեմբեր 2014թ., կկ. 6, 10, 11-17, տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>: Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ (ՄԻԳԶԳ), *Ձեկույց Իրաքում ոչ միջազգային բնույթ կրող զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ, 5 հունիս - 5 հունիս 2014թ.*, 18 հունիս 2014թ., կկ. 13-14, 18, 20-21, տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://www.refworld.org/docid/53ce0fd4.html>:

¹⁵ Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ (ՄԻԳԶԳ), *Ձեկույց Իրաքում զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ, 6 հունիս - 10 սեպտեմբեր 2014թ.*, 2 հոկտեմբեր 2014թ., կկ. 5-9, 11, տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>: ՄԻԳԶԳ, *Մամուլի ասուլիսի նշումներ Իրաքի եւ Բահրեյնի վերաբերյալ, 5 սեպտեմբեր 2014թ.*, <http://shar.es/11ALjh>: Տե՛ս նաեւ Ռեյտեր/Reuters/գործակալություն, *Բալանական պետությունը Հյուսիսային Իրաքում մահապատժի է ենթարկում 8 սունիթների*, 14 սեպտեմբեր 2014թ., <http://reut.rs/1IRcR4H>: NBC նորություններ, *Հյուսիսային Իրաքում քրիստոնյաները հետապնդումների պատճառով փախուստի են դիմում ԻՇԻՊ-ի ուժերից*, 10 սեպտեմբեր 2014թ., <http://nbcnews.to/1KVV2rz>:

¹⁶ ՄԱԿ Նորությունների կենտրոն, *Իրաքում ԻՊ զինյալների կողմից կատարված սեռական բռնության «վայրագ» դեպքեր*, ՄԱԿ, 13 օգոստոս 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://www.refworld.org/docid/53f1bba24.html>:

¹⁷ HRW, *Իրաք. Հարկադիր ամուսնություն. եզդիների դավանափոխություն*, 12 հոկտեմբեր 2014թ., <http://www.hrw.org/news/2014/10/11/iraq-forced-marriage-conversion-yezidis>: Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ (ՄԻԳԶԳ), *Ձեկույց Իրաքում զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ, 6 հունիս - 10 սեպտեմբեր 2014թ.*, կկ. 15-16, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>: AFP, *Ձհադիստները «ամուսնության համար» տասնյակ եզդի կանանց են «վաճառել»*, 30 օգոստոս 2014թ., <http://shar.es/11jhTj>: ՄԱԿ ՄԳԶԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 8 հաշվետվություն*, 16 օգոստոս 2014թ., 22 օգոստոս 2014թ., կկ. 2, 4, <http://shar.es/11zKc4>:

¹⁸ ՄԱԿ Մարդու իրավունքների խորհուրդ, ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների խորհուրդը Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակին կոչ է անում անհապաղ առաքելություն ուղարկել Իրաք, 1 սեպտեմբեր 2014թ., <http://shar.es/11jGWx>:

¹⁹ ՄԶ, *Իրաք. Լիակատար անպատժելիություն Իրաքում. Իշխում են զինված խմբավորումները*, MDE 14/015/2014, 14 հոկտեմբեր 2014թ., <http://www.amnesty.org/en/library/info/MDE14/015/2014/en>: ՄԻԳԶԳ, Մարդու իրավունքների խորհուրդը *հատուկ նիստ է հրավիրում Իրաքում ԻԼԻՊ-ի կողմից կատարված խախտումների վերաբերյալ*, 2 սեպտեմբեր 2014թ., <http://shar.es/11h9uU>: HRW, *Բոսոր Իրիսիական բռնաբարություններ*

համագործակցող այլ խմբավորումների կողմից սունիթական քաղաքացիական անձանց առեւանգումները եւ առանց դատավարության նրանց մահապատժի ենթարկելը:²⁰ Բացի այդ, Իրաքի անվտանգության ուժերը պատասխանատու են նաեւ բնակելի տարածքներում անխնա հրետանային գնդակոծության եւ օդային ուժերի կողմից սունիթական շրջանների, այդ թվում բարելի ռումբերի կիրառման պատճառով քաղաքացիական անձանց մահվան համար:²¹

9. Հաշվետվություններում նշվում է աղանդավորական ճնշումների վերսկսումը. դրա ապացույցն են սունիթական տղամարդկանց դիերը, որոնց ձեռքերին ձեռնաշղթաներ են եղել, աչքերը կապված են եղել, եւ որոնց ակնհայտորեն մահապատժի են ենթարկել: Նրանց դիերը գտել են երկրի տարբեր հատվածներում, հատկապես՝ Բաղդադում:²² Ինչպես հաղորդել էր ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելությունը, Բասրա նահանգում սունիթներին սպառնացել են, առեւանգել եւ սպանել:²³

10. Բռնությունը զգալի հետեւանքներ է ունեցել իրաքցի երեխաների համար: Տարվա սկզբից մոտ 700 երեխա սպանվել է կամ ծանր վիրավորվել, այդ թվում եւ առանց դատավարության իրականացվող մահապատժիների ընթացքում:²⁴ Ձեկույցներում նշվում է, որ երեխաներին

գանգվածային սպանություններ, 11 հուլիս 2014թ., <http://www.refworld.org/docid/53c4e8124.html>; ՄՀ, Իրաք. Ապացույցները վկայում են վրեժի նպատակով սունիթական կալանավորների բազմաթիվ սպանությունների մասին; 27 հունիս 2014թ., <http://www.refworld.org/docid/53b2662c4.html>.

²⁰ ՄՀ, Իրաք. Լիակատար անպատժելիություն Իրաքում, Իշխում են զինված խմբավորումները, MDE 14/015/2014, 14 հոկտեմբեր 2014թ., <http://www.amnesty.org/en/library/info/MDE14/015/2014/en>; Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ, Ձեկույց Իրաքում զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանության վերաբերյալ, 6 հուլիս - 10 սեպտեմբեր 2014թ., 2 հոկտեմբեր 2014թ., կվ. 19-20, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>; HRW, Իրաք. Իշխանամետ աշխարհագրայինների մահվան հետքը, 31 հուլիս 2014թ., <http://www.refworld.org/docid/53df9ad54.html>.

²¹ Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ, Ձեկույց Իրաքում զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ, 6 հուլիս - 10 սեպտեմբեր 2014թ., կվ. 18-19, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>; HRW, Իրաք. Փրկվածները նկարագրում են կառավարական ուժերի կողմից հասցված օդային հարվածները, 14 սեպտեմբեր 2014, <http://www.refworld.org/docid/5416d1de4.html>; ՄԻԳԶ, Մարդու իրավունքների խորհուրդը հատուկ նիստ է հրավիրում Իրաքում ԲԼԻՊ-ի կողմից կատարված խախտումների վերաբերյալ, 2 սեպտեմբեր 2014թ., <http://shar.es/11h9uU>; HRW, Իրաք. Կառավարական ուժերի կողմից հասցված օդային հարվածների քաղաքացիական զոհերը, 23 հուլիս 2014թ., <http://www.refworld.org/docid/53d211344.html>; ՄՀ, Հյուսիսային Իրաք. Խաղաղ բնակչությունը՝ դժվարին իրավիճակում, 14 հուլիս 2014թ., MDE 14/007/2014, <http://www.refworld.org/docid/53c4e1c84.html>; Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ, Ձեկույց Իրաքում ոչ միջազգային բնույթ կրող զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ, 5 հունիս - 5 հուլիս 2014թ., 18 հուլիս 2014թ., կվ. 14-15, <http://www.refworld.org/docid/53c0f0d4.html>; HRW, Իրաք. Կառավարական ուժերը ուժեղացրել են Ֆալուջա քաղաքում գտնվող հիվանդանոցը, 27 մայիս 2014թ., <http://www.refworld.org/docid/538d99144.html>.

²² «Երկրի տարբեր հատվածներում արձանագրվել են մեծ թվով սպանությունների եւ մահվան դեպքեր: Մասնավորապես Բաղդադի նահանգում ամեն օր գտնում էին ինքնուրույն ջրացահայտված բազմաթիվ անձանց դիակներ: Ձոհերից շատերին գտել են գնդակահարված՝ ձեռքերը կապված մեջքի հետեւում, մինչդեռ բազմաթիվ նշաններ կային, որոնք վկայում էին անձի մահվանից առաջ խոշտանգումների ենթարկվելու մասին: Նման դեպքերի մեծ մասը աղանդավորական բնույթ են կրում»: Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ, Ձեկույց Իրաքում զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ, 6 հուլիս - 10 սեպտեմբեր 2014թ., 2 հոկտեմբեր 2014թ., կվ. 21-22, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>; Տե՛ս նաեւ NPR ռադիոկայան, Բաղդադում ավելանում են աղանդավորական բռնության ենթարկվելու մտավախությունները, 6 սեպտեմբեր 2014թ., <http://n.pr/1nAOAYm>; HRW, Իրաք. Իշխանամետ աշխարհագրայինների մահվան հետքը, 31 հուլիս 2014թ., <http://www.refworld.org/docid/53df9ad54.html>; Ռեյտեր/Reuters գործակալություն, Իրաքի անվտանգության ուժերը Բաղդադի հարավում 53 դի են գտել, 9 հուլիս 2014թ., <http://yhoo.it/1pldqO5>; UPI տեղեկատվական գործակալություն, Իրաքում մահապատժի հիշեցնող սպանությունները «վերակենդանացնում են» քաղաքացիական պատերազմի սարսափները, 12 փետրվարի 2014թ., <http://upi.com/2667631>; Ռեյտեր/Reuters գործակալություն, Իրաքում աճում է մահապատժի հիշեցնող սպանությունների թիվը, 27 նոյեմբեր 2013թ., <http://reut.rs/18nVRcV>.

²³ Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելության Մարդու իրավունքների բաժնի ղեկավար Ֆրանչեսկո Մոտտի՝ «2014թ. հունիսի 23-ից սկսած ամսվա ընթացքում 19 սունիթական քաղաքացիական անձինք են սպանվել եւ եւս 19 անձինք սպանվել են նպատակային սպանությունների եւ առեւանգումների ժամանակ: Դեպքերից շատերի մասին ՉԼՄ-ներում չի հաղորդվել, բայց դրանցից յուրաքանչյուրը տարբեր աղբյուրների միջոցով ստուգվել է հաստատվել է Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելության կողմից: Յուրաքանչյուր դեպքի վերաբերյալ տեղական համայնքի ներկայացուցիչները կարծիք հայտնեցին, որ վերոնշյալ դեպքերի հիմնական պատճառը եղել է զոհերի դավանանքը: Իշխանությունները մեղավորներին որակեցին որպես «անհայտ զինված անձինք» եւ որեւէ դեպքի կապակցությամբ ոչ մեկ չձեռքարկվեց: ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչը Իրաքում, ՄԱԿ-ի Գլխավոր քարտուղարի հատուկ ներկայացուցիչ Միդլենդը նախագոյացնում է Բասրայի նահանգում սունիթական փոքրամասնությունների վրա մեծ թվով հարձակումների մասին, 20 օգոստոս 2014թ., <http://bit.ly/1qOP7gt>; Տե՛ս նաեւ Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ, Ձեկույց Իրաքում զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ, 6 հուլիս - 10 սեպտեմբեր 2014թ., 2 հոկտեմբեր 2014թ., կ. 24, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>; Պատերազմի հետ կապված հարցերի ուսումնասիրության ինստիտուտ, Հարավային Իրաքում սունիթական զինվորների առաջնորդների վրա հարձակումների թվի աճը, Լրացում #40, 27 նոյեմբեր 2013թ., <http://bit.ly/1qOPacm>; AI-Monitor, Աղանդավորական պատճառներով պայմանավորված տեղահանություն Հարավային Իրաքում, 23 սեպտեմբեր 2013թ., <http://almon.co/fze>; Associated Press գործակալություն, Իրաքի սունիթները պատում են քաղաքի հարավային հատվածում աղանդավորական խմբերի վրա հարձակումների մասին, 17 սեպտեմբեր 2013թ., <http://yhoo.it/1tthXaF>.

²⁴ Երեխաների դրության եւ զինված հակամարտության հարցերով ՄԱԿ Գլխավոր քարտուղարի հատուկ ներկայացուցչի գրասենյակ, Անվտանգության խորհրդի քննարկման համար ներկայացված հայտարարություն, 8 սեպտեմբեր 2014թ., <http://shar.es/1a0JxY>.

հավաքագրվելու վտանգ է սպառնում՝ հակամարտության մեջ ներգրավված բոլոր կողմերի զինված խմբավորումների կողմից, այդ թվում՝ այն խմբավորումների, որոնց կառավարությունն աջակցություն է ցուցաբերում, ինչպես նաև այն խմբավորումների կողմից, որոնք պայքարում են ԻՇԻՊ-ի եւ դրա հետ համագործակցող զինված խմբավորումների հետ միասին:²⁵ Ինչպես հաղորդվում է, ԻՇԻՊ խմբավորումն օգտագործում է երեխաներին՝ որպես մահապարտ-ահաբեկիչների:²⁶

Տեղահանություն եւ գոհեր քաղաքացիական բնակչության շրջանում

11. 2014թ. սկզբին մինչ ներկայիս ճգնաժամը Իրաքում գրանցվել էր երկրի ներսում տեղահանության աշխարհի ամենաբարձր ցուցանիշներից մեկը՝ 1.3 մլն մարդ: 2014թ. ԻՇԻՊ-ի եւ դրա հետ համագործակցող զինված խմբավորումների ռազմական հաջողությունները եւ որպես դրանց հետեւանք՝ ռազմական գործողությունները եւ մարդու իրավունքների զանգվածային խախտումները հանգեցրեցին լայնամասշտաբ տեղահանությունների:²⁷ 2014թ. հունվարից մինչեւ հոկտեմբերի սկիզբն ընկած ժամանակահատվածում ավելի քան 1,8 մլն մարդ, որոնց գրեթե կեսը երեխաներ էին, տեղահանվել են հիմնականում Նայնավա, Դիյալա, Բադդադ, Քիրքուք եւ Բաբիլ նահանգներից Իրաքի 1850 տարբեր շրջաններ:²⁸ Միայն 2014թ. օգոստոսին հիմնականում Նայնավայից ավելի քան 720,000 մարդ է տեղահանվել: Ներքին տեղահանված անձանց մեծ մասը (ՆՏԱ) փախուստի է դիմել Իրաքի հյուսիսային շրջաններ, այդ թվում՝ Իրաքի Քուրդիստան եւ Նայնավայի այլ շրջաններ կամ տեղահանվել Ալ-Անբարի այլ հատվածներ: Ներկայումս Իրաքի Քուրդիստանում բնակվում են ավելի քան 850,000 ՆՏԱ,²⁹ որոնց մեծ մասը (մոտ 550,000)

²⁵ Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ, *Ջեկույց Իրաքում զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ, 6 հուլիս - 10 սեպտեմբեր 2014թ.*, 2 հոկտեմբեր 2014թ., կկ. 17-18, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>: ՄԱԿ Նորությունների գործակալություն, ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների խորհուրդ «Իրաքում՝ «անհավանական մասշտաբով» կատարված հատկապես ծանր հանցագործություններ», սեպտեմբեր 2014թ., <http://www.refworld.org/docid/5405bb8b4.html>: Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ, *Ջեկույց Իրաքում ոչ միջազգային բնույթ կրող զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ; 5 հունիս - 5 հուլիս 2014թ.*, 18 հուլիս 2014թ., կ. 20, <http://www.refworld.org/docid/53ce0f0d4.htm>

²⁶ Երեխաների դրության եւ զինված հակամարտության հարցերով ՄԱԿ Գլխավոր քարտուղարի հատուկ ներկայացուցչի գրասենյակ, *Անվտանգության խորհրդի՝ քննարկման համար ներկայացված հայտարարություն, 8 սեպտեմբեր 2014թ.*, <http://shar.es/1a0JxY>

²⁷ 2014թ. հունվարից մինչեւ օգոստոս ընկած ժամանակահատվածում կարելի էջել տեղահանության երեք հիմնական ալիք: Տեղահանության առաջին ալիքն արձանագրվել է 2013թ. դեկտեմբերի վերջից մինչեւ 2014թ. հունվարն ընկած ժամանակահատվածում Ալ-Անբար նահանգի արևելյան հատվածում՝ քաղաքներում լայնամասշտաբ ռազմական գործողություններից եւ ուժերի լուծարումներից հետո: Տեղահանության երկրորդ ալիքը տեղի է ունեցել 2014թ. հունիսի 6-ից հետո, երբ ԻՊ-ն եւ դրա հետ համագործակցող զինված խմբավորումները հարձակվեցին երկրի մեծությամբ երկրորդ քաղաքի՝ Մոսուլի վրա: Հաջորդ մի քանի օրվա ընթացքում ավելի քան 450,000 մարդ կամ բնակչության գրեթե քառորդ մասը, ներառյալ կրոնական եւ էթնիկ փոքրամասնությունների շատ անդամներ լքեցին քաղաքը: Տեղահանության վերջին ալիքը սկսվեց օգոստոսի 3-ին ԻՊ-ի եւ դրա հետ համագործակցող զինված խմբավորումների կողմից Սինջար (Նայնավա) քաղաքը գրավելուց հետո, որը հանգեցրեց 300,000 մարդկանց, մասնավորապես եզդիների տեղահանությանը, որոնցից շատերը Սինջար լեռն անցնելով փախուստի դիմեցին Սիրիա եւ Իրաքի Քուրդիստան: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Ակնարկ հումանիտար կարիքների վերաբերյալ, 26 սեպտեմբեր 2014թ.*, կ. 5, <http://bit.ly/1xoOfCD>: Ակնկալվում է տեղահանության չորրորդ ալիքը, քանի որ 180,000 մարդ տեղահանվել է՝ 2014թ. հոկտեմբերի սկզբին ԻՊ-ի եւ դրա հետ համագործակցող խմբավորումների կողմից Հիթ քաղաքում եւ շրջակա տարածքներում (Ալ-Անբար) իրենց վերահսկողությունը հաստատելու պատճառով: Ինչպես հաղորդվում է, նոր տեղահանված անձանցից շատերը Ալ-Անբարի այլ հատվածներին նախկինում ներքին տեղահանված անձինք են: ՄԱԿ ՓԳՀ, *Տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամն Իրաքում վատթարանում է, քանի որ խաղաղ բնակչությունը փախուստի է դիմում ԻՇԻՊ-ի կողմից կատարված վերջին ռազմական գործողության պատճառով, 14 հոկտեմբեր 2014թ.*, <http://www.unhcr.org/543d10119.html>: Սույն փաստաթղթի ստեղծման պահին հաստատվել է Հիթից 40,000 մարդկանց տեղահանության մասին տեղեկատվությունը, չնայած տեղահանված անձանց ընդհանուր թիվը դժվար է գնահատել տվյալ տարածք մուտք գործելու սահմանափակումների պատճառով: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 16 հաշվետվություն, 11 - 17 հոկտեմբեր 2014թ.*, կ. 1, տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://shar.es/1mQFiG>:

²⁸ Այս տվյալներում ներառված չէ ամենավերջին տեղահանությունը Ալ-Անբար նահանգի Հիթ քաղաքից: Պլանավորման նպատակներով Երկրի հումանիտար թիւրը (HCT) կիրառում է 1,8 մլն տվյալը: ՄԱԿ, *Տեղահանված անձանց տեղաշարժերին հետևելու ծրագիր*, VII շրջան, թիվ 1 հաշվետվություն, 20 հոկտեմբեր 2014թ., կ. 1, <http://shar.es/1mODKJ>:

²⁹ Սույն տվյալները ներառում են մերձսահմանային շրջանների վիճելի տարածքները, որոնց աջակցություն է ցուցաբերվում Քուրդիստանի տարածաշրջանային կառավարության կողմից, դրանք են *Ալրա* եւ *Ալ-Շիկան* քաղաքները Նայնավա նահանգում եւ *Քիթրի* եւ *Խանաքին* քաղաքները Դիյալա նահանգում: ՄԱԿ, *Տեղահանված անձանց տեղաշարժերին հետևելու ծրագիր*, VII շրջան, թիվ 1 հաշվետվություն, 20 հոկտեմբեր 2014թ., կ. 3, տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://shar.es/1mODKJ>: Քուրդիստանում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամի հաղթահարման համար նախատեսված Անհապարհ արձագանքման պլանում(IRP), որը հաստատվել է ՔՏԿ Պլանավորման նախարարության եւ ՄԱԿ-ի կողմից, ներկայացվում են հետևյալ տվյալները. 862.000 ՆՏԱ Քուրդիստանում, որոնց մեծ մասը (63%) բնակվում է Դախուկում, այնուհետև Էրբիլն է (20%) եւ Սուլեյմանիան (16%): ՔՏԿ Պլանավորման նախարարություն/ՄԱԿ, *Անհապարհ արձագանքման պլան՝ նախատեսված Իրաքի Քուրդիստանում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամի հաղթահարման համար: 15 սեպտեմբեր - 15 նոյեմբեր 2014թ.*, 28 սեպտեմբեր 2014թ., կ. 2, <http://shar.es/1molzo>:

ապաստան են գտել Դախուկ նահանգում:³⁰ Բացի այդ, Իրաքի Քուրդիստանում բնակվում են մոտ 200,000 ՆՏԱ, որոնք երկիր են ժամանել 2003թ.-ին սկսած նախկին բռնության ժամանակ, ինչպես նաև ավելի քան 200,000 սիրիացի փախստականներ:³¹ Անձինք շարունակում են տեղահանվել Բաղդադ եւ դրա սահմաններում գտնվող այլ տարածքներ, ինչպես նաև Բաղդադից հարավ տեղակայված նահանգներ, հիմնականում Նաջաֆ, Քերքալա, Վասիտ եւ Բաքի:³² 2014թ. ներքին տեղահանված անձանց շարքում շատ են այնպիսիները, որոնք ավելի վաղ էլի են տեղահանվել Իրաքում նախկին զինված հակամարտությունների պատճառով:³³ Ինչպես հաղորդվում է, հակամարտության աշխարհագրական սահմանների փոփոխության պատճառով բազմաթիվ անձինք մի քանի անգամ են տեղահանվել,³⁴ այդ թվում՝ տեղահանությունները Նայնավա նահանգի վիճելի տարածքներում, ինչպես նաև Իրաքի Քուրդիստանի ներքին սահմանին մոտ տեղակայված ներքին տեղահանված անձանց համար նախատեսված ճամբարներից:³⁵ Քանի որ

³⁰ Ընդհանուր թիվը ներառում է ներքին տեղահանված անձանց՝ Ակրա եւ Ալ-Շիկան (Նայնավա նահանգ) եւ Քիֆրի եւ Խանաքին (Դիյալա) քաղաքների վիճելի հատվածներում, որոնց նկատմամբ հավակնություններ ունեն կենտրոնական կառավարությունը եւ Քուրդիստանի տարածաշրջանային կառավարությունը (ԲՏԿ) եւ որոնց կարգավիճակը պետք է սահմանվեր համաձայն Իրաքի 2005թ. սահմանադրության 140-րդ հոդվածի: Այս տարածքները *դե ֆակտո* գտնվում են Քուրդիստանի տարածաշրջանային կառավարության վերահսկողության ներքո (ԲՏԿ), որը նաև ծառայություններ է մատուցում եւ աջակցություն է ցուցաբերում ներքին տեղահանված անձանց: ՄՄԿ, *Տեղահանված անձանց տեղաշարժերին հետևելու ծրագիր*, VI շրջան, III հաշվետվություն, հոկտեմբեր 2014թ., կ. 3, <http://iomiraq.net/file/1270/download?token=aH5gsss0>: Վերլուծության եւ քաղաքականության պլանավորման բաժին (ՎՔՊԲ), Տեղեկություններ Դիյալա նահանգի վերաբերյալ, հոկտեմբեր 2014թ., կ. 1, <http://www.jauiraq.org/gp/print/GP-Diyala.asp>: ՎՔՊԲ, Տեղեկատվություն Նայնավա նահանգի վերաբերյալ, հոկտեմբեր 2014թ., կ. 1, տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://www.jauiraq.org/gp/print/GP-Ninewa.asp>:

³¹ Սիրիացի փախստականների թիվը կաճի, քանի որ համաձայն գրանցումների Թուրքիայի եւ Քուրդիստանի միջև սահմանի վերջերս տեղի ունեցած բացումից հետո հազարավոր անձինք Կորնք քաղաքից Սիրիա են ժամանել: 2014թ. հոկտեմբերի 20-ի դրությամբ շուրջ 10.000 սիրիացիներ անցնելով Թուրքիան՝ հասել են Իրաքի Քուրդիստան: ՄԱԿ ՓԳՀ, 22 հոկտեմբեր 2014թ.: Տե՛ս նաև ՄԱԿ ՓԳՀ, *Տարածաշրջանային միջոցառումներ ուղղված փախստականներին աջակցություն տրամադրելուն-Իրաք*, թարմացվել է 30 սեպտեմբեր 2014թ., <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=103>; ԲՏԿ Պլանավորման նախարարություն/ՄԱԿ, *Անհասարակ աղքատացներն պլան նախատեսված Իրաքի Քուրդիստանում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամի հարթահարման համար*; 15 սեպտեմբեր - 15 նոյեմբեր 2014թ., 28 սեպտեմբեր 2014թ., կ. 3, <http://shar.es/1molzo>: ՄՄԿ/ Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքի Քուրդիստանի (Բ-Ի) համար ծանր հետեւանքներ ունեցավ բռնության վերջերս բարձրացած ալիքը, որի արդյունքում տեղահանվեց ավելի քան 850.000 մարդ*, 30 օգոստոս 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://bit.ly/1oUo8Nz>:

³² ՄՄԿ, *Տեղահանված անձանց տեղաշարժերին հետևելու ծրագիր*, VII շրջան, թիվ 1 հաշվետվություն, 20 հոկտեմբեր 2014թ., կ. 4, <http://shar.es/1mODKl>: Հաղորդվում է, որ ծագումով Նայնավայի հարթավայրերից եւ Տալ Աֆար տարածքից շարքերի (Շիա) եւ թուրքմենների համայնքների տասնյակ հազարավոր ներկայացուցիչներ ապաստան են փնտրում հարավային նահանգներում: REACH շրագիր, *Շիա շարք եւ թուրքմեն փոքրամասնությունների տեղահանությունը Տալ Աֆարից եւ Նայնավայի հարթավայրերից հունիս - 18 օգոստոս 2014թ.*, <http://shar.es/11jici>: Տե՛ս նաև Associated Press գործակալություն, Իրենց բնակավայրերից հեռու շիաների սուրբ քաղաքում տեղահանված իրաքիները պատրաստ են պատերազմ փոխանակել դժվարություններով լի կյանքի հետ, 14 օգոստոս 2014թ., <http://fxn.ws/1SZCwKb>:

³³ REACH ծրագիր, *Ակնարկ Իրաքում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամի վերաբերյալ*, 3-18 օգոստոս, 2014թ., 18 օգոստոս 2014թ., ք. 4, <http://shar.es/1moZ0Y>: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 1 հաշվետվություն*, 4 հուլիս 2014թ., <http://shar.es/1moZAO>: 1970-ականներից հետո Իրաքում տեղահանության վերաբերյալ տեղեկատվությանը ծանոթանալու համար տե՛ս Ներքին տեղահանության մշտադիտարկման կենտրոն, *Իրաքում ներքին տեղահանված անձանց թվի հետ կապված տվյալների վերլուծություն*, 8 սեպտեմբեր 2014թ., <http://www.internal-displacement.org/middle-east-and-north-africa/iraq/figures-analysis/>:

³⁴ Օրինակ, մոտ 50,000 ՆՏԱ, հիմնականում քրիստոնյաներ, որոնք 2014թ. հունիսի սկզբին Մոսուլ քաղաքից տեղահանվել էին Նայնավայի հարթավայրերում տեղակայված գյուղեր եւ այլ քաղաքներ, եւս մեկ անգամ տեղահանվեցին, երբ օգոստոսի սկզբին ԻՊԽ խմբավորման ուժերը գրավեցին այդ տարածքները: REACH ծրագիր, *Քրիստոնյա համայնքների տեղահանությունը Նայնավայի հարթավայրերից 3 - 7 օգոստոս 2014թ.*, 7 օգոստոս 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://shar.es/11jCUE>: Լույս կերպ Մոսուլ եւ Տալ Աֆար քաղաքներից բազմաթիվ շարքեր եւ թուրքմեններ բազմիցս տեղահանվել են, քանի որ ԻՊԽ-ն եւ դրա հետ համագործակցող ուժերն ամրապնդում էին իրենց տիրապետությունը Հյուսիսային Իրաքում: REACH ծրագիր, *Շիա շարք եւ թուրքմեն փոքրամասնությունների տեղահանությունը Տալ Աֆարից եւ Նայնավայի հարթավայրերից հունիս - 18 օգոստոս 2014թ.*, 18 օգոստոս 2014թ., <http://shar.es/11jici>: Տե՛ս նաև ՄԱԿ ՓԳՀ, *Տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամային Իրաքում վատթարանում է, քանի որ խաղաղ բնակչությունը փախուստի է դիմում ԻՐԻԴ-ի կողմից կատարված վերջին ռազմական գործողության պատճառով*, 14 հոկտեմբեր 2014թ., <http://www.unhcr.org/543d10119.html>: REACH ծրագիր, *Ակնարկ Իրաքում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամի վերաբերյալ*, 3 - 18 օգոստոս 2014թ., 18 օգոստոս 2014թ., կ. 1, <http://shar.es/1moZ0t>: IRIN (Տարածաշրջանային տեղեկատվական ընդհանուր ցանց), Չնայած ֆինասավորման աճին՝ Իրաքին տրամադրվող աջակցությունը «բավարար չէ», 15 օգոստոս 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://shar.es/11jONu>:

³⁵ Խազաիր եւ Գարմավա ճամբարներում բնակվող ներքին տեղահանված անձինք ստիպված եղան կրկին փախուստի դիմել, երբ 2014թ. զինված խմբավորումները հարձակվեցին այդ տարածքների վրա: Ավելի ուշ ներքին տեղահանված անձինք նորից վերադարձան ճամբարներ, սակայն դեռեւս անվտանգություն հետ կապված մտավախություններ կան: ACAPS (Կարողությունների գնահատման) ծրագիր, *Տեղեկատվական նշում. Բռնության հումանիտար հետեւանքները Հյուսիսային եւ Կենտրոնական Իրաքում*, 4 սեպտեմբեր 2014թ., կ. 4, <http://shar.es/11j9od>: IRIN (Տարածաշրջանային տեղեկատվական ընդհանուր ցանց), Չնայած ֆինասավորման աճին՝ Իրաքին տրամադրվող աջակցությունը «բավարար չէ», 15 օգոստոս 2014թ., <http://www.refworld.org/docid/53f322794.html>: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 7 հաշվետվություն*, 9 օգոստոս - 15 օգոստոս 2014թ., 15 օգոստոս 2014, կ. 2, <http://shar.es/1moZ8c>: «New Internationalist» լրագիր, *Իրաքում տեղահանված անձինք հարկադրված են երկրորդ անգամ փախուստի դիմել զինյալների խմբից*, 11 օգոստոս 2014թ., <http://shar.es/11zRkz>: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 6 հաշվետվություն*, 2 - 8 օգոստոս 2014թ., 8 օգոստոս 2014թ., կ. 2, <http://shar.es/11zB7N>:

Իրաքի հյուսիսային եւ կենտրոնական հատվածներում ռազմական գործողությունները շարունակվում են, ակնկալվում են նոր տեղահանություններ:³⁶

12. Վերջերս տեղի ունեցած դեպքերի պատճառով իրաքցիները հարկադրված էին անվտանգություն եւ պաշտպանություն ստանալու նպատակով փախուստի դիմել տարածաշրջանի այլ հատվածներ:³⁷ Տարածաշրջանում ՄԱԿ ՓԳՀ ներկայացուցչությունները վերջին շաբաթների ընթացքում արձանագրել են նոր ժամանած իրաքցիների, ինչպես նաեւ այն անձանց գրանցումների թվի աճ, որոնք արդեն բնակվում էին երկրում, հատկապես Թուրքիայում,³⁸ Հորդանանում³⁹ եւ Սիրիայում, իսկ ավելի փոքր թվով Եգիպտոսում⁴⁰ եւ Լիբանանում:⁴¹ Ներկայումս հյուսիսարեւելյան Սիրիայում ՄԱԿ ՓԳՀ-ն աջակցություն է ցուցաբերում Իրաքից ժամանած ավելի քան 6,000 եզդի փախստականների: Տասնյակ հազարավոր մարդիկ ժամանել են օգոստոսին, քանի որ նրանք փախչում էին ԻՊ-ի կողմից Սինջարի (Նայնավա) վրա իրականացվող հարձակումներից: Փախստականները եւ հատկապես կանայք եւ երեխաները ժամանել են չափազանց հյուծված վիճակում, ծարավ եւ սոված, շատերն ունեին չմշակված վերքեր, քանի որ ստիպված էին եղել սահմանն անցնել եւ ոտքով մեծ տարածություն հաղթահարել:⁴² Եվրոպայում 2014թ. իրաքցի ապաստան հայցող անձանց դիմումների թիվն անցյալ տարվա համեմատ աճել է:⁴³

13. Նախորդ տարիների համեմատ 2014թ.-ին զոհերի թիվը կտրուկ աճել է: 2014թ. հունվարից հոկտեմբերի վերջն ընկած ժամանակահատվածում «Իրաքում զոհերի թիվը» ծրագիրն (IBC) արձանագրել է ավելի քան 13,600 քաղաքացիական անձանց մահվան դեպք. համեմատության համար կարելի է նշել, որ 2013թ. առաջին տաս ամիսների ընթացքում գրացվել է 7,800

³⁶ ՄԱԿ ՄԳՀԳ, Ակնարկ հումանիտար կարիքների վերաբերյալ, 26 սեպտեմբեր, 2014թ., կ. 5, տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://bit.ly/1xoOfCD>

³⁷ ՄԱԿ ՓԳՀ, Հորդանանում եւ Թուրքիայում կտրուկ աճել է ԻՇԻՊ խմբավորման ուժերից փախուստի դիմող իրաքցի փախստականների թիվը: 23 սեպտեմբեր 2014թ., <http://www.unhcr.org/54214cfe9.html>:

³⁸ Մոտ 103,000 իրաքցի փախստականներ գրանցվելու նպատակով դիմել են Թուրքիայում ՄԱԿ ՓԳՀ-ին եւ վերջինիս հետ համագործակցող կազմակերպություններին, այդ թվում՝ 65,000 անձ դիմել է 2014թ. հունիսից, երբ ԻՊ ուժերը գրավեցին Մոսուլը եւ դրա շրջակա տարածքները: ՄԱԿ ՓԳՀ-ն տեղեկացված է ներկայումս Թուրքիայի արեւելյան հատվածում բնակվող հազարավոր այլ իրաքցիների մասին, որոնք դեռեւս չեն գրանցվել: Գրանցվելու նպատակով ՄԱԿ ՓԳՀ գործընկեր կազմակերպությանը դիմած ավելի քան 2500 իրաքցիների անհատական առանձնահատկությունների ուսումնասիրության ընթացքում նրանց գրեթե 50%-ը հայտարարել է, որ փախուստի է դիմել ԻՊ խմբավորման կողմից իրականացվող հարձակումներից, մինչդեռ 20%-ը հայտարարել է, որ փախուստի է դիմել ԻՊ խմբավորման մտավախությունից: Մյուս 20%-ը հայտարարել է, որ փախուստի է դիմել աղանդով պայմանավորված բռնությունից: Հարցազրույցի մասնակիցների գրեթե 50%-ը քրդեր էին, մինչդեռ 33%-ը՝ արաբներ:

³⁹ Ալ-Անբարում 2013թ. վերջում սկսած բռնությունը հանգեցրեց Հորդանան ժամանող իրաքցիների թվի աճին: 2014թ. հունիսին ԻՊ-ի եւ դրա հետ համագործակցող զինված խմբավորումների կողմից Մոսուլում իրենց իշխանությունը հաստատելուց հետո ժամանումների թիվը շարունակեց աճել: Մինչ 2014թ. առաջին հինգ ամիսների ընթացքում ՄԱԿ ՓԳՀ ամեն օր միջինը 30 իրաքցի էր դիմում, հունիսից այս թիվը կրկնապատկվեց եւ կազմեց 65 մարդ, իսկ օգոստոսին եւ սեպտեմբերին հասավ առավելագույնին՝ օրեկան 120 մարդ: Ներկայումս ՄԱԿ ՓԳՀ-ն Հորդանանում գրանցել է 10 600 իրաքցի փախստականների, որոնցից 1 383-ը գրանցվել են միայն օգոստոսին, որը 2007թ.-ից հետո մինչ օրս կազմում է գրանցումների ամենաբարձր ամսական ցուցանիշը: Պաշտպանության եւ օգնության կարիք ունեցող անձանց թիվն աճում է եւ ավելանում է Հորդանանում արդեն բնակվող իրաքցիների թվին (ավելի քան 30,300 գրանցված անձինք 2014թ. հուլիսի վերջին): Նոր ժամանած անձանց գրեթե երկու երրորդ մասը (60%) ծագումով Նայնավա, Մալահ Ալ-Դին եւ Ալ-Անբար նահանգների ԻՊ-ի վերահսկողության ներքո գտնվող տարածքներից են: Այդ տարածքներից ժամանած փախստականները նշեցին, որ փախուստի են դիմել, քանի որ հրի են մատնվել իրենց տները, նրանց սպառնացել է հարկադրաբար Մահմեդականություն ընդունելու վտանգը, նրանք վախեցել են հարկադիր ամուսնություններից, առեւտրականներից եւ բաց սպառնալիքներից: Հորդանան նոր ժամանած փախստականների մնացած մասը փախուստի էր դիմել Բաղդադում եւ Բասրայում աղանդավորական բռնությունից:

⁴⁰ Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Եգիպտոսը չի սահմանակցում Իրաքի հետ եւ Իրաքի քաղաքացիներին Եգիպտոս մուտք գործելու համար մուտքի արտոնագիր է անհրաժեշտ՝ Եգիպտոսում նոր ժամանումներ չեն ակնկալվում: Այնուամենայնիվ, Եգիպտոսում արդեն բնակվող եւ գրանցվելու նպատակով ՄԱԿ ՓԳՀ-ին դիմած իրաքցիների թիվն աճ է նկատվել: Հաշվի առնելով իրաքցիների տնտեսական միջոցների, Իրաք վերադառնալու հնարավորությունների կրճատումը եւ Իրաքում բնակվող ընտանիքի անդամների կողմից ուղարկվող ոչ բավարար ֆինանսական միջոցները՝ ակնկալվում է, որ այս միտումը կշարունակվի:

⁴¹ 2014թ. հուլիսից Լիբանանում ամեն օր աճում է նոր ժամանող անձանց թիվը եւ ենթադրվում է, որ հաշվի առնելով ներկայիս տեմպերը՝ ի տրամն ներկայումս արդեն գրանցված շուրջ 7000 իրաքցիների՝ եւս 3000 իրաքցի կգրանցվի 2014թ. ավարտին:

⁴² Մեծ թվով եզդիներ պարզապես անցել են Սիրիան եւ շարունակել իրենց ճանապարհը դեպի Իրաքի Քուրդիստան: ՄԱԿ ՓԳՀ Իրաքի արեւից խանձված Սինջար լեռներով անվտանգություն գտնելու դժվար ուղին, 20 օգոստոս 2014թ., <http://www.unhcr.org/53f490159.html>: ՄԱԿ ՓԳՀ, Եզդիները Սինջար լեռն անցնելով գնում են Սիրիա. ՄԱԿ ՓԳՀ-ն մեծացնում է աջակցության մասշտաբները, 14 օգոստոս 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://www.refworld.org/docid/53ecc9c54.html>:

⁴³ 2013թ. երկրորդ քառորդի համեմատ 2014թ. երկրորդ քառորդում ապաստան հայցող անձանց թիվը ԵՄ-ում աճել է մեկ երրորդով, այսինքն՝ 2,355-ից դարձել է 3,130: Եվրոստատ, Ապաստանի դիմում ներկայացրած անձինք եւ առաջին տարիների որոշումներ՝ ապաստանի տրամադրման վերաբերյալ. երկրորդ եռամսյակ 2014, կ. 5, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY/OFFPIUR/KS-QA-14-011/EN/KS-QA-14-011-EN.pdf>

քաղաքացիական անձանց մահվան դեպք, եւ սա 2006-2007թթ. աղանդավորական հակամարտությունից հետո մահվան դեպքերի ամենաբարձր ցուցանիշն է:⁴⁴ 2014թ. հունվարից սեպտեմբեր ընկած ժամանակահատվածում ՄԱԿ-ն Իրաքում (բացառությամբ Ալ-Անբարի) արձանագրել է ավելի քան 7,700 քաղաքացիական անձանց մահվան դեպք: Այս տվյալներում ներառված են ավելի քան 4,800 քաղաքացիական անձանց մահվան դեպք 2014թ. հունիսից սկսած, երբ ԻՊ-ն եւ դրա հետ համագործակցող զինված խմբավորումները լայնամասշտաբ հարձակողական գործողություններ սկսեցին Հյուսիսային եւ Արեւելյան Իրաքում:⁴⁵ Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելության համաձայն՝ 2014թ. Բաղդադ նահանգում առավելագույն թվով զոհեր են եղել: Այնուհետեւ (բացառությամբ Ալ-Անբարի, եւ ոչ միշտ նույն հեթանոսության) Նայնավա, Սալահ-Ալ Դին, Քիրքուք, Բաբել եւ Դիյալա նահանգներն են:⁴⁶ Իրաքի կառավարությունը հրատարակել է 2014թ. հունվարից հունիս ընկած ժամանակահատվածում զոհերի վերաբերյալ տվյալներ. 6,676 մահվան դեպք, այդ թվում՝ 5,322 քաղաքացիական անձինք էին եւ 512-ը՝ ոստիկաններ, 842-ը՝ զինված ուժերի անդամներ:⁴⁷

14. Սննդի, ջրի պակասի եւ բուժօգնության⁴⁸ բացակայության պատճառով բնության սրացումը հետագայում հանգեցրեց մահվան նոր դեպքերի, վնասվածքների եւ խեղումների,⁴⁹ սեփականության եւ գոյամիջոցների ոչնչացման,⁵⁰ ինչպես նաեւ խոչընդոտեց հիմնարար, կենսական նշանակություն ունեցող ծառայությունների տրամադրմանը:⁵¹

15. Ներկայիս հակամարտությունը հիմնականում տարածված է Ալ-Անբար, Նայնավա, Սալահ Ալ-Դին, Դիյալա, Քիրքուք եւ Բաբել կենտրոնական եւ հյուսիսային նահանգներում: Բաղդադը շարունակում է թիրախ լինել, որտեղ հաճախակի հարձակումներ են իրականացվում, որոնց արդյունքում բազմաթիվ մարդիկ են մահանում: Այդ հարձակումները հաճախ, բայց ոչ միշտ ուղղված են շիական շրջանների վրա:⁵² Բաղդադում նաեւ դիտարկվում է աղանդավորական

⁴⁴ Տե՛ս «Իրաքում զոհերի թիվը» ծրագիր, տվյալների գնահատում՝ 22 հոկտեմբեր 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <https://www.iraqbodycount.org/database/>.

⁴⁵ Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելության համաձայն սրանք միայն մոտավոր տվյալներ են, իրականում ցուցանիշները կարող են ավելի բարձր լինել: Այս թվերը ներառում են ոստիկանությունում քաղաքացիական ծառայողներին, սակայն դրանք չեն ներառում Իրաքի անվտանգության ուժերի, Պեշտերգալի, SWAT իրավապահ ստորաբաժանման եւ Իրաքի անվտանգության ուժերի հետ միասին պայքարող այլ ուժերի ավելի քան 2500 անդամներին, որոնք սպանվել են 2014թ. հունվարից մինչև սեպտեմբեր ընկած ժամանակահատվածում: Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն, ՄԱԿ-ի տվյալները 2014թ. սեպտեմբերի դրությամբ զոհերի թվի վերաբերյալ, բացառությամբ Անբար նահանգի, 1 հոկտեմբեր 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://bit.ly/1vKq2p8>: Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելությունը նաեւ Ալ-Անբար նահանգի առողջապահական կենտրոնից չհաստատված տվյալներ է ստացել մահացածների թվի վերաբերյալ: Այդ տվյալների համաձայն 2014թ. հունվարից մինչև օգոստոս ընկած ժամանակահատվածում զոհացվել են ավելի քան 1 600 սպանվածներ եւ 5 500 վիրավորներ (սպանվածների կամ վիրավորվածների քաղաքացիական անձ լինելու վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացակայում է): Տե՛ս Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելության ամսական հաշվետվությունները՝ մահացածների վերաբերյալ, տե՛ս հետևյալ հղումով՝ http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=159:civilian-casualties: Տե՛ս նաեւ Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/ՄԻԳ-2Գ, *Զեկույց Իրաքում զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ*: 6 հուլիս - 10 սեպտեմբեր 2014թ., 2 հոկտեմբեր 2014թ., կ. 1, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>.

⁴⁶ Ձոհերի թվի վերաբերյալ ՄԱԿ-ի թարմացված տեղեկատվությանը, ինչպես նաեւ յուրաքանչյուր նահանգի դեպքում համեմատական տվյալներին՝ ծանոթանալու համար տե՛ս http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=159:civilian-casualties: հետևյալ հղումով՝

⁴⁷ Հետևյալ թվերի համեմատությամբ՝ 2013թ.-ին զոհացված 6,522 զոհ, 2012թ.՝ 2,174, 2011թ.՝ 2,645, 2010թ.՝ 3,605, 2009թ.՝ 3,481, եւ 2008թ.՝ 6,798 զոհ: Իրաքի կառավարության տվյալները զոհերի թվի վերաբերյալ կազմվել է Ֆրանսսպրեսի կողմից, դիտարկման ամսաթիվը՝ 22 հոկտեմբեր 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://bit.ly/1vNKju8>.

⁴⁸ Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/ՄԻԳ-2Գ, *Զեկույց Իրաքում զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ*, 6 հուլիս - 10 սեպտեմբեր 2014թ., 2 հոկտեմբեր 2014թ., էջ 1, տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>.

⁴⁹ 2014թ. հունվարից մինչև սեպտեմբեր ընկած ժամանակահատվածում Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելությունը զոհացվել է հակամարտության ընթացքում անձանց վիրավորվելու ավելի քան 12,000 դեպք: Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն, ՄԱԿ-ի տվյալները 2014թ. սեպտեմբերի դրությամբ զոհերի թվի վերաբերյալ, բացառությամբ Անբար նահանգի, 1 հոկտեմբեր 2014թ., <http://bit.ly/1vKq2p8>:

⁵⁰ Բնակարանային ապահովման հարցերով զբաղվող միջգերատեսչական կոմիտե (Shelter Cluster) գնահատել է հակամարտության արդյունքում շենքերին եւ ենթակառուցվածքներին պատճառված վնասը, որը Ալ-Անբար նահանգում ամենազգալի է եղել: Տեղեկություններ հաղորդող անձանց համաձայն Ալ-Անբարում կառույցների 35%-ն ամբողջովին ավերվել է, մյուս 38%-ը՝ չափավոր կամ լուրջ վնասվել: Բնակարանային ապահովման հարցերով զբաղվող միջգերատեսչական կոմիտե (Shelter Cluster), *Օպերատիվ գնահատական. Հաշվետվություն ծագման տարածաշրջանի գնահատման մասին*, հոկտեմբեր 2014թ., կ. 4, <http://shar.es/1moZLp>: Տե՛ս նաեւ IRIN (Տարածաշրջանային տեղեկատվական ընդհանուր ցանց), Մեծ կորուստներ Իրաքի «լված» Անբարում, 6 հոկտեմբեր 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://shar.es/1moWK6>:

⁵¹ Տե՛ս ստորեւ «Հումանիտար իրավիճակ»:

⁵² Տե՛ս ստորեւ կ. 4:

բնության կտրուկ աճ:⁵³ Քուրդիստանում անվտանգության առումով իրավիճակը համեմատաբար կայուն է, անվտանգության ուժերը մարտական պատրաստվածության վիճակում են եւ խիստ միջոցներ են ձեռնարկվում՝ կանխելու ԻՊ-ի եւ դրա հետ համագործակցող զինված խմբավորումների կողմից իրականացվող հարձակումները:⁵⁴ ԻՇԻՊ-ի եւ դրա հետ համագործակցող զինված խմբավորումների եւ քրդական ուժերի միջև զինված բախումներ տեղի են ունենում նաեւ Քուրդիստանի սահմանին, քանի որ ԻՊ խմբավորման ուժերը զրավել են նաեւ այն տարածքները, որոնք նախկինում գտնվում էին Քրդական ուժերի վերահսկողության ներքո: Հարավային նահանգներում շարունակում են հարձակումներ իրականացվել, այդ թվում՝ մեքենաների ականապատում,⁵⁵ ինչպես նաեւ քաղաքական կուսակցությունների, կրոնական եւ ցեղական համայնքներում գործիչների, պետական սեկտորի աշխատակիցների եւ տարբեր մասնագետների նպատակային սպանություններ/առեւանգումներ եւ հաշվեհարդարի նպատակով կատարվող աղանդավորական հարձակումներ:⁵⁶

Հումանիտար իրավիճակ

16. Պաշարման ռազմավարության եւ կենսական ենթակառուցվածքի վրա հարձակումների հետեւանքով՝ հակամարտության, տեղահանության եւ հիմնական ծառայությունների մատուցման դադարեցման արդյունքում հումանիտար օգնության անհրաժեշտությունը կտրուկ աճեց՝ բարդացնելով Իրաքում արդեն առկա էական հումանիտար խնդիրները, այդ թվում՝ Իրաքում, մասնավորապես Իրաքի Քուրդիստանում ապաստան փնտրող 200,000 սիրիացի փախստականների կարիքները: Ներկայումս Իրաքում ավելի քան 5 մլն մարդ հումանիտար աջակցության կարիք ունի: Սակայն հումանիտար աջակցություն տրամադրող կազմակերպություններն ի վիճակի են օգնություն տրամադրել միայն 1,5 մլն մարդու:⁵⁷ Հաշվի

⁵³ Տե՛ս ստորեւ կ. 9:

⁵⁴ 2014թ. սեպտեմբերի 17-ին Քուրդիստանի Անվտանգության խորհուրդը հայտարարություն հրատարակեց՝ կոչ անելով առավել զգոն լինել, որովհետեւ ԻՊ զինյալները կարող են մուտք գործել տարածաշրջան եւ փորձել իրականացնել ահաբեկչական գործողություններ: Ekurd.net նորությունների աղանց կայք. *Նորություններ Իրաքի Քուրդիստանի վերաբերյալ*, 17 սեպտեմբեր 2014թ., <http://bit.ly/1CUDbQM>: 2014թ. օգոստոսի 23-ին Քուրդիստանի մայրաքաղաք Էրբիլում մեքենայում տեղադրված ռումբ է պայթել. ինչպես հաղորդվում է, քրդական անվտանգության ուժերը զգուշանում են ԻՊ հնարավոր այսպես կոչված գաղտնի գործակալների խմբերից: Christian Science Monitor լրատվական գործակալություն. *Հյուսիսային Իրաքում Բսլամական պետությունը սկսում է կիրառել ահաբեկչական մարտավարություն*, 25 օգոստոս 2014թ., <http://yhoo.it/1qsuoxov>: McClatchy հրատարակչություն, *Քուրդիստանի մայրաքաղաք Էրբիլում մեքենայի պայթյունը մտավախություններ է առաջացնում «Բսլամական պետության» զինյալների հարձակման մասին*, 24 օգոստոս 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով <http://bit.ly/1tgbGvm>:

⁵⁵ Տե՛ս օրինակ, Ալ Ջազիրա, *Իրաքի Քարբալա քաղաքում տեղի են ունեցել ականապատ մեքենաների պայթյուններ, որոնց հետեւանքով մարդիկ են մահացել*, 20 հոկտեմբեր 2014թ., <http://aje.me/1tEF435>: Associated Press գործակալություն, *Իրաքում ականապատ մեքենաների պայթյունի հետեւանքով 17 մարդ է սպանվել*, 11 սեպտեմբեր 2014թ., <http://yhoo.it/1t29eeg>: Ալ Ջազիրա, *Իրաքում պայթյուններն ուղղված են շիական բնակավայրերի վրա*, 25 օգոստոս 2014թ., <http://aje.me/1wrN88q>: Reuters գործակալություն, *Առնվազն երեք մարդ է սպանվել Իրաքի Բասրայում տեղի ունեցած կրկնակի պայթյունի հետեւանքով*, 5 հուլիս 2014թ., <http://reut.rs/1xo5Dr8>: Իրաքի նորությունների ազգային գործակալություն (NINA), *Քարբալայից հյուսիս տեղի ունեցած մեքենայի պայթյունի հետեւանքով հինգ մարդ սպանվել է, չորսը՝ վիրավորվել*, 11 հունիս 2014թ., <http://bit.ly/ZQKeMz>: Իրաքի նորություններ, *Ներքին գործերի նախարար. Բաքիլում, Նաջաֆում, Դի-Բարում տեղի ունեցած պայթյունների հետեւանքով 23 մարդ է սպանվել եւ վիրավորվել*, 2 հունիս 2014թ., <http://daily.az/1kxuzfS>: Associated Press գործակալություն, *Իրաքում կատարված հարձակումների արդյունքում սպանվել է առնվազն 15 մարդ*, 2 հունիս 2014թ., <http://daily.az/1kxuzfS>: Anadolu գործակալություն, *Իրաքի Վասիտ քաղաքում ռումբի պայթյունի հետեւանքով սպանվել է 10, վիրավորվել 20 մարդ*, 21 ապրիլ 2014թ., <http://u.aa.com.tr/316421>: Al Akhbar հրատարակչություն, *Իրաքում տասներեք ականապատ մեքենա է պայթել*, 9 ապրիլ 2014թ., <http://english.al-akhbar.com/node/19360>: Իրաքի նորությունների ազգային գործակալություն, *Հրատապ լուրեր. Քարբալայից հյուսիս՝ ճամիեզրին մեքենայի պայթյունի հետեւանքով 17 մարդ է սպանվել եւ վիրավորվել*: 18 մարտ 2014թ., <http://bit.ly/1rqsO9k>: New York Times հրատարակչություն, *Հարավային Իրաքում՝ անցակետում մահապարտի իրականացրած պայթյունի հետեւանքով առնվազն 45 մարդ է սպանվել*, 9 մարտ 2014թ., <http://nyti.ms/1fi0buR>:

⁵⁶ Տե՛ս օրինակ Իրաքի նորությունների ազգային գործակալություն (ԻՆԱԳ), Քաղիսսիա նահանգում հեռուստալրագրողի տանը ռումբ է պայթել, 2 սեպտեմբեր 2014թ., <http://bit.ly/1vTaL5n>: Իրաքի նորությունների ազգային գործակալություն, *Պայթյուն Քարբալայի կերտոնում՝ մշակույթի բաժնի տնօրենի տան մոտ՝ ճամիեզրին*, 26 օգոստոս 2014թ., <http://bit.ly/1yM8oXU>: ԻՆԱԳ, *Դիվանիայում Միստանիի երկու ներկայացուցիչների տներում ինքնաշեն ռումբեր են տեղադրվել*, 10 օգոստոս 2014թ., <http://bit.ly/1vNcwkl>: ԻՆԱԳ, *Բասրայում հոգեւորական է սպանվել, մեկուրիչը՝ վիրավորվել*: 8 օգոստոս 2014թ., <http://bit.ly/1oPLkqY>: ԻՆԱԳ, *Բասրայի նահանգապետի քարտուղարը վիրավորվել է ST, Anti-Tank № 74 նռնակի պայթյունի հետեւանքով*, 28 հուլիս 2014թ., <http://bit.ly/1E5NTzD>: ԻՆԱԳ, *Ահաբեկիչները սպանել են Ֆառ խոթրի ինժեներին*, 19 հուլիս 2014թ., <http://bit.ly/1vT4uqi>: ԻՆԱԳ, *Աժ պատգամավորին հաջողվել է փրկվել մահափորձից*, 4 մայիս 2014թ., <http://bit.ly/1oPLF3f>: ԻՆԱԳ, *Բասրայում դատավորի տան եւ հեռուստաաշտարակի մոտ երկու ռումբ է պայթել*, 18 ապրիլ 2014թ., <http://bit.ly/1sc14RK>: ԻՆԱԳ, *Բասրայում սպանվել է ռասիկանության ավագ սպա*, 22 մարտ 2014թ., <http://bit.ly/1ncCAGs>: Պատերազմի հետ կապված հարցերի ուսումնասիրության ինստիտուտ, *Հարավային Իրաքում սունիթական ցեղախմբերի առաջնորդների վրա հարձակումների թիվն աճել է*, Լրացում #40, 27 նոյեմբեր 2013թ., <http://bit.ly/1q0Paem>:

⁵⁷ ՄԱԿ ՄԳԶԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանությանը պայմանավորված ձգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 13 հաշվեկտրություն*, 20 սեպտեմբեր- 26 սեպտեմբեր 2014թ., 26 սեպտեմբեր 2014թ., կ. 1, <http://shar.es/1moJUD>:

առնելով հումանիտար ճգնաժամի մասշտաբները եւ բարդությունը՝ 2014թ. օգոստոսի 12-ին ՄԱԿ-ն Իրաքում հայտարարեց «3-րդ մակարդակի արտակարգ դրություն» (լայնամասշտաբ հումանիտար ճգնաժամի դեպքում), որը երկրում ստեղծված ճգնաժամային իրավիճակի ամենաբարձր ցուցանիշն է:⁵⁸

17. Հատկապես մտահոգության առարկա է հակամարտության տարածքներում բնակվող բնակչության տարբեր խմբերի հումանիտար իրավիճակը: Նրանք բացարձակապես կամ գրեթե լիովին զրկված են հիմնական ծառայություններից օգտվելու, սնունդ եւ այլ ապրանքներ ձեռք բերելու հնարավորություններից, իսկ անվտանգությամբ, բյուրոկրատական եւ քաղաքական սահմանափակումներով պայմանավորված՝ միջազգային կազմակերպությունները չեն կարողանում նրանց օգնություն տրամադրել:⁵⁹ Հաղորդվում է, որ մատակարարման մի շարք առանցքային երթուղիներ արգելափակվել են, որ իշխանությունները, մի շարք դեպքերում վարչական պատճառներով կամ ռազմական գործողությունների իրականացման տարածքով պայմանավորված, սահմանափակել են հումանիտար օգնության մատակարարման հնարավորությունը:⁶⁰ Այդ տարածքներում ներկայիս իրավիճակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը սահմանափակ է:⁶¹ Ինչպես հաղորդվում է, զինված խմբավորումները միտումնավոր որպես թիրախ են ընտրել հիմնական եւ կոմունալ ծառայությունների ենթակառուցվածքները, ինչպիսիք են օրինակ ջրամատակարարման համակարգը եւ էլեկտրական ցանցերը:⁶² Շատ տարածքներում առողջապահության ոլորտի ենթակառուցվածքը վնասված է եւ բժշկական ծառայությունների մատուցումը դադարեցվել է հակամարտության պատճառով:⁶³

18. Այնուհետեւ իրավիճակն ավելի բարդացավ անհրաժեշտ պարագաների, էլեկտրոէներգիայի, ջրի պակասի արդյունքում,⁶⁴ ինչպես նաեւ այն պատճառով, որ այդ վայրերում քիչ թվով բուժաշխատողներ էին մնացել, քանի որ մեծ մասը փախուստի էր դիմել:⁶⁵ Երկրում Սննդի

⁵⁸ Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն, Ավելի արդյունավետ հումանիտար օգնության նպատակով ՄԱԿ-ն Իրաքում հայտարարում է «3-րդ մակարդակի արտակարգ դրություն», 19 օգոստոս 2014թ., <http://www.refworld.org/docid/53f32334.html>:

⁵⁹ Ինչպես հաղորդվում է, «չափազանց դժվար է» հումանիտար օգնություն մատակարարել Նայնավա, Ալ-Անբար, Քիրքուք, Սալահ Ալ-Դին եւ Դիյալա նահանգներ: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Ակնարկ հումանիտար կարիքների վերաբերյալ*, 26 սեպտեմբեր, 2014թ., կ. 25, <http://bit.ly/1xoOfCD>: Տե՛ս նաեւ ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաք. Իրավիճակի վերանայում թիվ 2*, 12 հոկտեմբեր 2014թ., կկ. 1-2, <http://shar.es/1mGjKu>: ՄԱԿ Նորությունների ծառայություն, *Իրաք. ՄԱԿ-ի փախստականների հարցերով գործակալությունը տեղահանված անձանց հումանիտար օգնության տրամադրման լայնամասշտաբ ծրագիր է սկսել*, 19 օգոստոս 2014թ., <http://www.refworld.org/docid/53f746944.html>: (Տարածաշրջանային տեղեկատվական ընդհանուր ցանց), *Չնայած ֆինասավորման աճին՝ Իրաքին տրամադրվող աջակցությունը «բավարար չէ»*, 15 օգոստոս 2014թ., տե՛ս հետեւյալ հղումով՝ <http://www.refworld.org/docid/53f32794.html>:

⁶⁰ ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 13 հաշվետվություն*, 20 սեպտեմբեր – 26 սեպտեմբեր 2014թ., 26 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 2, <http://shar.es/1moJUD>:

⁶¹ ACAPS (Կարողությունների գնահատման) ծրագիր, *Տեղեկատվական նշում. Բնության հումանիտար հետեւանքները Հյուսիսային եւ Կենտրոնական Իրաքում*, 7 օգոստոս 2014թ., <http://shar.es/11YPI4>:

⁶² ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Ակնարկ հումանիտար կարիքների վերաբերյալ*, 26 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 26, <http://bit.ly/1xoOfCD>: Իրաքում՝ ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Անհրաժեշտ է հումանիտար օգնության առանց խոչընդոտների անհապաղ, անվտանգ մատակարարում*: 31 հուլիս 2014թ., տե՛ս հետեւյալ հղումով՝ <http://shar.es/11jpoZ>:

⁶³ ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Ակնարկ հումանիտար կարիքների վերաբերյալ*, 26 սեպտեմբեր 2014թ., կկ. 13-14, <http://bit.ly/1xoOfCD>: Օրինակ, Սալահ Ալ-Դին նահանգում ինը հիվանդանոցից միայն երկուսն են լիովին գործում: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 12 հաշվետվություն*, 13 սեպտեմբեր – 19 սեպտեմբեր 2014թ., 19 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 4, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Iraq.pdf>: ԱՀԿ համաձայն Սիեջար շրջանում (Նայնավա) գտնվող կենտրոնական հիվանդանոցը եւ առաջնային բուժօգնության/առողջապահական թիվ 16 եւ 19 կենտրոնները չեն գործում: ԱՀԿ, *Health Emergency Highlights (Ամսվա կտրվածքով հաստատվող փաստաթուղթ հումանիտար իրավիճակի, խնդիրների եւ ձեռնարկվող միջոցառումների մասին)*, Issue #17, 31 օգոստոս 2014թ., <http://shar.es/1a0hdB>:

⁶⁴ ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Ակնարկ հումանիտար կարիքների վերաբերյալ*, 26 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 14, տե՛ս հետեւյալ հղումով՝ <http://bit.ly/1xoOfCD>:

⁶⁵ Իրաքում «Բժիշկներ առանց սահմանների» կազմակերպության առաքելության ղեկավար Ֆաբիո Ֆորջոնե. «Մենք բուժաշխատողներից պարբերաբար տեղեկություններ ենք ստանում այն մասին, որ վերջին շաբաթների ընթացքում ավելի ու ավելի շատ հիվանդանոցներ են ուբակոծվում (...): Բուժաշխատողները փախուստի են դիմել, քանի որ վախեցել են, որ կարող են ուբակոծվել այն բժշկական կենտրոնները, որտեղ նրանք աշխատել են: Մենք չափազանց մտահոգված ենք այն հանգամանքով, որ զգալի թվով մարդիկ այժմ զրկված են իրենց անհրաժեշտ բուժօգնությունից»: «Բժիշկներ առանց սահմանների»: *Ռաբակոծության արդյունքում ոչնչացվել են Իրաքի հիվանդանոցները*, 24 հուլիս 2014թ., <http://shar.es/11jz9>: Տե՛ս նաեւ ԱՀԿ, *Health Emergency Highlights*, Issue #17, 31 օգոստոս 2014թ., <http://shar.es/1a0hdB>: Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/ՄԻԳՀԳ, *Ջեկույց Իրաքում ոչ միջազգային բնույթ կրող զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ*, 5 հունիս – 5 հուլիս 2014թ., 18 հունիս 2014թ., Խ 21

բաշխման հանրային համակարգի փլուզումը (PDS), որն իրաքցիների ամենաաղքատ խմբերի⁶⁶ համար սննդամթերք ստանալու հիմնական աղբյուրն է, ինչպես նաև գյուղատնտեսական արտադրանքի ոչնչացումը եւ բռնագրավումը, շուկաների աշխատանքի խափանումը, ստեղծված վտանգավոր իրավիճակը եւ զանգվածային տեղահանությունները բացասական են անդրադառնում բնակչության սնունդ հայթայթելու կարողության վրա: Երկրի բոլոր տարածքներում պարենային անվտանգության ապահովումը վտանգված է, քանի որ մայիս/հունիս ամիսների հացահատիկի բերքը չի հավաքվել Նայնավա եւ Սալահ Ալ-Դին նահանգներում հացահատիկի առաջատար արտադրող համարվող տարածքներում, որոնք վերջերս տուժել են հակամարտության պատճառով:⁶⁷ Ալ-Անբարում բնակչության վերջերս տեղի ունեցած տեղահանության պատճառով կարող է խափանվել հոկտեմբեր/նոյեմբեր ամիսների ցորենի ցանքսը:⁶⁸ Համաձայն Մերձավոր Արեւելքում, Հյուսիսային Աֆրիկայում, Կենտրոնական Ասիայում եւ Արեւելյան Եվրոպայում ՊՃԾ տարածաշրջանային ներկայացուցչության տնօրեն Մոհամեդ Դիաբի՝ «Պարենային անվտանգության ապահովման հարցն Իրաքում մտահոգիչ է. նման տագնապալի իրավիճակ երկրում չի եղել 1990-ականների սկզբում տույժերի կիրառումից հետո»:⁶⁹

19. Տեղահանության նպատակով ընտրված տարածքներում տեղական իշխանությունները եւ համայնքները չափազանց ծանրաբեռնված են եւ անկարող են հիմնական ծառայություններով եւ հանրային ենթակառուցվածքով ապահովել բոլոր ներքին տեղահանված անձանց, որոնցից շատերը միայն հագուստով լի մեկ ուսապարկ կամ իրենց գոյատեւման համար ոչ բավարար միջոցներ ունեն:⁷⁰ Առաջնահերթ խնդիր է կացարանի բավարար պայմանների ապահովումը: Տեղահանված անձանց տեղավորման հիմնական տարբերակը նրանց՝ ընդունող համայնքների հետ բնակեցումն է: Այնուամենայնիվ, քանի որ զանգվածային տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամի հետեւանքով կացարանների թիվը, որտեղ հնարավոր էր տեղավորել տեղահանված բնակչությանը, կտրուկ կրճատվել է, իսկ կացարանի վարձավճարը զգալիորեն բարձրացել, վերջերս տեղահանված բազմաթիվ անձինք ստիպված են բնակություն հաստատել կիսակառույց կամ լքված շինություններում, դպրոցներում, մզկիթներում եւ եկեղեցիներում: Մյուսներն ապրում են բաց տարածքներում անընդունելի բնակարանային պայմաններում,⁷¹ որի պատճառով նրանց առողջությանը լուրջ վտանգ է սպառնում առաջիկա

http://www.ohchr.org/Documents/Countries/IO/UNAMI_OHCHR_POC_Report_FINAL_18July2014A.pdf, HRW, *Իրաք. Կառավարական ուժերը ուժակոծել են Ֆայուջա քաղաքում գտնվող հիվանդանոցը*, 27 մայիս 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://www.refworld.org/docid/538d99144.html>.

⁶⁶ ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Ակնարկ հումանիտար կարիքների վերաբերյալ*, 26 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 3, <http://bit.ly/1xoOfCD>:

⁶⁷ Նայնավա եւ Սալահ Ալ-Դին նահանգներում աճեցվում է Իրաքի ամբողջ ցորենի մեկ երրորդ մասը եւ զարու մոտ 38%-ը: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 4 հաշվետվություն*, 19-26 հուլիս 2014, 26 հուլիս 2014թ., էջ 2, <http://shar.es/11jqet>; ՄԱԿ-Ի Պարենի եւ գյուղատնտեսության կազմակերպություն, *Իրաք. Հակամարտության պատճառով լուրջ մտահոգություններ են առաջանում սննդի ապահովման վերաբերյալ*, 25 հունիս 2014թ., <http://www.fao.org/news/story/en/item/237162/icode/>. Տե՛ս նաև Reuters, *Հատուկ զեկույց. Իսլամական պետությունն օգտագործում է ցորենի արտադրությունը՝ Իրաքում հսկողությունը խստացնելու նպատակով*, 30 սեպտեմբեր 2014թ., <http://reut.rs/1DUWryZ>:

⁶⁸ ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 16 հաշվետվություն*, 11 - 17 հոկտեմբեր 2014թ., 17 հոկտեմբեր 2014թ., էջ 2, տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://shar.es/1mQF6i>:

⁶⁹ Պարենի համաշխարհային ծրագիր, *Սաուդյան Արաբիայի կողմից տրամադրված օգնությունը հնարավոր է դարձնում կյանքեր փրկել եւ ՊՃԾ-ին թույլ է տալիս պատասխան միջոցներ ձեռնարկել Իրաքում պարենային ճգնաժամի հաղթահարման համար*, 19 օգոստոս 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://bit.ly/1pD5vxj>:

⁷⁰ «Չնայած ՄԱԿ-ը եւ հումանիտար աջակցության հարցերով նրա գործընկեր կազմակերպություններն Իրաքի կառավարության հետ համատեղ, ճգնաժամը հաղթահարելու նպատակով կիրառում են հումանիտար օգնության բոլոր միջոցները՝ իշխանությունները եւ միջազգային համայնքը դեռևս անկարող են լուծում գտնել ճգնաժամի համար»: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Ակնարկ հումանիտար կարիքների վերաբերյալ*, 26 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 1, <http://bit.ly/1xoOfCD>: Համաձայն Քուրդիստանի տարածաշրջանային կառավարության (ՔՏԿ)՝ «Կառավարական մարմինները, որոնք անկարող են միայնակ հաղթահարել այս ճգնաժամը, չունեն միջոցներ այս ընտանիքների հիմնական կարիքները հոգալու համար», ՔՏԿ, *Դուխոկ նահանգը շարունակում է օգնություն տրամադրել տեղահանված ընտանիքներին*, 12 սեպտեմբեր 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://shar.es/1a0Gwp> Շրջաններում ՆՏԱ ներկայությունը հիմնականում հավելյալ բեռ է ընդունող համայնքների համար եւ գերազանցում է համայնքների՝ այդ անձանց աջակցություն ցուցաբերելու նրանց կարողությունը: ԿԻՄԿ, *Իրաք. Հակամարտությունից տուժած ավելի քան 1մլն մարդկանց օգնություն է տրամադրվում ԿԻՄԿ-ի կողմից*, 4 սեպտեմբեր 2014թ., <http://bit.ly/1wd4eTV>:

⁷¹ Իրաքում ներքին տեղահանված անձանց մեծ մասը շարունակում է ապրել ընդունող ընտանիքներում կամ վարձակալված կացարաններում, այնուամենայնիվ, զգալի թվով ներքին տեղահանված անձինք գտել են կացարանի այլընտրանքային տարբերակներ՝ դպրոցի շենքեր, կրոնական նշանակություն ունեցող կառույցներ եւ կիսակառույց շենքեր: Հարավում տեղահանված անձանց 62%-ը տեղավորվել է կոռեանս նշանակություն:

ձևերով և ընթացքում:⁷² Ինչպես հաղորդվում է, բնակարանային ոչ բավարար պայմանների արդյունքում տեղի է ունենում երկրորդ տեղահանությունը:⁷³ Մտավախություններ կան, որ ներկայումս Քերբալայում և Լաջաֆում գտնվող մզկիթներում և ուխտագնացների համար նախատեսված հյուրատներում ժամանակավորապես բնակվող ներքին տեղահանված անձանց կարող են վտարել առաջիկա կրոնական տոների պատճառով:⁷⁴ Գերբնակեցված տարածքներում բնակության և մեկուսանալու սահմանափակ հնարավորության կամ դրա բացակայության պատճառով մտավախություններ են առաջանում այդ անձանց պաշտպանության, այդ թվում հատկապես կանանց և երեխաների նկատմամբ ճնշումների և նրանց շահագործման այլ ձևերի վերաբերյալ:⁷⁵ Մի շարք ճամբարներ գործում են կամ վերանորոգվում են կամ կառուցվում՝ չնայած ոչ բոլոր կառույցներն են համապատասխանում նվազագույն չափանիշներին, կամ դրանց կառուցման կամ ճամբարներում աշխատանքների համակարգման համար անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցները բավարար չեն:⁷⁶ Դիտարկվում է լրացուցիչ ճամբարների կառուցման անհրաժեշտությունը:⁷⁷ Զգալի թվով դպրոցներ դեռևս զբաղեցված են ներքին տեղահանված անձանց, զինված խմբավորումների կողմից կամ վնասվել կամ քանդվել են հակամարտության ընթացքում:⁷⁸

ունեցող կառույցներում, մինչդեռ Իրաքի Քուրդիստանում 15%-ը բնակվում է կիսակառույց շենքերում, 12%-ը՝ դպրոցներում: ՄՄԿ, *Տեղահանված անձանց տեղաշարժերին հետևելու ծրագիր*, VII շրջան, թիվ 1 հաշվետվություն, 20 հոկտեմբեր 2014թ., էջ 5, <http://shar.es/1mQDKI>: Համաձայն Անհապաղ արձագանքման պլանի՝ նախատեսված Իրաքի Քուրդիստանում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամի հաղթահարման համար՝ ԼՏԱ 45%-ը ներկայումս ապրում է այնպիսի «անընդունելի/խոցելի/կացարաններում», ինչպիսիք են կիսակառույց շենքերը, որպես կացարան չնախատեսված բնակավայրերը և խմբերի տեղավորման կենտրոնները: Պլանավորման նախարարություն-ՔՏԿ/ՄԱԿ, *Իրաքի Անհապաղ արձագանքման պլանի նախատեսված Իրաքի Քուրդիստանում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամի հաղթահարման համար: 15 սեպտեմբեր - 15 նոյեմբեր 2014թ.*, 28 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 4, <http://shar.es/1m0lzo>: Տե՛ս նաև IRIN, Մեծ կորուստներ Իրաքի «լքված» Անբարում, 6 հոկտեմբեր 2014թ., <http://shar.es/1m0WK6>: ՄՄԿ/Ճամբարների համակարգմամբ և վերահսկմամբ զբաղվող խումբ (CCCM Cluster) /REACH, *Իրաքում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամի գնահատման զեկույց*, 10 սեպտեմբեր 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://shar.es/1a0oWr>:

⁷² ՄՄԿ գնահատականի համաձայն՝ 1.26 մլն ներքին տեղահանված անձանց ամբողջ Իրաքում վտանգ է սպառնում ձմռան առաջիկա ցրտերի պատճառով, հատկապես վտանգված են այն անձինք, որոնք բնակվում են ճամբարներում, որպես կացարան չնախատեսված տարածքներում և բնակարանային անբավարար պայմաններ ունեցող կացարաններում: ՄՄԿ ՄԳԶԳ, *Իրաքում ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 15 հաշվետվություն*, 4 հոկտեմբեր - 10 հոկտեմբեր 2014թ., էջ 2, <http://shar.es/1mGj5P>: Տե՛ս նաև NPR ռադիոկայան, *ԻՐԻ-ի գործողությունների պատճառով Իրաքից տեղահանված անձանց նոր վտանգ է սպառնում*, *Չմեռ*, 12 հոկտեմբեր 2014թ., <http://shar.es/1mGhAN>: Պլանավորման նախարարություն-ՔՏԿ/ՄԱԿ, Անհապաղ արձագանքման պլանի՝ նախատեսված Իրաքի Քուրդիստանում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամի հաղթահարման համար: 15 սեպտեմբեր - 15 նոյեմբեր 2014թ., 28 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 4, <http://shar.es/1m0lzo>: ՄՄԿ ՄԳԶԳ, *ՄԱԿ հումանիտար հարցերով լիազոր անձը հայտարարում է Իրաքից տեղահանված անձանց մինչև ձմռան սկսելը ավելի շատ կացարաններ և պաշտպանություն տրամադրելու անհրաժեշտության մասին*, 14 սեպտեմբեր 2014թ., <http://shar.es/1a0adF>: ՄՀ, *«Նրանք չգիտե՛ն, որ ձմեռը մոտենում է»: Տեղահանված անձանց հուսալքությունն ու մտավախությունները*, 8 սեպտեմբեր 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://ow.ly/BeH8y>:

⁷³ Օրինակ, 2014թ. սեպտեմբերին Քիրքուքում հաղորդվում էր նոր տեղահանության մասին, քանի որ ներքին տեղահանված անձանց բազմաթիվ ընտանիքներ, բնակություն հաստատելով Քիրքուք քաղաքում գտնվող կիսակառույց շենքերում, հարկադրված էին ապրել դժվար պայմաններում: ՄՄԿ, *Տեղահանված անձանց տեղաշարժերին հետևելու ծրագիր*, VI շրջան, թիվ III հաշվետվություն, հոկտեմբեր 2014թ., էջ 5, <http://iomiraq.net/file/1270/download?token=aH5gss0>:

⁷⁴ ՄՄԿ ՄԳԶԳ, *Իրաքում ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 15 հաշվետվություն: 4 հոկտեմբեր - 10 հոկտեմբեր 2014թ.*, էջ 1, <http://shar.es/1mGj5P>:

⁷⁵ ՄՄԿ ՄԳԶԳ, *Ակնարկ հումանիտար կարիքների վերաբերյալ*, 26 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 15, <http://bit.ly/1xoOfCD>: Իրաքում ՄՄԿ-ի աջակցության առաքելություն/ՄԻԳԶԳ, *Չեկույց Իրաքում ոչ միջազգային բնույթ կրող զինված հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ*, 5 հունիս - 5 հուլիս 2014թ., 18 հուլիս 2014թ., էջ 21, <http://www.refworld.org/docid/53ce0f0d4.htm>:

⁷⁶ ՄՄԿ ՄԳԶԳ, *Իրաքում ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 15 հաշվետվություն, 4 հոկտեմբեր - 10 հոկտեմբեր 2014թ.*, էջ 4, <http://shar.es/1mGj5P>: ՄՄԿ ՄԳԶԳ, *Իրաքի Քուրդիստանում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 13 հաշվետվություն, 20 սեպտեմբեր 2014թ.*, 26 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 4, <http://shar.es/1m0JUD>:

⁷⁷ ՄՄԿ, *Ակնարկ Հյուսիսային Իրաքում ներքին տեղահանության համար ընտրված արդեն գոյություն ունեցող կամ հավանական տարածքների վերաբերյալ (2014թ. սեպտեմբերի 13-ի դրությամբ)*, 14 սեպտեմբեր 2014թ., <http://shar.es/1a0GBR>: ՄՄԿ ՓԳՀ, *Հյուսիսային Իրաքում կացարանի անհրաժեշտությունն աճում է*, ՄՄԿ ՓԳՀ-ն սկսում է օգնության տրամադրման ծրագիր, 5 սեպտեմբեր 2014, <http://www.unhcr.org/5409834b9.html>: ՄՄԿ ՄԳԶԳ, Իրաքի Քուրդիստանում ներքին տեղահանությամբ պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 9 հաշվետվություն, 23 - 29 օգոստոս 2014թ., <http://shar.es/114qzm>: ՔՏԿ-ն ճամբարների տեղակայման համար 26 վայր է ընտրել Էրբիլ, Սուլեյմանիա և Դախուկ նահանգներում, որտեղ կկարողանան մնալ 240,000 ԼՏԱ: Այնուամենայնիվ, համաձայն ՄՄԿ ՄԳԶԳ-ի առկա ռեսուրսները բավարար չեն: ՅՈՒՆԻՍԵՖ, *Իրաքում հումանիտար իրավիճակի վերաբերյալ շարափական կտրվածքով ներկայացվող հաշվետվություն, 26 օգոստոս - 1 սեպտեմբեր 2014թ.*, 1 սեպտեմբեր 2014, <http://shar.es/11jSop>:

⁷⁸ 2014թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ ներքին տեղահանված անձինք մնում էին Ալ-Անբար նահանգում գտնվող 435 դպրոցներում և Դիյալա նահանգում՝ 69 դպրոցում, եւս 137 դպրոց զբաղեցված էր զինված խմբավորումների կողմից: Բաղդադում 29 դպրոց զբաղեցված է կամ վնասվել է ռազմական գործողությունների ընթացքում: Դախուկ նահանգում ԼՏԱ ընտանիքները զբաղեցնում են 501 դպրոց, մինչդեռ անձինք հեռացել են 125 դպրոցից՝ երբեմն մինչ կացարանի այլընտրանք գտնելը: ՄՄԿ ՄԳԶԳ, *Իրաքում ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 15 հաշվետվություն, 4 հոկտեմբեր - 10 հոկտեմբեր 2014թ.*, 10 հոկտեմբեր 2014թ., էջ 6, տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://shar.es/1mGj5P>:

20. Ներքին տեղահանված անձանց ընդունող համայնքներում հակամարտության պատճառով, հատկապես Կենտրոնական Իրաքում եւ Դախուկ նահանգում զգալիորեն հետաձգվել է ուսումնական տարին:⁷⁹ Երկարաժամկետ հետաձգումները կարող են ՆՏԱ ներկայության պատճառով այդ համայնքների վրդովմունքն առաջացնել:⁸⁰ Գերբնակեցումը, լեզվական արգելքները եւ տարբերություններն ուսումնական ծրագրերում (Իրաքի Քուրդիստան), ինչպես նաեւ գրանցման հետ կապված բարդություններն ավելի են դժվարացնում կրթության հասանելիությունը երեխաներին:⁸¹ Ինչպես հաղորդվում է, կրթական համակարգի վրա բացասաբար է անդրադառնում այն, որ Իրաքի 95,000 ուսուցիչների ավելի քան կեսը տեղահանվել է այլ շրջաններ:⁸² Մեծ թվով ներքին տեղահանված անձինք պարենային աջակցության խիստ անհրաժեշտություն ունեն:⁸³ Հումանիտար կազմակերպություններն իրենց մտահոգությունն են արտահայտել այն կապակցությամբ, որ բաց տարածքներում, կիսակառույց շենքերում, դպրոցներում եւ այլ ժամանակավոր կացարաններում բնակություն հաստատած ներքին տեղահանված անձանց անհապաղ ջուր, սանիտարական մաքրում եւ հիգիենայի միջոցներ են անհրաժեշտ (WASH)⁸⁴:

21. Ինչպես հաղորդվում է, մեծ թվով ՆՏԱ ժամանումների պատճառով առողջապահական տեղական հաստատությունները գերծանրաբեռնված են, իսկ առաջնային բուժօգնության կենտրոններում հաճախ առաջին անհրաժեշտության եւ քրոնիկ հիվանդությունների համար պահանջվող դեղորայքը բավարար չէ:⁸⁵ Հատկապես կիսակառույց շինություններում եւ բաց տարածքներում բնակվող ներքին տեղահանված անձանց դժվար է օգտվել առողջապահական

⁷⁹ Ջբաղեցված կամ վնասված/քանդված դպրոցների վերաբերյալ տեղեկատվության համար տե՛ս Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն, *Իրաքում ձգնաժամային իրավիճակի վերլուծություն. Դպրոցներ*, 19 հոկտեմբեր 2014թ., <http://shar.es/1mQyAK>: Տե՛ս նաեւ ՅՈՒՆԻՍԵՖ/ Հումանիտար իրավիճակում կրթության հարցերով զբաղվող խումբ (Education Cluster), *Կրթությունը չի կարող սպասել. Իրաքում կրթական ոլորտում ձգնաժամ է*, 16 օգոստոս 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://shar.es/11YQo9>:

⁸⁰ ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանության պայմանավորված ձգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 11 հաշվետվություն. 6 սեպտեմբեր – 12 սեպտեմբեր 2014թ., 12 սեպտեմբեր 2014թ.*, p. 1, <http://shar.es/1a000z>: Տե՛ս նաեւ *Ուշադրության կենտրոնում արտաքին քաղաքականությունն է. Իրաքում դպրոցները վերածվում են կացարանների*, 9 սեպտեմբեր 2014թ., տե՛ս նաեւ հետևյալ հղումով՝ <http://www.hrw.org/news/2014/09/09/schools-shelters-iraq>:

⁸¹ ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանության պայմանավորված ձգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 14 հաշվետվություն. 26 սեպտեմբեր – 3 հոկտեմբեր 2014թ., 3 հոկտեմբեր 2014թ.*, էջ 7, <http://shar.es/1mowRL>; ՔՏԿ Պլանավորման նախարարություն/ՄԱԿ, *Անհապաղ արձագանքման պլան՝ նախատեսված Իրաքի Քուրդիստանում ներքին տեղահանության պայմանավորված ձգնաժամային իրավիճակի հաղթահարման համար. 15 սեպտեմբեր – 15 նոյեմբեր 2014թ.*, 28 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 17, տե՛ս նաեւ հետևյալ հղումով՝ <http://shar.es/1molzo>:

⁸² ՅՈՒՆԻՍԵՖ, *Իրաքում հումանիտար իրավիճակի վերաբերյալ շաբաթական կտրվածքով ներկայացվող հաշվետվություն. 12 – 18 օգոստոս 2014թ.*, 18 օգոստոս 2014թ., տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://bit.ly/1oTsn6c>:

⁸³ ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանության պայմանավորված ձգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 14 հաշվետվություն. 26 սեպտեմբեր – 3 հոկտեմբեր 2014թ., 3 հոկտեմբեր 2014թ.*, էջ 4, տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://shar.es/1mowRL>:

⁸⁴ Օրինակ, ներկայումս Իրաքի Քուրդիստանի Չախու եւ Դախուկ քաղաքների դպրոցներում եւ որպես կացարան չնախատեսված տարածքներում բնակություն հաստատած ներքին տեղահանված բազմաթիվ անձանց խիստ անհրաժեշտ են սանիտարահիգիենիկ հարմարություններ: Հումանիտար աջակցություն տրամադրող կազմակերպությունները հաղորդում են, որ դժվար է իրականացնել ներքին տեղահանված անձանց համար տարածքների ընտրությունը, զնահատել նրանց կարիքները եւ օգնություն տրամադրել հատկապես այն պատճառով, որ բազմաթիվ նման տարածքներ կան եւ որ բնակչությունն անընդհատ մեկ վայրից մյուսն է տեղափոխվում: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանության պայմանավորված ձգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 11 հաշվետվություն; 6 սեպտեմբեր-12 սեպտեմբեր 2014թ.*, 12 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 2, տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://shar.es/1a000z>:

⁸⁵ Այն դեպքերում, երբ [առողջապահական/բժշկական] հաստատություններ կան եւ գործում են, ապա այդտեղ են հայտնվում մեծ թվով տեղահանված անձինք: ԱՀԿ, *Health Emergency Highlights*, Issue #17, 31 օգոստոս 2014թ., <http://shar.es/1a0hdB>: Ինչպես հաղորդվում է, Քուրդիստանում քրոնիկ հիվանդությունների բուժման համար բավարար քանակությամբ դեղմիջոցներ չկան, քիչ թվով բուժաշխատողներ կան բուժկենտրոններում՝ տեղակայված այն տարածքներում, որտեղ վերջին մի քանի ամիսների ընթացքում մեծ թվով տեղահանված անձինք են հայտնվել: Ինչպես հաղորդում են հումանիտար կազմակերպությունները, իրապես խնդիր էր առողջապահական ծառայություններ մատուցել ներքին տեղահանված անձանց, որոնք ապրում էին տարբեր վայրերում կիսակառույց շենքերում եւ բաց տարածքներում: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանության պայմանավորված ձգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 10 հաշվետվություն. 30 օգոստոս – 5 սեպտեմբեր 2014թ.*, 5 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 4, <http://shar.es/11ARZD>: «Ավելի քան 80,000 անձանց տեղահանությունը դեպի Իրաքի հարավային շրջաններ(Նաջաֆ, Քերքուկ, Բաքիլո եւ Քադիսայա) ահեղի բեռ է բժշկական կենտրոնների համար, հատկապես այն պատճառով, որ վերջերս ժամանած անձինք առապում են վարակիչ (ջրծաղիկ, փորլուծություն եւ կարմրուկ) եւ ոչ վարակիչ հիվանդություններով (հիպերտոնիա եւ շաքարախտ)»: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանության պայմանավորված ձգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 8 հաշվետվություն. 16 օգոստոս – 22 օգոստոս 2014թ.*, 22 օգոստոս 2014թ., էջ 4, <http://shar.es/11YROL>: Տե՛ս նաեւ ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Ավանդակ հումանիտար կարիքների վերաբերյալ*, 26 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 13, <http://bit.ly/1xoOFCd>:

ծառայություններից:⁸⁶ Նշվում է, որ ներքին տեղահանված անձանցից շատերին բժշկական եւ հոգեբանական աջակցություն է անհրաժեշտ, քանի որ նրանք ականատես են եղել տրավմատիկ դեպքերի:⁸⁷

22. Չունենալով եկամուտ եւ սպառելով իրենց խնայողությունները, եթե այդպիսիք կային, ներքին տեղահանված անձինք կարող են հարկադրված լինել կրկին տեղահանվել:⁸⁸ Ձեկույցների համաձայն՝ ներքին տեղահանված անձինք ստիպված են եղել իրենց ծագման նահանգ վերադառնալ կամ կրկին տեղահանվել Իրաքի այլ հատվածներ, քանի որ անկարող են մնալ Իրաքի Քուրդիստանում, որտեղ ապրելու համար մեծ ֆինանսական միջոցներ են անհրաժեշտ:⁸⁹

23. Ներքին տեղահանված անձանց համար ավելի է դժվարանում անձը հաստատող այնպիսի փաստաթղթերի ձեռքբերումը կամ վերականգնումը, ինչպիսիք են օրինակ անձնագրերը, Մննդի բաշխման հանրային համակարգից օգտվելու պարենային քարտերը եւ քաղաքացիության վերաբերյալ տեղեկանքները, քանի որ դրա համար սովորաբար անհրաժեշտ է վերադառնալ ծագման վայր, որտեղ պահպանվում են արխիվային փաստաթղթերը. ներկայումս շատերի համար սա անիրագործելի տարբերակ է:⁹⁰ Փաստաթղթերի փոխարինման հետ կապված գործառույթներ իրականացնելու նպատակով Բաղդադում եւ Նաջաֆում հատուկ ծառայություններ են ստեղծվել, այնուամենայնիվ, երկրի այլ հատվածներում, հատկապես Իրաքի Քուրդիստանում բնակվող ներքին տեղահանված անձանց հեշտ չէ օգտվել այդ ծառայություններից նաեւ ճանապարհածախսի պատճառով: Առանց վավեր անհրաժեշտ փաստաթղթերի՝ ՆՏԱ հնարավոր է չկարողանան գրանցվել տեղական իշխանության մամիններում (Իրաքի Քուրդիստանում) կամ Տեղահանության եւ միգրացիոն հարցերով նախարարությունում (ՏՄՆ, կենտրոնական կառավարության վերահսկողության ներքո գտնվող շրջաններում), որի պատճառով նրանք չեն կարողանա օրինականացնել իրենց կացությունը եւ լիովին օգտվել աջակցությունից եւ հանրային ծառայություններից:⁹¹ Տեղեկություններ կան այն մասին, որ ներքին տեղահանված անձանց անձը հաստատող փաստաթղթերը բռնագաբաղվում են իշխանությունների կողմից՝ նրանց տեղաշարժը վերահսկելու նպատակով:⁹²

23. Չնայած հարյուր հազարավոր տեղահանված իրաքցիներ մեծահոգի ընդունելության են արժանացել հատկապես Իրաքի Քուրդիստանում՝ պարբերաբար հաղորդվում է, որ բնակչության

⁸⁶ ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանությանը պայմանավորված ձգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 12 հաշվետվություն*, 13 սեպտեմբեր-19 սեպտեմբեր 2014թ., 19 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 5, տե՛ս նաև հետևյալ հղումով՝ <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Iraq.pdf>:

⁸⁷ ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Ակնարկ հումանիտար կարիքների վերաբերյալ*, 26 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 15, <http://bit.ly/1xoOfCD>: EU Reporter լրատվական կայք, *ՄՄԳ-ի համաձայն՝ հակամարտության հետեանքով ավելի քան 1.6 մլն մարդ է տեղահանված Իրաքում*, 29 օգոստոս 2014թ., <http://www.eureporter.co/world/2014/08/29/more-than-1-6-million-internally-displaced-by-iraq-conflict-says-iom/>; ACTED, *Իրաքի Քուրդիստանի Աինկավա քաղաք տեղահանված երեխաների պաշտպանությունն ապահովվելու անհրաժեշտությունը*, 18 օգոստոս 2014թ., <http://www.acted.org/en/child-protection-needs-children-displaced-ainkawa-kurdistan-region-iraq>; «Բժիշկներ առանց սահմանների», *Իրաք/Սիրիա. Միևջարում տիրող բռնությունից փախուստի դիմող ներքին տեղահանված անձանց կտրուկ աճ*, 13 օգոստոս 2014թ., <http://www.msf.ca/en/article/iraqsyria-dramatic-increase-displaced-people-fleeing-violence-sinjar>:

⁸⁸ REACH, *Հյուսիսային Իրաքում ներքին տեղահանված անձանց խոցելիությունը, կարիքները եւ մտադրությունը*. Արագ գնահատման հաշվետվություն, 30 մարտ 2014թ., տե՛ս նաև հետևյալ հղումով՝ <http://shar.es/1mow8j>:

⁸⁹ ՄԱԿ, *Տեղահանված անձանց տեղաշարժերին հետեւելու ծրագիր*, VI շրջան, III հաշվետվություն, հոկտեմբեր 2014թ., էջ 4, <http://iomiraq.net/file/1270/download?token=aH5gss0>; ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանությանը պայմանավորված ձգնաժամ*, թիվ 5 հաշվետվություն՝ իրավիճակի վերաբերյալ, 27 հուլիս-1 օգոստոս 2014թ., 1 օգոստոս 2014թ., էջ 1, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/OCHA%20Iraq%20Situation%20Report%20no5.pdf>, Ալ Ջազիրա, *Ապաստանի որոնումներ Իրաքի Քուրդիստանում*, 30 մարտ 2014թ., տե՛ս նաև հետևյալ հղումով՝ <http://aje.me/1h8A36d>:

⁹⁰ ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Ակնարկ հումանիտար կարիքների վերաբերյալ*, 26 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 15, տե՛ս նաև հետևյալ հղումով՝ <http://bit.ly/1xoOfCD>:

⁹¹ ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ձգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 15 հաշվետվություն*, 4 հոկտեմբեր - 10 հոկտեմբեր 2014, 10 հոկտեմբեր 2014թ., էջ 5, <http://shar.es/1mGj5P>:

⁹² Ինչպես հաղորդվում է Քուրդիստանի Ասայիշ (*Asayish*) անվտանգության ծառայությունը հաճախ բռնագաբաղվում է ՆՏԱ փաստաթղթերը խստորեն սահմանափակելով նրանց տեղաշարժի իրավունքները: ՄԱԿ ՓԳՀ, հոկտեմբեր 2014թ.: Տե՛ս նաև ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանությանը պայմանավորված ձգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 14 հաշվետվություն*, 26 սեպտեմբեր - 3 հոկտեմբեր 2014թ., էջ 6, տե՛ս նաև հետևյալ հղումով՝ <http://shar.es/1mowRL>:

տարբեր խմբեր չեն կարողանում անվտանգ տարածքներ տեղափոխվել, այդ թվում շարունակվող մարտերի եւ նահանգների սահմաններն անցնելու սահմանափակումների պատճառով:⁹³ Հնարավոր է, որ այդ սահմանափակումները որոշակի չափով պայմանավորված են անվտանգության նկատառումներով⁹⁴ եւ այն պատճառով, որ տեղական մարմիններն անկարող են նման մեծ թվով անձանց իրենց տարածք ընդունել:⁹⁵ Նաեւ հաղորդվում է, որ սահմանափակումները խստացվում են:⁹⁶ Նման սահմանափակումներն, ըստ երեւույթին, պայմանավորված են նաեւ մի շարք այնպիսի չափանիշներով, ինչպիսիք են ընտանիքի կազմը,⁹⁷ կրոնական-էթնիկ պատկանելությունը,⁹⁸ ծագման վայրը⁹⁹ կամ պահանջն այն մասին, որ տվյալ նահանգում անձն ունենա երաշխավոր:¹⁰⁰ Անցակետերում կիրառվող չափանիշները կարող են երբեմն հստակ սահմանված չլինել եւ/կամ դրանք կարող են տարբեր վայրերում տարբեր կերպ կիրառվել կամ անսպասելի փոփոխվել: Ինչպես հաղորդվում է, որոշակի շրջաններում անձանց,

⁹³ «Բազմաթիվ ներքին տեղահանված անձինք փախուստի են դիմել առանց ինքնությունը հաստատող անհրաժեշտ փաստաթղթերի, այդ պատճառով Պեշմերգայի վերահսկողության ներքո գտնվող Իրաքի Քուրդիստանի եւ մոտ գտնվող նահանգների վիճելի տարածքների սահմանների բազմաթիվ անցակետերում զգալիորեն սահմանափակվում է նրանց տեղաշարժի ազատությունը»: ACAPS ծրագիր, *Տեղեկատվական թերթիկ. Բռնության հումանիտար հետեւանքները Հյուսիսային եւ Գենտրոնական Իրաքում*, 4 սեպտեմբեր 2014թ. տե՛ս հետեւյալ հղումով՝ <http://shar.es/1j9od>:

⁹⁴ Օրինակ, մի շարք խմբերի համար հատկապես դժվարացել է մուտք գործել Իրաքի Քուրդիստան, քանի որ համաձայն բյուրոկրատական եւ անվտանգության ընթացակարգերի սահմանափակումներ են սահմանված ՆՏԱ ազատ տեղաշարժի վերաբերյալ: ՄԱԿ ԿԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանության պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 13 հաշվետվություն. 20 սեպտեմբեր – 26 սեպտեմբեր 2014թ.*, 26 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 2, տե՛ս հետեւյալ հղումով՝ <http://shar.es/1moJUD>:

⁹⁵ Օրինակ, հաղորդվում է, որ Քերբալայում երաշխավոր չունեցող ներքին տեղահանված անձանց տեղահանում են այլ նահանգներ, քանի որ տեղական իշխանության մարմինները նշում են, որ այլեւս անկարող են մարդկանց ընդունել իրենց տարածք: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանության պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 8 հաշվետվություն. 16 օգոստոս – 22 օգոստոս 2014թ.*, 22 օգոստոս 2014թ., էջ 4, <http://shar.es/11YROL>: Հաղորդվում է, որ 2014թ. հոկտեմբերի կեսերին Հիթից (Ալ-Անբար) վերջերս տեղահանված անձանց թույլ չեն տվել մուտք գործել հարեւան Քերբալա նահանգ: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանության պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 16 հաշվետվություն. 11-17 հոկտեմբեր 2014թ.*, 17 հոկտեմբեր 2014թ., էջ 2, տե՛ս հետեւյալ հղումով՝ <http://shar.es/1mQFIC>:

⁹⁶ ՄԱԿ ՓԳՀ, 2014թ. հոկտեմբեր:

⁹⁷ Օրինակ, ՄԱԿ-ի՝ Իրաքում աջակցության առաքելությունը հաղորդել է, որ սահմանափակումներ են գործում կանանց եւ աղջիկների Իրաքի Քուրդիստան մուտք գործելու վերաբերյալ, էթնո-կրթական չի ուղեկցում արական սեռի ներկայացուցիչ, որը նրանց բարեկամ է: Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն/ՄԻԶԳՀ, Ձեկնույց Իրաքում ոչ միջազգային բնույթ կրող հակամարտության ընթացքում քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ. *5 հունիս – 5 հուլիս 2014թ.*, 18 հուլիս 2014թ., էջ 21, <http://www.refworld.org/docid/53ce0f0d4.htm>: Ինչպես հաղորդվում է Բարսա նահանգի ներքին սահմանների անցակետերում միայնակ տղամարդկանց թույլ չեն տվել մուտք գործել տվյալ տարածք: ACAPS ծրագիր, *Տեղեկատվական թերթիկ. Բռնության հումանիտար հետեւանքները Հյուսիսային եւ Գենտրոնական Իրաքում*, 24 հուլիս 2014թ., էջ 4, տե՛ս հետեւյալ հղումով՝ <http://shar.es/11jsZa>:

⁹⁸ Ըստ երեւույթին փոքրամասնությունների ներկայացուցիչները կարողանում են մուտք գործել Իրաքի Քուրդիստան, մինչդեռ, ինչպես հաղորդվում է, սունիթ եւ շիա արաբներին եւ թուրքմեններին արգելված է մուտք գործել տվյալ տարածք: Օրինակ, հաղորդվում է, որ Դիյալա նահանգի Ջալալա եւ Մաադիյա քաղաքներից փախուստի դիմող ներքին տեղահանված սունիթ արաբներին թույլ չեն տալիս մուտք գործել Իրաքի Քուրդիստան, քանի որ կանխաձեռն են, որ հնարավոր է նրանք հավանություն են տալիս ԻՊ-ին եւ այդ պատճառով անվտանգության համար սպառնալիք են համարվում: Ինչպես հաղորդվում է, նրանք բնակվում են ճամբարներում՝ Դիյալայի՝ քրդերի կողմից վերահսկվող խնդրո առարկա հանդիսացող տարածքներում՝ Իրաքի Քուրդիստանի սահմանին մոտ, սակայն նրանց ազատ տեղաշարժի իրավունքը սահմանափակ է: Christian Science Monitor լրատվական կայք, *Քուրդիստանում սունիթ արաբներին օգնություն է տրամադրվում, սակայն նրանց վերաբերյալ կասկածներ կան*, 28 օգոստոս 2014թ., <http://bit.ly/WsK5x7>: Տե՛ս նաեւ New York Times թերթ, *Ետ եւ առաջ, ԻՇԻՊ-ի սահմանը*, 20 սեպտեմբեր 2014թ., <http://nyti.ms/1rakK5j>: Public Radio International, *Հյուսիսային Իրաքում քրդերը իրենց հարեւան արաբներին կասկածում են ԻՇԻՊ-ին սատարելու մեջ*, 1 սեպտեմբեր 2014թ., <http://bit.ly/ZQYzbH>: Associated Press գործակալություն, *Տեղահանված իրաքցիները պատրաստ են պատերազմ փոխանակել դժվարություններով լի կյանքի հետ*, 14 օգոստոս 2014թ., <http://fxn.ws/1sZCwKb>: ACAPS ծրագիր, *Տեղեկատվական թերթիկ. Բռնության հումանիտար հետեւանքները Հյուսիսային եւ Գենտրոնական Իրաքում*, 24 հուլիս 2014թ., 24 հուլիս 2014թ., էջ 1, <http://shar.es/11jsZa>: IRIN ((Տարածաշրջանային տեղեկատվական ընդհանուր ցանց), *Ընտրողական վերաբերմունք Քուրդիստանում ներքին տեղահանված անձանց նկատմամբ*, 16 հուլիս 2014թ., տե՛ս հետեւյալ հղումով՝ <http://www.refworld.org/docid/53ce19aa4.html>:

⁹⁹ Հաղորդվում է, որ մուտքը սահմանափակ է Քիրքուքից Էրբիլ նահանգ մտնել փորձող անձանց համար: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանության պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 11 հաշվետվություն. 6 սեպտեմբեր – 12 սեպտեմբեր 2014թ.*, 12 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 1, տե՛ս հետեւյալ հղումով՝ <http://shar.es/1a000z>:

¹⁰⁰ Օրինակ, հաղորդվում է, որ Քադիսիա նահանգ տեղափոխվել փորձող ներքին տեղահանված անձանց թույլ են տվել անցնել անցակետերը, երե հաստատվել է, որ նրանց համար երաշխավորել են բարեկամները: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանության պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 10 հաշվետվություն. 30 օգոստոս – 5 սեպտեմբեր 2014թ.*, 5 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 4, <http://shar.es/11ARZD>: Սունիթ եւ շիա արաբները, թուրքմենները, ինչպես նաեւ շաբաբները, որոնք փորձում են Իրաքի Քուրդիստան տեղափոխվել, պետք է երաշխավոր ունենան, որ պետք է լինի Քուրդիստանում բնակվող ազգությամբ քուրդ: Եթե ներքին տեղահանված անձինք երաշխավոր չունեն, ապա նրանց թույլ չի տրվում անցնել անցակետերը: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանության պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 13 հաշվետվություն. 20 սեպտեմբեր – 26 սեպտեմբեր 2014թ.*, 26 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 5, <http://shar.es/1moJUD>: Համաձայն ՄԱԿ ՓԳՀ տեղեկատվության քուրդ երաշխավորներն այլեւս չեն ուզում հանդես գալ որպես սունիթ արաբների երաշխավոր, մասնավորապես, որովհետեւ հոգնել են գթասիրտ լինելուց եւ չեն ուզում աջակցություն ցուցաբերել սունիթ արաբներին, որոնց երբեմն կասկածում են ԻՊ-ի եւ այլ զինված խմբավորումների հետ կապ ունենալու մեջ: ՄԱԿ ՓԳՀ 2014թ. հոկտեմբեր:

որոնք փորձում են մեկ նահանգից մյուսն անցնել, արգելում են մուտք գործել տվյալ նահանգ:¹⁰¹ Նույնիսկ եթե թույլատրվում է մուտք գործել տվյալ նահանգ, ներքին տեղահանված անձանց կարող են հավելյալ պահանջներ ներկայացվել, որպեսզի նրանք կարողանան գրանցվել տեղական իշխանության մարմիններում:¹⁰² Հաղորդվում էր, որ Իրաքի հարավում ներքին տեղահանված անձինք տեղափոխվում էին մեկ նահանգից մեկ այլ նահանգ փնտրելով տեղական իշխանության մարմիններ, որոնք կհամաձայնվեին գրանցել նրանց, որպեսզի նրանք կարողանային օգտվել բժշկական ծառայություններից, կրթական հնարավորություններից և դրամական օգնությունից:¹⁰³ Բացի այդ, ինչպես հաղորդվում է, ՆՏԱ ժամանումների հետեւանքով համայնքներում էթնիկ-աղանդավորական գործոնով պայմանավորված լարվածություն է առաջացել,¹⁰⁴ իսկ ներքին տեղահանված անձինք զգում են, որ պաշտպանված չեն և խտրականության են ենթարկվում:¹⁰⁵

25. Հաղորդվում է, որ ՆՏԱ տեղաշարժի ազատությունը սահմանափակված է նաեւ վտանգավոր իրավիճակի և իրականացվող ռազմական գործողությունների պատճառով:¹⁰⁶ Ավելին, հաղորդվում է, որ զինված խմբավորումները զգալի կերպով վերահսկում են երկրի կենտրոնական/հյուսիսային հատվածները Բաղդադի և երկրի հարավային հատվածներին միացնող ճանապարհները:¹⁰⁷ Անհրաժեշտ փաստաթղթեր չունեցող ներքին տեղահանված անձինք անցակետերն անցնելիս կարող են դժվարությունների հետ բախվել:¹⁰⁸

26. Չնայած մոտ ապագայում վերադարձի լայնամասշտաբ դեպքեր չեն ակնկալվում, համաձայն հաշվետվությունների՝ փոքր թվով ՆՏԱ սկսել են իրենց ծագման վայրեր վերադառնալ այն

¹⁰¹ Օրինակ, ինչպես հաղորդվում է, սեպտեմբերի սկզբին/կեսերին Քիրքուքում ՆՏԱ նոր ժամանումներ չեն արձանագրվել այն պատճառով, որ անցակետերը չեն կարող անցնել անձինք, որոնք չունեն Քիրքուքում տրվող ինքնությունը հաստատող հատուկ փաստաթուղթ: Հաղորդվում է, որ ՆՏԱ մուտքը Խանաքին (Դիյալա, գտնվում է Քրդական ուժերի վերահսկողության ներքո) սահմանափակվել է տեղական իշխանությունների կողմից, և որոնք որպես դրա պատճառ նշում են կացարանի բացակայությունը և անվտանգության նկատառումները: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանությանը պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 10 հաշվետվություն*, 30 օգոստոս - 5 սեպտեմբեր 2014 թ., 5 սեպտեմբեր 2014 թ., էջ 4, <http://shar.es/11ARZD>: Տե՛ս նաեւ ՄՄԿ, *Տեղահանված անձանց տեղաշարժերին հետեւելու ծրագիր*, VI շրջան, թիվ III հաշվետվություն, հոկտեմբեր 2014 թ., էջ 5, <http://iomiraq.net/file/1270/download?token=aH5gss0>:

¹⁰² Եթե թույլատրվում է մուտք գործել տվյալ տարածք, ապա անձանց, որոնք ծագումով Քուրդիստանից չեն, տրվում է Քուրդիստանում 15 օր «մնալու թույլտվություն»: Այս ժամանակահատվածում նրանք պետք է դիմեն համապատասխան մարմիններին ժամանակավոր կացության թույլտվություն ստանալու համար, որի համար անձը պետք է ունենա երաշխավոր, տեղեկանք անվտանգության տեղական ծառայության կողմից (*Ասայիջ*), և անցնի բուժզննում: ՄԱԿ ՓԳՀ-ն նշել է սույն կանոնակարգերի խիստ պահպանումը, ինչպես նաեւ անվտանգության նկատառումների վրա հիմնված մերժումները: Կացության համար տրված թույլտվությունը հարկ է երկարացնել պարբերաբար՝ սովորաբար յուրաքանչյուր 7-10 օրվա ընթացքում:

¹⁰³ REACH, *Շիա շաբաբ և թուրքմեն փոքրամասնությունների տեղահանությունը Տալ Աֆարից և Նայնավայի հարթավայրերից հունիս - 18 օգոստոս 2014 թ.*, 18 օգոստոս 2014 թ., էջ 3, տե՛ս նաեւ հետեւյալ հղումով՝ <http://shar.es/11jici>:

¹⁰⁴ «Էթնիկ-աղանդավորական տարբերություններն էական են, և հնարավոր է, որ սոցիալական լարվածություն կստեղծվի բնակչության տարբեր խմբերի միջև: ԻԼԻՊ-ի և դրա համախոհների պատճառով սկզբնական տեղահանությունը, վատագույն դեպքում ընդունող համայնքների հետ հնարավոր ագրեսիվ դիմակայության կամ լավագույն դեպքում անբարյացակամ վերաբերմունքի արդյունքում կարող է նաեւ հանգեցնել երկրորդ տեղահանությանը (կամ երրորդ, կամ չորրորդ): Իրաքում պատշաճ միջոցառումներ չեն ձեռնարկվել տարբեր էթնիկ խմբերի միջև պատմականորեն ստեղծված լարվածությունը վերացնելու համար և կարելի է ենթադրել, որ այն համայնքների, հատկապես նոր տեղահանված անձանց և ընդունող համայնքների միջև հակամարտության սրացմանը նպաստող առանցքային գործոն է: Իրաքի հարավային և կենտրոնական հատվածներից Իրաքի Քուրդիստանի Էրբիլ և Սուլեյմանիա ՆՏԱ ժամանումների դեմ կազմակերպվել են մի շարք բողոքի ակցիաներ: Բշխանությունների կողմից հայտարարություններ են եղել, որ ՆՏԱ հարկադրաբար «կտեղահանվեն», եթե հաշվի չառնվեն ընդունող համայնքների պահանջները»: ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Ակնարկ հումանիտար կարիքների վերաբերյալ*, 26 սեպտեմբեր 2014 թ., էջ 13-14, <http://bit.ly/1xoQFCD>:

¹⁰⁵ Օրինակ, Ալ-Անբար նահանգից ներքին տեղահանված անձինք նշում էին, որ անվտանգ չեն զգում Իրաքում «Անբարից տեղահանված անձանց նկատմամբ թշնամական վերաբերմունքի» պատճառով: Հաղորդվում է, որ նրանցից շատերը որոշել են չգրանցվել տեղական մարմիններում վախենալով որ իրենց «ախարեկիչներ» կհամարեն, կձերբակալեն և ճնշումների կենթարկեն: ՄԱԿ ՓԳՀ տեղեկատվություն, 2014 թ. հոկտեմբեր: Տե՛ս նաեւ IRIN (Տարածաշրջանային տեղեկատվական ընդհանուր ցանց), *Բաղդադում Անբար նահանգից ներքին տեղահանված անձինք վախենում են իրենց անվտանգության համար*, 13 մայիս 2014 թ., <http://www.refworld.org/docid/5379d6464.html>: Տե՛ս նաեւ Associated Press գործակալություն, *Իրաքի արարները պնդում են, որ հետապնդումների են ենթարկվում քրդերի կողմից*, 30 սեպտեմբեր 2014 թ., <http://yhoo.it/1vTKmUP>:

¹⁰⁶ ՄԱԿ ՄԳՀԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանությանը պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 14 հաշվետվություն*, 26 սեպտեմբեր - 3 հոկտեմբեր 2014 թ., 3 հոկտեմբեր 2014 թ., էջ 2, տե՛ս նաեւ հետեւյալ հղումով՝ <http://shar.es/1mowRL>:

¹⁰⁷ IRIN (Տարածաշրջանային տեղեկատվական ընդհանուր ցանց), *Շտաբային վերաբերմունք Քուրդիստանում ներքին տեղահանված անձանց նկատմամբ*, 16 հունիս 2014 թ., տե՛ս նաեւ հետեւյալ հղումով՝ <http://www.refworld.org/docid/53ce19aa4.html>:

¹⁰⁸ ACAPS ծրագիր, *Տեղեկատվական թերթիկ. Բնության հումանիտար հետեւանքները Հյուսիսային և Կենտրոնական Իրաքում*, 4 սեպտեմբեր 2014 թ., էջ 4, տե՛ս նաեւ հետեւյալ հղումով՝ <http://shar.es/11zUYn>:

դեպքերից հետո, երբ քրդական զինված ուժերը եւ/կամ Իրաքի անվտանգության ուժերը ԻՊ-ից ետ գրավեցին գրավված տարածքները: Հաղորդվում է, որ անձանց՝ իրենց ծագման վայրեր վերադառնալուն խոչընդոտում է այդ տարածքներում ստեղծված վտանգավոր իրավիճակը, ծառայությունների բացակայությունը եւ չգործող ենթակառուցվածքը:¹⁰⁹ Նաեւ հաղորդվում է, որ ԻՊ խմբավորումն ականապատել է եւ ական-ծուղակներ տեղադրել այն քաղաքներում եւ բաց տարածքներում, որտեղից նահանջել են իր ուժերը. սա վտանգ է համարվում այն անձանց համար, որոնք վերադառնում են իրենց բնակավայրեր:¹¹⁰ Բացի այդ, հաշվետվություններում ապացույցներ են ներկայացվում, որ սունիթ արաբներին կարող են թույլ չտալ վերադառնալ այն տարածքներ, որտեղ տարբեր էթնիկ կամ կրոնական խմբեր կան, կամ նրանց հետ կարող են հաշվեհարդար տեսնել՝ ԻՊ խմբավորմանն իրական կամ ենթադրյալ աջակցություն ցուցաբերելու պատճառով:¹¹¹

ՄԱԿ ՓԳՀ ԴԻՐՔՈՐՈՇՈՒՄԸ ԻՐԱՔ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱԼՈՒ ԽՆԴԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

27.Քանի որ իրավիճակն Իրաքում շարունակում է փոփոխական եւ անկայուն լինել, եւ քանի որ հաղորդվում է, որ երկրի բոլոր հատվածներն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն ենթարկվել են ճգնաժամի ազդեցությանը,¹¹² ՄԱԿ ՓԳՀ-ն կոչ է անում Պետություններին, մինչ անվտանգության եւ մարդու իրավունքների պահպանման ոլորտում էական բարելավումները, ծագումով Իրաքից անձանց չպարտադրել վերադառնալ իրենց տարածքներ:¹¹³ Ներկայումս ստեղծված իրավիճակում հնարավոր է, որ Իրաքից փախուստի դիմող բազմաթիվ անձինք համապատասխանում են 1951թ. Կոնվենցիայով սահմանված փախստականի կարգավիճակի չափանիշներին:¹¹⁴ Այն դեպքերում, երբ ծագումով Իրաքից անձի անհատական դեպքի

¹⁰⁹ Բնակարանային ապահովման հարցերով զբաղվող միջգերատեսչական կոմիտե (Shelter Cluster), *Օպերատիվ գնահատական. Հաշվետվություն ծագման տարածաշրջանի գնահատման մասին*, հոկտեմբեր 2014թ., էջ 4, <http://shar.es/1moZLp>; ՄԱԿ ՄԳԶԳ, *Իրաքում ներքին տեղահանությանը պայմանավորված ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ թիվ 13 հաշվետվություն. 20 սեպտեմբեր – 26 սեպտեմբեր 2014թ.*, 26 սեպտեմբեր 2014թ., էջ 5, <http://shar.es/1moJUD>; Associated Press գործակալություն, *ԻՇԻՊ-ի մարտերը ստիպում են Իրաքի բնակիչներին փախուստի դիմել*, 13 սեպտեմբեր 2014թ., <http://fxn.ws/1quXVLY>; ACAPS ծրագիր, *Ակնարկ հումանիտար կարիքների վերաբերյալ*, 26 սեպտեմբեր 2014թ., կկ. 15, 25, 26, <http://bit.ly/1xoOfCD>; ACAPS ծրագիր, *Տեղեկատվական թերթիկ. Բռնության հումանիտար հետեւանքները Հյուսիսային եւ Կենտրոնական Իրաքում*, 4 սեպտեմբեր 2014թ., կկ. 1, 4, <http://shar.es/11zUYn>.

¹¹⁰ ՄԱԿ ՓԳՀ, *Ակնարկ հումանիտար կարիքների վերաբերյալ*, 26 սեպտեմբեր 2014թ., կկ. 15, 25, 26, <http://bit.ly/1xoOfCD>; ACAPS ծրագիր, *Տեղեկատվական թերթիկ. Բռնության հումանիտար հետեւանքները Հյուսիսային եւ Կենտրոնական Իրաքում*, 4 սեպտեմբեր 2014թ., կկ. 1, 4, տե՛ս հետեւյալ հղումով՝ <http://shar.es/11zUYn>

¹¹¹ Ռեյտեր/Reuters/ գործակալություն, *Իրաքի շիա աշխարհագորայիններ. Քրդերն օգտվում են ԱՄՆ-ի կողմից հասցվող օդային հարվածներից իրենց նպատակներին հասնելու նպատակով*, 9 սեպտեմբեր 2014թ., <http://reuters/1xBwTX0>; Los Angeles Times թերթ, *Իրաքում որոշ քրդեր մեղադրում են իրենց արաբ հարեւաններին թշնամական վերաբերմունքի մեջ*, 8 սեպտեմբեր 2014թ., <http://fw.to/StKTPBQ>; Washington Post թերթ, *Ձինված խմբավորումների դաշինքը, որը գրավել էր պաշարված իրաքյան քաղաքը, փլուզվեց*, 5 սեպտեմբեր 2014թ., տե՛ս հետեւյալ հղումով՝ <http://wapo.st/1rJv5q7>; Niqash լրատվական կայք, *Մի վտահիթի հարեւանի դ. Մայրահեղականները Հյուսիսային Իրաքում պատակտում են հասարակությունը*, 4 սեպտեմբեր 2014թ., <http://www.niqash.org/articles/?id=3529>; ACAPS ծրագիր, *Տեղեկատվական թերթիկ. Բռնության հումանիտար հետեւանքները Հյուսիսային եւ Կենտրոնական Իրաքում*, 4 սեպտեմբեր 2014թ., կկ. 1, 4, <http://shar.es/11zUYn>; Los Angeles Times թերթ, *Իրաքի քրդերը, օգտվելով ԱՄՆ կողմից հասցվող օդային հարվածներից, հավակնում են գրավել սունիթ արաբներով բնակեցված այլ քաղաքներ*, 3 սեպտեմբեր 2014թ., <http://fw.to/aBwZlpY>; Washington Post թերթ, *Շիա քաղաքի ազատագրումից հետո մարտերն Իրաքում շարունակվում են*, 1 սեպտեմբեր 2014թ., <http://wapo.st/1w10iW0>; Washington Post թերթ, *Էթնիկ ընդհարումները սրում են մարտերը Հյուսիսային Իրաքում*, 28 օգոստոս 2014թ., <http://wapo.st/1pMPc6l>; Time, *ԻՇԻՊ հաջողություններն անվտանգություն են սերմանում քրդերի եւ սունիթ արաբների միջեւ*, 26 օգոստոս 2014թ., <http://ti.me/XPS4F8>; Wall Street Journal հրատարակչություն, *Ապստամբ խմբավորումները խորացնում են Իրաքում էթնիկ եւ աղանդավորական տարաձայնությունները*, 25 օգոստոս 2014թ., <http://on.wsj.com/1qjZYAO>; Azzaman հրատարակչություն, *Քրդական զինված ուժերը իրի են մատնում արաբների տները եւ թույլ չեն տալիս նրանց վերադառնալ այն տարածքներ, որտեղից տեղահանվել են*, 18 օգոստոս 2014թ., տե՛ս հետեւյալ հղումով՝ <http://www.azzaman.com/english/?p=1482>:

¹¹² Դաժան հարձակումները տեղի են ունենում երկրի բոլոր տարածքներում (տե՛ս օրինակ Իրաքում ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելության զեկույցները, «Իրաքում գոերի թիվը» ծրագիր): Նահանգները, որոնց վրա անմիջականորեն չի անդրադարձել հակամարտության սրացումը, այնուամենայնիվ, ենթարկվել են դրա անուղղակի ազդեցությանը պայմանավորված մեծ թվով ՆՏԱ ժամանումներով, հասարակական ծառայությունների եւ ենթակառուցների գերծանրաբեռնվածությամբ: Տե՛ս վերելում կկ. 15 եւ 19-21:

¹¹³ «Ծագումով Իրաքից անձինք» արտահայտությունը վերաբերում է եւ Իրաքի քաղաքացիներին, եւ՝ այն անձանց, որոնք մշտապես Իրաքում են բնակվում՝ ներառյալ Իրաքի պաղեստինցիներին:

¹¹⁴ Իրաքից փախուստի դիմող կամ դիմած անձանց աճանահատկություններով պայմանավորված հնարավոր է, որ վերջիններս դիտարկվեն «Փախստականների կարգավիճակի մասին» 1951թ. Կոնվենցիայի [Կոնվենցիա փախստականների կարգավիճակի մասին («1951թ. Կոնվենցիա»), 28 հուլիս 1951թ., Միավորված ազգերի կազմակերպություն, Միջազգային պայմանագրերի ժողովածու, հ. 189, էջ 137, <http://www.refworld.org/docid/3be01b964.html>] եւ/կամ դրան կից 1967թ. Արձանագրության շրջանակներում [Արձանագրություն փախստականների կարգավիճակի մասին, 31 հունվար 1967թ., Միավորված ազգերի կազմակերպություն, Միջազգային պայմանագրերի ժողովածու, հ. 606, էջ 267, <http://www.refworld.org/docid/3ae6b3ae4.html>]:

դիտարկման ժամանակ պարզվում է, որ այդ դեպքի համար 1951թ. Կոնվենցիայի չափանիշները կիրառելի չեն, հավանաբար կկիրառվեն համապատասխան տարածաշրջանային փաստաթղթերում սահմանված փախստականի կարգավիճակի ավելի լայն չափանիշներ¹¹⁵ կամ կտրամադրվեն պաշտպանության լրացուցիչ տարբերակներ¹¹⁶ Ներկայիս հանգամանքներում, երբ լայնամասշտաբ ճգնաժամի հետ մեկտեղ զանգվածային ներքին տեղահանության դեպքեր են արձանագրվում, աղանդավորական խմբերի միջև լարվածությունը սրվում է, հաղորդվում է որոշակի տարածքներ, հատկապես Իրաքի Քուրդիստան մուտք գործելու սահմանափակումների մասին, ՄԱԿ ՓԳՀ-ն սկզբունքորեն անընդունելի է համարում Պետությունների կողմից երկրի ներսում փախուստի կամ ներքին տեղահանության այլընտրանքի հնարավորության հիման վրա Իրաքից տեղահանված անձանց միջազգային պաշտպանություն չտրամադրելը¹¹⁷ Կախված տվյալ դեպքի առանձնահատկություններից՝ հնարավոր է հարկ լինի դիտարկել բացառման մասին դրույթների կիրառումը¹¹⁸։

¹¹⁵ Կախված այն հանգամանքից, թե ծագումով Իրաքից անձինք որտեղ են միջազգային պաշտպանություն փնտրում՝ կիրառելի են փախստականների պաշտպանության վերաբերյալ տարածաշրջանային տարբեր փաստաթղթեր: տե՛ս «Աֆրիկայում փախստականների հիմնախնդիրների առանձնահատուկ հայեցակետերը կարգավորող» կոնվենցիա («ՄԱԿ կոնվենցիա»), 10 սեպտեմբեր 1969թ., 1001 U.N.T.S. 45. <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b36018.html>. Փախստականների մասին Կարթագենի հռչակագիր, Կոլոմբիում Կենտրոնական Ամերիկայում, Մեքսիկայում, Պանամայում փախստականների միջազգային պաշտպանության վերաբերյալ, 22 նոյեմբեր 1984թ., <http://www.refworld.org/docid/3ae6b36ec.html>. Ի տարբերություն ՄԱԿ կոնվենցիայի՝ Կարթագենի հռչակագիրը պարտավորեցնող իրավական փաստաթուղթ չէ. վերջինիս դրույթներն օրինական ուժ են ստանում միայն տվյալ երկրի օրենսդրությունում ներառվելու դեպքում]:

¹¹⁶ Պաշտպանություն ստանալու նպատակով Եվրոմիության անդամ պետություններին դիմած Իրաքից ապաստան հայցող անձինք, որոնք փախստականներ չեն ճանաչվել, հավանաբար կդիտարկվեն ԵՄ Որակավորման դիրեկտիվի լրացուցիչ պաշտպանության կարիք ունեցող անձանց կատեգորիայի շրջանակներում [Եվրոպական Միություն, Եվրոպական խորհրդարանի եւ խորհրդի 2011/95/EU Դիրեկտիվ էրոտրոլ երկրների քաղաքացիներին կամ քաղաքացիություն չունեցող անձանց որպես միջազգային պաշտպանության կարիք ունեցող անձանց որակավորման չափանիշների վերաբերյալ փախստականների կամ լրացուցիչ պաշտպանություն ստանալու իրավունք ունեցող անձանց ընդհանուր կարգավիճակի եւ տրամադրվող պաշտպանության բովանդակության համար (վերանշակված) («Որակավորման Դիրեկտիվ»), 13 դեկտեմբեր 2011թ., <http://www.refworld.org/docid/4f06fa5e2.html>].

¹¹⁷ Երկրի ներսում փախուստի կամ ներքին տեղահանության վերաբերյալ ուղեցույցի եւ համապատասխանության եւ նպատակահարմարության չափանշի համար տե՛ս ՄԱԿ ՓԳՀ, Միջազգային պաշտպանության թիվ 4 ուղեցույց. «Երկրի ներսում փախուստի կամ ներքին տեղահանության այլընտրանքը» Փախստականների կարգավիճակի մասին 1951թ. Կոնվենցիայի 1A(2) հոդվածի եւ/կամ դրան կից Արձանագրության համատեքստում, 23 հուլիս 2003թ., HCR/GIP/03/04, տե՛ս հետևյալ հղումով՝ <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f2791a44.html>:

¹¹⁸ ՄԱԿ ՓԳՀ Միջազգային պաշտպանության թիվ 5 ուղեցույց. Բացառման դրույթների կիրառումը. Փախստականների կարգավիճակի մասին 1951թ. Կոնվենցիայի 1F հոդված, 4 սեպտեմբեր 2003թ., HCR/GIP/03/05, տե՛ս հետևյալ հղումով: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f5857684.html>.

UNHCR

The UN
Refugee Agency

UNHCR POSITION ON RETURNS TO IRAQ

Introduction

1. Since the publication of UNHCR's 2012 Iraq Eligibility Guidelines,¹ and the 2012 Aide Mémoire relating to Palestinian refugees in Iraq,² Iraq has experienced a new surge in violence between Iraqi security forces (ISF) and Kurdish forces (*Peshmerga*) on the one hand and the group "Islamic State of Iraq and Al-Sham" (hereafter ISIS), which operates both in Iraq and Syria, and affiliated armed groups on the other hand.³ Civilians are killed and wounded every day as a result of this surge of violence, including suicide attacks and car bombs, shelling, airstrikes, and executions. As a result of advances by ISIS, the Government of Iraq is reported to have lost full or partial control over considerable parts of the country's territory, particularly in Al-Anbar, Ninewa, Salah Al-Din, Kirkuk and Diyala governorates. Although the ISF and Kurdish forces, supported by US airstrikes, have recently regained control over some localities, mostly along the internal boundaries with the Kurdistan Region,⁴ overall frontlines remain fluid. The conflict, which re-escalated in Al-Anbar governorate in January 2014 and since then spread to other governorates, has been labelled as a non-international armed conflict.⁵ Casualties so far in 2014 represent the highest total since the height of sectarian conflict in 2006-2007.⁶

¹ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Iraq*, 31 May 2012, HCR/EG/IRQ/12/03, <http://www.refworld.org/docid/4fc77d522.html>. The "Risk Profiles" contained in this document remain valid, but should of course be applied in the context of up-to-date country of origin information.

² UNHCR, *Update of UNHCR Aide-Memoire of 2006. Protection Considerations for Palestinian refugees in Iraq*, July 2012, <http://www.refworld.org/docid/500ebee2.html>.

³ The self-proclaimed "Islamic State of Iraq and Al-Sham" (ISIS) (Arabic: *Ad-Dawlah Al-'Islāmiyyah fi Al Iraq wa Al-Sham*), is also (formerly) known as the "Islamic State of Iraq" (ISI) or the "Islamic State of Iraq and the Levant" (ISIL) and also referred to as 'Islamic State (IS)'. While ISIS is the most prominent anti-government force in the current conflict, a number of other armed groups, including the Naqshbandi Army (JRTN), the 1920s Revolutionary Brigades, Ansar Al-Islam, Islamic Army of Iraq, and some Sunni tribes, are also actively involved; UN OCHA, *Humanitarian Needs Overview*, 26 September 2014, p. 6, <http://bit.ly/1xoOfCD>; BBC, *Iraq crisis: Key players in Sunni rebellion*, 1 July 2014, <http://bbc.in/1EoGfq0>.

⁴ The Kurdistan Region of Iraq consists of the governorates of Dahuk, Erbil and Sulaymaniyah, which fall under the jurisdiction of the Kurdistan Regional Government (KRG). Moreover, the KRG exercises *de facto* control in several areas disputed between the Government of Iraq and the KRG; See, for example, AFP, *Jihadist drive allows Iraq Kurds to take disputed areas*, 12 June 2014, <http://shar.es/1mefrU>. See also footnote 29.

⁵ See, for example ICRC, *Syria and Iraq: ICRC calls for better compliance with humanitarian law*, 26 September, <https://www.icrc.org/en/document/syria-and-iraq-icrc-calls-better-compliance-humanitarian-law>; United Nations Assistance Mission for Iraq (UNAMI) / Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Report on the Protection of Civilians in the Non-International Armed Conflict in Iraq: 5 June - 5 July 2014*, 18 July 2014, <http://www.refworld.org/docid/53ce0fd4.htm>

Violations of International Human Rights and Humanitarian Law

2. Widespread human rights abuses and violations of humanitarian law greatly impact on the lives of civilians beyond displacement and casualty figures. It has been documented that parties to the conflict are committing violations of international humanitarian law and gross violations of international human rights law. Systematic and widespread attacks by ISIS and associated armed groups against civilians may amount to war crimes and crimes against humanity. The ISF and associated forces have reportedly carried out military operations in violation both of the principles of distinction and proportionality, and of the obligation to take precautions to protect civilians from the effects of violence, which may amount to war crimes. Furthermore, armed forces associated with the ISF have reportedly carried out kidnappings and targeted killings.⁷
3. ISIS and associated armed groups have reportedly committed gross human rights abuses “with an apparent systematic and widespread character,” including “attacks directly targeting civilians and civilian infrastructure, executions and other targeted killings of civilians, abductions, rape and other forms of sexual and physical violence perpetrated against women and children, forced recruitment of children, destruction or desecration of places of religious or cultural significance, wanton destruction and looting of property, and denial of fundamental freedoms.”⁸ The situation has been described as particularly dire for members of religious and ethnic minority groups, including Christians, Yezidis, Turkmen, Shabak, Kaka’i, Sabaeen-Mandaeans and Shi’ites, as ISIS and associated armed groups “intentionally and systematically targeted these communities for gross human rights abuses, at times aimed at destroying, suppressing or cleansing them from areas under their control.”⁹
4. Military operations by ISIS against Iraqi and Kurdish Security Forces have frequently been carried out, reportedly in complete disregard of their impact on civilians. Furthermore, according to reports, the group has repeatedly and deliberately launched attacks, including with suicide and car bombs, against civilians or civilian infrastructure with the aim to kill or injure as many civilians as

⁷ See successive reports on the Protection of Civilians in Armed Conflict in Iraq by UNAMI and OHCHR, HRW, and others.

⁸ UNAMI/OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict in Iraq: 6 July – 10 September 2014*, 2 October 2014, p. i, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>.

⁹ Ibid. According to Deputy UN High Commissioner for Human Rights, Flavia Pansieri, “[T]hese inhumane and odious offences constitute a serious and deliberate attack on human dignity and on human rights, likely amounting to a crime against humanity”; OHCHR, *Human Rights Council convenes a Special Session on abuses committed in Iraq by ISIL*, 2 September 2014, <http://shar.es/11hzuk>. According to then UN High Commissioner for Human Rights, Navi Pillay, “[ISIL] is systematically targeting men, women and children based on their ethnic, religious or sectarian affiliation and is ruthlessly carrying out widespread ethnic and religious cleansing in the areas under its control”; UN News Service, *Iraqi civilians suffering 'horrific' persecution, ethnic cleansing – UN rights chief*, 25 August 2014, <http://www.refworld.org/docid/53fc7eb94.html>. See also AI, *Ethnic cleansing on a historic scale: The Islamic State's systematic targeting of minorities in northern Iraq*, 2 September 2014, MDE 14/011/2014, <http://www.refworld.org/docid/540889bc4.html>. See also OHCHR, *Human Rights Council convenes a Special Session on abuses committed in Iraq by ISIL*, 2 September 2014, <http://shar.es/11hzuk>; Amnesty International (AI), *Ethnic cleansing on a historic scale: The Islamic State's systematic targeting of minorities in northern Iraq*, 2 September 2014, MDE 14/011/2014, <http://www.refworld.org/docid/540889bc4.html>; UNAMI / OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in the Non International Armed Conflict in Iraq: 5 June – 5 July 2014*, 18 July 2014,

http://www.ohchr.org/Documents/Countries/IQ/UNAMI_OHCHR_POC_Report_FINAL_18July2014A.pdf; AI, *Northern Iraq: Civilians in the line of fire*, 14 July 2014, <http://www.refworld.org/docid/53c4e1c84.html>; Human Rights Watch (HRW), *Iraq: ISIS Abducting, Killing, Expelling Minorities*, 19 July 2014, <http://www.refworld.org/docid/53c4e1c84.html>.

possible.¹⁰ ISIS has also been held responsible for targeted assassinations and abductions of community, political and religious leaders, government employees, policemen, and professionals.¹¹ ISIS and associated armed groups have also been implicated in executing *hors de combat* soldiers, police and government personnel.¹²

5. The imposition by ISIS of its particular interpretation of *Shari'a* law in areas under its control raises serious concerns for the rights of women, members of religious minority groups and persons considered as not conforming to their strict interpretation of Islam.¹³ It has further been reported that individuals who oppose or are considered to be opposing ISIS and/or are considered to be collaborating with the Iraqi or Kurdish security forces have been targeted for killing, abduction and wanton destruction of property.¹⁴
6. Reports also describe severe sexual violence to which women and teenage girls and boys have been exposed by ISIS. The UN Special Representative of the Secretary-General on Sexual Violence in Conflict, Zainab Hawa Bangura, and the Special Representative of the Secretary-General for Iraq, Nickolay Mladenov, condemned in the strongest terms the "*barbaric acts*" of sexual violence and "*savage rapes*" perpetrated by ISIS against members of minority groups in areas under its control.¹⁵ There are also reports of human trafficking within and outside Iraq and of abduction of women, particularly those belonging to minority groups, by ISIS and associated groups.¹⁶

¹⁰ "In the conduct of their operations, ISIL and associated armed groups have shown no consideration to protect civilians or civilian infrastructure, and at times, have carried out such operations deliberately to directly target civilians and civilian objects"; UNAMI/OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict in Iraq: 6 July – 10 September 2014*, 2 October 2014, p. 8, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>.

¹¹ "ISIL and associated armed groups also continued to systematically perpetrate targeted assassinations and abductions, including community, political, and religious leaders, government employees, education professionals, journalists, and health workers"; UNAMI/OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict in Iraq: 6 July – 10 September 2014*, 2 October 2014, p. i, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>. See, for example, BBC, *Islamic State militants kill two Iraq journalists*, 14 October 2014, <http://bbc.in/1Db75QS>; AFP, *IS militants execute four women in northern Iraq*, 11 October 2014, <http://bit.ly/1r7KGeX>; UN News Centre, *UN rights chief condemns 'brutal' killings by ISIL of women politicians in Iraq*, 25 September 2014, <http://bit.ly/1CjGVsN>; Washington Post, *Female human rights lawyer in Mosul shot by firing squad*, 25 September 2014, <http://wapo.st/1wMVnsk>.

¹² In one particular serious incident documented by UNAMI/OHCHR, 1,500 soldiers and security force personnel from former Camp Speicher military base (Salah Al-Din) were reportedly captured and executed around 12 June 2014. ISIS claimed responsibility for the killings; UNAMI/OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict in Iraq: 6 July – 10 September 2014*, 2 October 2014, pp. 5, 6, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>. See also UN Iraq, *UN Envoy Calls for Investigation into Camp Speicher Massacre*, 3 September 2014, <http://bit.ly/1uB4pJz>; HRW, *Iraq: Islamic State Executions in Tikrit*, 2 September 2014, <http://www.refworld.org/docid/540991ea4.html>.

¹³ UNAMI/OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict in Iraq: 6 July – 10 September 2014*, 2 October 2014, pp. 6, 10, 11-17, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>; UNAMI / OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in the Non International Armed Conflict in Iraq: 5 June – 5 July 2014*, 18 July 2014, pp. 13-14, 18, 20-21, <http://www.refworld.org/docid/53ce0f0d4.htm>.

¹⁴ UNAMI/OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict in Iraq: 6 July – 10 September 2014*, 2 October 2014, pp. 5-9, 11, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>; OHCHR, *Press briefing notes on Iraq and Bahrain*, 5 September 2014, <http://shar.es/11ALlh>. See also Reuters, *Islamic State executes eight Sunnis in northern Iraq*, 14 September 2014, <http://reut.rs/1tRcR4H>; NBC News, *Christians Flee ISIS Rule in Northern Iraq Amid Persecution*, 10 September 2014, <http://nbcnews.to/1tKV2rz>.

¹⁵ UN News Service, *'Barbaric' sexual violence perpetrated by Islamic State militants in Iraq – UN*, 13 August 2014, <http://www.refworld.org/docid/53f1bba24.html>.

¹⁶ HRW, *Iraq: Forced Marriage* ...

7. On 1 September 2014, the UN Human Rights Council passed a resolution calling on the Office of the UN High Commissioner for Human Rights to dispatch a team of investigators to Iraq to inquire into alleged violations and abuses of international human rights law by ISIS and associated armed groups.¹⁷
8. UNAMI, OHCHR and human rights organizations have also documented war crimes and human rights violations committed by the ISF and associated forces. These include extra-judicial executions of Sunni prisoners in retaliation for military advances by ISIS,¹⁸ as well as kidnappings and summary executions by security forces and associated groups of Sunni civilians.¹⁹ Furthermore, the ISF are held responsible for the killing of civilians by indiscriminate artillery shelling and aerial bombardments, including with barrel bombs, on civilian areas.²⁰
9. Reports indicate a resurgence of sectarian reprisal with bodies of Sunni men found blindfolded, handcuffed and apparently executed, in different parts of the country, primarily in Baghdad.²¹

Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict in Iraq: 6 July – 10 September 2014, 2 October 2014, pp. 15-16, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>; AFP, *Dozens of Yazidi women 'sold into marriage' by jihadists*, 30 August 2014, <http://shar.es/11jhTj>; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 8, 16 August – 22 August 2014*, 22 August 2014, pp. 2, 4, <http://shar.es/11zKe4>.

¹⁷ UN Human Rights Council, *Human Rights Council requests the Office of the High Commissioner for Human Rights to urgently dispatch a mission to Iraq*, 1 September 2014, <http://shar.es/11jGWx>.

¹⁸ AI, *Iraq: Absolute impunity: Militia rule in Iraq*, MDE 14/015/2014, 14 October 2014, <http://www.amnesty.org/en/library/info/MDE14/015/2014/en>; OHCHR, *Human Rights Council convenes a Special Session on abuses committed in Iraq by ISIL*, 2 September 2014, <http://shar.es/11h9uU>; HRW, *Iraq: Campaign of Mass Murders of Sunni Prisoners*, 11 July 2014, <http://www.refworld.org/docid/53c4e8124.html>; AI, *Iraq: Testimonies point to dozens of revenge killings of Sunni detainees*, 27 June 2014, <http://www.refworld.org/docid/53b2662c4.html>.

¹⁹ AI, *Iraq: Absolute impunity: Militia rule in Iraq*, MDE 14/015/2014, 14 October 2014, <http://www.amnesty.org/en/library/info/MDE14/015/2014/en>; UNAMI/OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict in Iraq: 6 July – 10 September 2014*, 2 October 2014, pp. 19-20, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>; HRW, *Iraq: Pro-Government Militias' Trail of Death*, 31 July 2014, <http://www.refworld.org/docid/53df9ad54.html>.

²⁰ UNAMI/OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict in Iraq: 6 July – 10 September 2014*, 2 October 2014, pp. 18-19, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>; HRW, *Iraq: Survivors Describe Government Airstrike*, 14 September 2014, <http://www.refworld.org/docid/5416d1de4.html>; OHCHR, *Human Rights Council convenes a Special Session on abuses committed in Iraq by ISIL*, 2 September 2014, <http://shar.es/11h9uU>; HRW, *Iraq: Civilian Toll of Government Airstrikes*, 23 July 2014, <http://www.refworld.org/docid/53d211344.html>; AI, *Northern Iraq: Civilians in the line of fire*, 14 July 2014, MDE 14/007/2014, <http://www.refworld.org/docid/53c4e1c84.html>; UNAMI / OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in the Non International Armed Conflict in Iraq: 5 June – 5 July 2014*, 18 July 2014, pp. 14-15, <http://www.refworld.org/docid/53ce0f0d4.htm>; HRW, *Iraq: Government Attacking Fallujah Hospital*, 27 May 2014, <http://www.refworld.org/docid/538d99144.htm>

²¹ "There were a large number of assassinations and killings recorded from various parts of the country. Baghdad Governorate was particularly affected, where a large number of bodies, often unidentified, had been recovered on a daily basis. Many of the victims were found shot with their hands tied behind their back executed while a high proportion exhibited signs of having been tortured prior to death. A majority of these attacks appear to be of a sectarian nature"; UNAMI/OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict in Iraq: 6 July – 10 September 2014*, 2 October 2014, pp. 21-22, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>. See also NPR, *Fears Of Sectarian Violence Grow In Baghdad*, 6 September 2014, <http://n.pr/1nAQAVm>; HRW, *Iraq: Pro-Government Militias' Trail of Death*, 31 July 2014, <http://www.refworld.org/docid/53df9ad54.html>; Reuters, *Iraqi security forces find 53 blindfolded bodies south of Baghdad*, 9 July 2014, <http://yhoo.it/1pIdqQ5>; UPI, *In Iraq, execution-style killings revive civil war horrors*, 12 February 2014, <http://www.upi.com>

UNAMI reported that Sunnis in Basra governorate had been exposed to threats, abductions and killings.²²

10. The violence has impacted severely on Iraqi children. Up to 700 children have been killed or maimed in Iraq since the beginning of the year, including in summary executions.²³ Reports indicate that children are at risk of recruitment by armed groups from all sides of the conflict, including those supported or backed by the government and those fighting alongside ISIS and associated armed groups.²⁴ ISIS has reportedly used children as suicide bombers.²⁵

Displacement and Civilian Casualties

11. Before the onset of the current crisis in early 2014, Iraq already had one of the largest internally displaced populations in the world, at an estimated 1.3 million. The advancement of ISIS and associated armed groups and resulting fighting and massive human rights violations in 2014 have triggered successive large-scale waves of displacement.²⁶ Between January and early October 2014,

²² According to Chief of the Human Rights Section in UNAMI, Francesco Motta, “[S]ince 23 June 2014, at least 19 Sunni civilian men have been killed and a further 19 injured in a spate of targeted killings and abductions. Many of the incidents were not reported in the media but each has been verified by UNAMI through multiple sources. In each incident the local community has expressed the view that the victims were targeted for no other reason than their faith. Authorities have listed perpetrators as “unidentified gunmen” and there have been no arrests in relation to any of the incidents;” UN in Iraq, SRSR Mladenov warns against increased targeting of Sunni minorities in Basra Governorate, 20 August 2014, <http://bit.ly/1q0P7gt>. See also UNAMI/OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict in Iraq: 6 July – 10 September 2014*, 2 October 2014, p. 24, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>; Institute for the Study of War, *Rise in Targeting of Iraqi Sunni Tribal Leaders in Southern Iraq*, Iraq Update #40, 27 November 2013, <http://bit.ly/1q0Pacm>; Al-Monitor, *Southern Iraq Swept By Sectarian Displacement*, 23 September 2013, <http://almon.co/fze>; Associated Press, *Iraqi Sunnis say sect targeted in southern city*, 17 September 2013, <http://yhoo.it/1tthXaF>.

²³ UN Office of the SRSR for Children and Armed Conflict, *Open Debate Security Council Statement*, 8 September 2014, <http://shar.es/1a0JxY>.

²⁴ UNAMI/OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict in Iraq: 6 July – 10 September 2014*, 2 October 2014, pp. 17-18, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>; UN News Service, *Grave crimes committed on 'unimaginable scale' in Iraq, UN Human Rights Council told*, 1 September 2014, <http://www.refworld.org/docid/5405bb8b4.html>; UNAMI / OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in the Non International Armed Conflict in Iraq: 5 June – 5 July 2014*, 18 July 2014, p. 20, <http://www.refworld.org/docid/53ce0f0d4.htm>

²⁵ UN Office of the SRSR for Children and Armed Conflict, *Open Debate Security Council Statement*, 8 September 2014, <http://shar.es/1a0JxY>.

²⁶ Between January and August 2014, three major waves of displacement can be identified. The first wave of displacement was in eastern Al-Anbar governorate, starting in the last days of December 2013 and in January 2014, after major military operations and bombings of urban areas were recorded. The second major wave of displacement occurred after 6 June 2014, when IS and associated armed groups assaulted Mosul, the country's second largest city. Over the course of a few days, more than 450,000 people, or nearly a quarter of the population, including many members of religious and ethnic minority groups, fled the city. The most recent wave of displacement commenced on 3 August after IS and associated armed groups captured the town of Sinjar (Ninewa), resulting in the displacement of some 300,000 mostly Yazidis, many of whom fled to Mount Sinjar en route to Syria and the Kurdistan Region of Iraq; UN OCHA, *Humanitarian Needs Overview*, 26 September 2014, p. 5, <http://bit.ly/1xoOfCD>. A fourth wave of displacement is reported to be underway with an estimated 180,000 individuals displaced as a result of IS and associated groups taking control of the town of Heet and its surroundings (Al-Anbar) in early October 2014. Many of those newly displaced are said to be IDPs displaced earlier from other parts of Al-Anbar; UNHCR, *Iraq's displacement crisis deepens as civilians flee latest ISIS offensive*, 14 October 2014 <http://www.unhcr.org/542d1010.html>.

over 1.8 million individuals, nearly half of them children, have been displaced from mainly Ninewa, Al-Anbar, Salah Al-Din, Diyala, Baghdad, Kirkuk and Babel governorates to over 1,850 distinct locations across Iraq.²⁷ In August 2014 alone, over 720,000 individuals have been newly displaced, mostly from Ninewa. Most internally displaced persons (IDPs) have fled to northern parts of Iraq, including to the Kurdistan Region and other parts of Ninewa, or have been displaced within Al-Anbar. The Kurdistan Region now hosts over 850,000 IDPs,²⁸ with the majority (nearly 550,000) having sought refuge in Dahuk governorate.²⁹ In addition, the Kurdistan Region hosts some 200,000 IDPs, who arrived from previous waves of violence since 2003, as well as over 200,000 Syrian refugees.³⁰ Displacement also continues into and within Baghdad and to governorates south of Baghdad, mainly Najef, Kerbala, Wassit and Babel.³¹ Among the IDPs displaced in 2014, there are

gauge due to extremely limited humanitarian access; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 16, 11 - 17 October 2014*, 17 October 2014, p. 1, <http://shar.es/1mQFiG>.

²⁷ This figure excludes the most recent displacement from Heet in Al-Anbar. The Humanitarian Country Team (HCT) is using the figure of 1.8 million for planning purposes; IOM, *Displacement Tracking Matrix*, Report I of Round VII, 20 October 2014, p. 1, <http://shar.es/1mQDKI>.

²⁸ Figure is inclusive of the disputed bordering districts assisted through the KRG, which are *Akre* and *Al-Shikan*, in Ninewa governorate and *Kifri* and *Khanaqin*, in Diyala governorate; IOM, *Displacement*

Tracking Matrix, Report I of Round VII, 20 October 2014, p. 3, <http://shar.es/1mQDKI>. The Immediate Response Plan (IRP) for the IDPs crisis in the Kurdistan Region, jointly authored by the Ministry of Planning - KRG and the UN, assessed that there are 862,000 IDPs in the Kurdistan Region, with Dahuk hosting the largest number of IDPs (63 percent), followed by Erbil (20 percent) and Sulaymaniyah (16 percent); Ministry of Planning - KRG / UN, *Immediate Response Plan (IRP) for the IDPs crisis in the KR-I: 15 Sept - 15 Nov 2014*, 28 September 2014, p. 2, <http://shar.es/1molzo>.

²⁹ The total figure includes IDPs in the disputed districts of *Akre* and *Al-Shikan* (Ninewa governorate)

and *Kifri* and *Khanaqeen* (Diyala), to which both the Central Government and the Kurdistan Regional Government (KRG) lay claim and whose status was to be resolved in line with Article 140 of the Iraqi Constitution of 2005. These areas are *de facto* under control of the Kurdistan Regional Government (KRG), which also provides services and assistance to IDPs; IOM, *Displacement Tracking Matrix*, Report III of Round VI, October 2014, p. 3, <http://iomiraq.net/file/1270/download?token=aH5gsss0>; Joint Analysis and Policy Unit (JAPU), *Diyala Governorate Profile*, October 2014, p. 1, <http://www.jauiraq.org/gp/print/GP-Diyala.asp>; JAPU, *Ninewa Governorate Profile*, October 2014, p. 1, <http://www.jauiraq.org/gp/print/GP-Ninewa.asp>.

³⁰ The figure of Syrian refugees is set to increase as thousands of new arrivals from the Syrian town of Kobane have been recorded after the recent opening of the border between Turkey and the Kurdistan Region. By 20 October 2014, over 10,000 Syrians have arrived via Turkey in the Kurdistan Region of Iraq; UNHCR, 22 October 2014. See also UNHCR, *Syria Regional Refugee Response - Iraq*, updated 30 September 2014, <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=103>; Ministry of Planning - KRG / UN, *Immediate Response Plan (IRP) for the IDPs crisis in the KR-I: 15 Sept - 15 Nov 2014*, 28 September 2014, p. 3, <http://shar.es/1molzo>; IOM / UNAMI / UN OCHA, *Kurdistan Region of Iraq (KR-I) most affected by recent wave of violence with over 850,000 displaced Iraqis this year*, 30 August 2014, <http://bit.ly/1oUo8Nz>.

³¹ IOM, *Displacement Tracking Matrix*, Report I of Round VII, 20 October 2014, p. 4, <http://shar.es/1mQDKI>. Tens of thousands of (Shi'a) Shabak and Turkmen communities originating from the Ninewa Plains and Tal Afar area reportedly...

likely many that had already been displaced as a result of earlier conflicts in Iraq.³² As the conflict moved, many individuals have reportedly been displaced multiple times,³³ including from IDP camps set up in the disputed areas in Ninewa governorate and in close proximity to the internal border with the Kurdistan Region.³⁴ As fighting continues across northern and central Iraq, further displacement is anticipated.³⁵

12. Recent events have also forced Iraqis to flee abroad in search of safety and protection in countries in the region.³⁶ UNHCR offices in the region have noted increased arrivals as well as registration of Iraqis already present in the country in recent weeks, notably in Turkey,³⁷ Jordan³⁸ and Syria, with

Displacement of Shabak & Turkmen Shi'a Minorities from Tal Afar & Ninewa Plains, June - 18 August 2014, 18 August 2014, <http://shar.es/11jici>. See also Associated Press, *Displaced Iraqis trade war for hardship in a Shiite holy city far from home*, 14 August 2014, <http://fxn.ws/1sZCwKb>.

³² REACH, *Iraq IDP Crisis Overview, 3-18 August, 2014*, 18 August 2014, p. 1, <http://shar.es/1moZ0V>; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 1*, 4 July 2014, <http://shar.es/1moZA0>. On Iraq's waves of displacement since the 1970s, see Internal Displacement Monitoring Centre, *Iraq IDP Figures Analysis*, 8 September 2014, <http://www.internal-displacement.org/middle-east-and-north-africa/iraq/figures-analysis/>.

³³ For example, some 50,000 predominantly Christian IDPs, who had been displaced from Mosul City to villages and towns in the Ninewa Plains in early June 2014, were once again displaced when IS advanced into these areas in early August; REACH, *Displacement of Christian Communities from Ninewa Plains, 3 - 7 August 2014*, 7 August 2014, <http://shar.es/11jCUE>. Similarly, many Shabak and Turkmen from Mosul and Tal Afar have repeatedly been displaced as IS and associated groups expanded their hold in northern Iraq; REACH, *Displacement of Shabak & Turkmen Shi'a Minorities from Tal Afar & Ninewa Plains, June - 18 August 2014*, 18 August 2014, <http://shar.es/11jici>. See also UNHCR, *Iraq's displacement crisis deepens as civilians flee latest ISIS offensive*, 14 October 2014, <http://www.unhcr.org/543d10119.html>; REACH, *Iraq IDP Crisis Overview, 3 - 18 August 2014*, 18 August 2014, p. 1, <http://shar.es/1moZtn>; Integrated Regional Information Networks (IRIN), *Iraq aid response 'inadequate' despite funding boost*, 15 August 2014, <http://shar.es/11jQNu>.

³⁴ IDPs in the Khazair and Garmawa camps had to flee once again when armed groups advanced into these areas in August 2014. IDPs later returned again to the camps, but security concerns remain; ACAPS, *Briefing Note: Humanitarian Implications of Violence in Northern and Central Iraq*, 4 September 2014, p. 4, <http://shar.es/11j9od>; IRIN, *Iraq aid response "inadequate" despite funding boost*, 15 August 2014, <http://www.refworld.org/docid/53f322794.html>; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 7, 9 August - 15 August 2014*, 15 August 2014, p. 2, <http://shar.es/1moZ8c>; New Internationalist, *Iraq's displaced forced to flee militant group for a second time*, 11 August 2014, <http://shar.es/11zRkz>; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 6, 2 - 8 August 2014*, 8 August 2014, p. 2, <http://shar.es/11zB7N>.

³⁵ UN OCHA, *Humanitarian Needs Overview*, 26 September 2014, p. 5, <http://bit.ly/1xoOfCD>.

³⁶ UNHCR, *Sharp increase in Iraqi refugees fleeing ISIS into Jordan and Turkey*, 23 September 2014, <http://www.unhcr.org/54214cfe9.html>.

³⁷ Some 103,000 Iraqi refugees have come forward to be registered by UNHCR or its partners in Turkey, including 65,000 since June 2014 when IS forces took over Mosul and its environs. UNHCR is aware of many thousands more Iraqis currently present in eastern Turkey that have yet to come forward for registration. During a profiling exercise among more than 2,500 Iraqis seeking to be registered with UNHCR's partner in Ankara, almost half said that they had escaped IS attacks, while another 20 percent said they fled for fear of IS attacks. A further 20 percent indicated they had escaped sectarian violence. Almost half of all interviewed households were of Kurdish origin, while 33 percent were Arabs.

³⁸ Violence in Al-Anbar as of late 2013 resulted in increased arrivals of Iraqis in Jordan. Since IS and associated groups took control of Mosul in early June 2014, arrival numbers have further increased. While an average of 30 Iraqis approached UNHCR every day in the first five months of 2014, this number has doubled to 65 per day since June and culminated with 120 persons per day in August and September. So far this year, over 10,600 Iraqi refugees have registered with UNHCR in Jordan, with 1,383 registering in August alone - the highest monthly tally of new registrations since 2007. This growing population in need of protection and assistance is...

smaller numbers reported in Egypt³⁹ and Lebanon.⁴⁰ In northeastern Syria, UNHCR is currently assisting more than 6,000 Yazidi refugees from Iraq. Tens of thousands had arrived in August as they were fleeing advances by IS in Sinjar (Ninewa). The refugees, and especially women and children, arrived extremely weak, thirsty, and hungry, and many had untreated wounds, as they had to undertake long walks from across the border.⁴¹ Also in Europe, applications from Iraqi asylum-seekers have increased in 2014 compared to the previous year.⁴²

13. Casualty figures in 2014 have been spiking compared to previous years. Iraq Body Count (IBC) documented the death of over 13,600 civilians between January and late October 2014. This compares to 7,800 civilian deaths in the first ten months of 2013 and is the highest total since the height of sectarian conflict in 2006-2007.⁴³ The UN has documented more than 7,700 civilian deaths in Iraq (excluding Al-Anbar) between January and September 2014. These include more than 4,800 estimated civilian casualties since June 2014, when IS and associated armed groups launched a major offensive in northern and eastern Iraq.⁴⁴ According to the UN Assistance Mission for Iraq (UNAMI), Baghdad was the worst affected governorate in most of 2014 in terms of casualty figures. It is followed (excluding Al-Anbar and not always in the same order), by Ninewa, Salah Al-Din, Kirkuk, Babel and Diyala governorates.⁴⁵ The Iraqi government released casualty figures for the

arrivals (60 percent) originate from IS-controlled areas in Ninewa, Salah Al-Din and Al-Anbar governorates. Refugees from these areas said their flight was triggered by their homes being burned, threat of forced conversion to Islam, fears of forced marriage, kidnapping and public threats. The rest of the newly arriving refugees in Jordan have fled sectarian violence in Baghdad and Basra.

³⁹ Given that Egypt does not share a border with Iraq and Iraqi nationals require a visa to enter Egypt, no significant new arrivals are expected. However, there has been a noted increase in Iraqis already present in Egypt approaching UNHCR for registration. This trend is expected to continue due to Iraqis' decreasing economic means, reduced possibilities for return to Iraq, and limited remittances from family members in Iraq.

⁴⁰ Since July 2014, there has been a daily increase in the numbers of new arrivals in Lebanon and it is projected that with the current rate, up to 3,000 additional Iraqis will be registered before the end of 2014, joining the around 7,000 Iraqis currently registered.

⁴¹ A large number of Yazidis only transited through Syria and continued their journey to the Kurdistan Region of Iraq; UNHCR, *The difficult route to safety across Iraq's sun-baked Sinjar mountains*, 20 August 2014, <http://www.unhcr.org/53f490159.html>; UNHCR, *Yazidis stream into Syria from Mount Sinjar, UNHCR steps up aid*, 14 August 2014, <http://www.refworld.org/docid/53ecc9c54.html>.

⁴² Comparing the second quarter of 2014 with the second quarter of 2013, the number of asylum applicants in the EU increased by one third, i.e. from 2,355 applicants to 3,130; Eurostat, *Asylum applicants and first instance decisions on asylum applications: second quarter 2014*, p. 5, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-QA-14-011/EN/KS-QA-14-011-EN.PDF.

⁴³ See Iraq Body Count, accessed 22 October 2014, <https://www.iraqbodycount.org/database/>.

⁴⁴ These are estimates and the real numbers could be much higher, according to UNAMI. Figure includes civilian police but excludes the recorded deaths of more than 2,500 members of the ISF, Peshmerga, SWAT and associated forces fighting alongside the ISF killed between January and September 2014; UNAMI, *UN Casualty Figures for September 2014, Anbar province excluded*, 1 October 2014, <http://bit.ly/1vKq2p8>. UNAMI also received unverified casualty figures from the Health Directorate in Al-Anbar. According to these, there have been over 1,600 deaths and 5,500 injuries between January and August 2014 (no information as to the status of those killed or injured as civilians is available); see UNAMI monthly casualty reports, available at: http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=159:civilian-casualties. See also UNAMI/OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict in Iraq: 6 July – 10 September 2014*, 2 October 2014, p. 1, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>.

⁴⁵ For up-to-date UN casualty figures and comparative data per governorate, see http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=159:civilian-casualties.

months of January to June 2014, accounting for 6,676 deaths, including 5,322 civilians, 512 police, and 842 members of the armed forces.⁴⁶

14. The escalation in violence has further generated additional deaths from a lack of access to food, water and medical care,⁴⁷ injuries and disabilities,⁴⁸ destruction of property and livelihoods⁴⁹ and serious impairment of access to basic, life-sustaining services.⁵⁰

15. The current conflict is largely concentrated in the central and northern governorates of Al-Anbar, Ninewa, Salah Al-Din, Diyala, Kirkuk and Babel. Baghdad remains the centre of frequent mass casualty attacks, often, but not exclusively, launched against predominantly Shi'ite neighbourhoods,⁵¹ and has seen an upsurge in sectarian violence.⁵² The security situation in the Kurdistan Region remains relatively stable, with security forces remaining on high alert and imposing tightened security to prevent IS and associated groups from staging attacks.⁵³ Armed clashes also occur between Kurdish forces and ISIS and associated armed groups on the borders of the Kurdistan Region as the latter had also advanced into areas previously controlled by the Kurdish forces. The southern governorates also continue to see security incidents, including in the form of car bomb attacks,⁵⁴ as well as targeted killings/kidnappings and sectarian reprisal attacks against

⁴⁶ This compares to 6,522 deaths recorded in 2013, 2,174 in 2012, 2,645 in 2011, 3,605 in 2010, 3,481 in 2009, and 6,798 in 2008; Iraq Government Casualty Figures, compiled by AFP, accessed 22 October 2014, <http://bit.ly/1vNKju8>.

⁴⁷ UNAMI/OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict in Iraq: 6 July – 10 September 2014*, 2 October 2014, p. 1, <http://www.refworld.org/docid/542d3eb64.html>.

⁴⁸ UNAMI has recorded over 12,000 conflict-related injuries between January and September 2014; UNAMI, *UN Casualty Figures for September 2014, Anbar province excluded*, 1 October 2014, <http://bit.ly/1vKq2p8>.

⁴⁹ The Shelter Cluster assessed that damage to buildings and infrastructure as a result of the conflict is most pervasive in Al-Anbar. Informants reported that 35 percent of physical structures in Al-Anbar are completely destroyed and another 38 percent have suffered moderate to heavy damage; Shelter Cluster, *Rapid Assessment: Area of Origin Assessment Report*, October 2014, p. 4, <http://shar.es/1moZLp>. See also IRIN, *Heavy toll in Iraq's "forgotten" Anbar*, 6 October 2014, <http://shar.es/1moWK6>.

⁵⁰ See below "Humanitarian Situation".

⁵¹ See above para 4.

⁵² See above para 9.

⁵³ On 17 September 2014, the Kurdistan Region Security Council issued a statement warning the population to raise their level of alertness because of the possibility of IS militants attempting to infiltrate the region and execute terrorist attacks; Ekurd.net, *Kurdistan Region-Iraq News in brief*, 17 September 2014, <http://bit.ly/1CUDbQM>. On 23 August 2014, a car bomb exploded in the Kurdish capital Erbil and Kurdish security forces are reportedly highly wary of possible IS " sleeper cells"; Christian Science Monitor, *In northern Iraq, Islamic State switching to terror tactics*, 25 August 2014, <http://yhoo.it/1qsuxov>; McClatchy, *In Kurdish Irbil, first car bomb raises fears of onslaught by Islamic State militants*, 24 August 2014, <http://bit.ly/1tgbGvm>.

⁵⁴ See, for example, Al Jazeera, *Deadly car bombings hit Iraq's Karbala*, 20 October 2014, <http://aje.me/1tEF435>; Associated Press, *Iraq car bomb attacks kill 17*, 11 September 2014, <http://yhoo.it/1t29egz>; Al Jazeera, *Iraq bombings target Shia areas*, 25 August 2014, <http://aje.me/1wrN88q>; Reuters, *Twin blasts kill at least three in Iraq's Basra*, 5 July 2014, <http://reut.rs/1xo5Dr8>; National Iraqi News Agency (NINA), *Five killed, four injured in a car bomb explosion north of Karbala*, 11 June 2014, <http://bit.ly/ZQKeMz>; Iraqi News, *MoI: 23 persons killed, injured in Babel, Najaf, Dhi-Qar bombings*, 2 June 2014, <http://bit.ly/1yLWop3>; Associated Press, *Attacks across Iraq kill at least 15 people*, 2 June 2014, <http://daily.ai/1kxuzIS>; Anadolu Agency, *10 killed, 20 injured in bomb attack in Iraq's Wasit*, 21 April 2014, <http://u.aa.com.tr/316421>; Al Akhbar, *Thirteen car bombs rip through Iraq*, 9 April 2014, <http://english.al-akhbar.com/node/19360>; NINA, *BREAKING NEWS. 17 people killed and wounded in a roadside car bomb explosion north of Karbala*, 18 March 2014, <http://bit.ly/1rs00k>; New York Times, *Car Bombing in Iraq*, 18 March 2014, <http://nytimes.com>.

individuals, including members of political parties, religious and tribal figures, government employees, and professionals.⁵⁵

Humanitarian Situation

16. As a result of conflict, displacement and interruption of services due to siege tactics and attacks against vital infrastructure, humanitarian needs have escalated rapidly, adding to the already existing significant humanitarian needs in Iraq, including those of the over 200,000 Syrian refugees who sought refuge in Iraq, mostly in the Kurdistan Region. More than 5 million people are currently in need of humanitarian assistance across Iraq. This contrasts with only 1.5 million people that are currently reached by humanitarian actors.⁵⁶ Given the scale and complexity of the humanitarian crisis, the UN, on 12 August 2014, declared a "Level 3 Emergency" for Iraq, the highest-level emergency designation.⁵⁷

17. The humanitarian situation of populations living in **conflict areas** is of particular concern. They remain without, or with severely limited access to basic services, food and other commodities and are largely inaccessible for international organizations on account of security, bureaucratic and political restrictions.⁵⁸ Several key supply routes have reportedly also been blocked and authorities are said to have restricted humanitarian access for administrative reasons or across conflict lines in a number of instances.⁵⁹ Information on the current situation in these areas is limited.⁶⁰ Armed groups have reportedly targeted basic services and utilities such as water networks and power grids.⁶¹ In many areas the **health** infrastructure and access to health services have been disrupted due to the conflict,⁶² a situation further compounded by the lack of supplies, electricity and water⁶³ and reported shortages in medical personnel as many have fled.⁶⁴

⁵⁵ See, for example, NINA, *House of TV reporter targeted by a bomb in Qadisiyah province*, 2 September 2014, <http://bit.ly/1vTaL5n>; NINA, *A roadside bomb targeting the house of the director of culture department in al-Ataba al-Hosseiniya in the center of Karbala*, 26 August 2014, <http://bit.ly/1yM8oXU>; NINA, *Two Sistani representatives' homes targeted by homemade bombs in Diwaniya*, 10 August 2014, <http://bit.ly/1vNcwkj>; NINA, *A cleric killed and another wounded in Basra*, 8 August 2014, <http://bit.ly/1oPLkgY>; NINA, *Basra governor's secretary injured in sticky bomb*, 28 July 2014, <http://bit.ly/1EsNTzD>; NINA, *Gunmen assassinate Faw council member*, 19 July 2014, <http://bit.ly/1vT4uqi>; NINA, *MP escapes an assassination attempt*, 4 May 2014, <http://bit.ly/1oPLF3f>; NINA, *Two bombs exploded outside the home of a judge and the communications tower in Basra*, 18 April 2014, <http://bit.ly/1sc14RK>; NINA, *Senior police officer killed in Basra*, 22 March 2014, <http://bit.ly/1ncCAGs>; Institute for the Study of War, *Rise in Targeting of Iraqi Sunni Tribal Leaders in Southern Iraq*, Iraq Update #40, 27 November 2013, <http://bit.ly/1q0Pacm>

⁵⁶ UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 13, 20 September – 26 September 2014*, 26 September 2014, p. 1, <http://shar.es/1moJUD>.

⁵⁷ UNAMI, *UN Declares a 'Level 3 Emergency' for Iraq to Ensure More Effective Humanitarian Response*, 19 August 2014, <http://www.refworld.org/docid/53f323334.html>.

⁵⁸ Humanitarian access is reported to be "extremely difficult" in the governorates of Ninewa, Al-Anbar, Kirkuk, Salah Al-Din and Diyala; UN OCHA, *Humanitarian Needs Overview*, 26 September 2014, p. 25, <http://bit.ly/1xoOfCD>. See also UN OCHA, *Iraq - Flash Update No. 2*, 12 October 2014, pp. 1-2, <http://shar.es/1mGjKu>; UN News Service, *Iraq: UN refugee agency launches major humanitarian aid push for displaced people*, 19 August 2014, <http://www.refworld.org/docid/53f746944.html>; IRIN, *Iraq aid response "inadequate" despite funding boost*, 15 August 2014, <http://www.refworld.org/docid/53f322794.html>.

⁵⁹ UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 13, 20 September – 26 September 2014*, 26 September 2014, p. 2, <http://shar.es/1moJUD>.

⁶⁰ ACAPS, *Briefing Note: Humanitarian Implications of Violence in Northern and Central Iraq*, 7 August 2014, <http://shar.es/11YP14>.

⁶¹ UN OCHA, *Humanitarian Needs Overview*, 26 September 2014, p. 26, <http://bit.ly/1xoOfCD>; UN OCHA/UNAMI, *Immediate, safe and unhindered humanitarian access is now needed*, 31 July 2014, <http://shar.es/11jpoZ>.

⁶² UN OCHA, *Humanitarian Needs Overview*, 26 September 2014, p. 26, <http://bit.ly/1xoOfCD>.

18. Across the country, the disruption of the Public Distribution System (PDS) for **food**, which remains the main source of food for the poorest Iraqis,⁶⁵ and the destruction and confiscation of agricultural produce, disruptions of markets, widespread insecurity and massive displacement have negatively impacted on the ability of civilians to access food. Throughout the country, food security is further threatened as the May/June cereal harvest was compromised in key cereal production areas affected by conflict, such as Ninewa and Salah Al-Din governorates.⁶⁶ Recent displacement in Al-Anbar threatens to disrupt the October/November wheat planting season.⁶⁷ According to Mohamed Diab, Director of WFP's Regional Bureau for the Middle East, North Africa, Central Asia and Eastern Europe, "[T]he food security situation in Iraq is alarming – the worst that the country has witnessed since the sanctions in the early 1990s."⁶⁸

19. **In areas of displacement**, local authorities and communities are overstretched and unable to provide all IDPs with basic services and public infrastructure, many of whom arrived with little more than the clothes on their backs and with limited financial resources to support themselves.⁶⁹

UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 12, 13 September – 19 September 2014*, 19 September 2014, p. 4, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Iraq.pdf>. In Sinjar district (Ninewa), the

General Hospital and 16 of total 19 primary health care centres are non-functional, according to WHO;

WHO, *Health Emergency Highlights*, Issue #17, 31 August 2014, <http://shar.es/1a0hdB>.

⁶³ UN OCHA, *Humanitarian Needs Overview*, 26 September 2014, p. 14, <http://bit.ly/1xoOfCD>.

⁶⁴ According to Fabio Forgione, MSF head of mission in Iraq "[W]e are receiving accounts from medical staff that more and more hospitals have been hit by bombs in recent weeks (...). Medical staff have fled, fearing attacks on the health facilities where they are working. We are extremely concerned that significant numbers of people are now deprived of the medical assistance they need"; Médecins Sans Frontières, *Iraq Hospitals Destroyed by Air Strikes*, 24 July 2014, <http://shar.es/11jrZ9>. See also WHO, *Health Emergency Highlights*, Issue #17, 31 August 2014, <http://shar.es/1a0hdB>; UNAMI / OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in the Non International Armed Conflict in Iraq: 5 June – 5 July 2014*, 18 July 2014, p. 21, http://www.ohchr.org/Documents/Countries/IQ/UNAMI_OHCHR_POC_Report_FINAL_18July2014A.pdf; HRW, *Iraq: Government Attacking Fallujah Hospital*, 27 May 2014, <http://www.refworld.org/docid/538d99144.html>.

⁶⁵ UN OCHA, *Humanitarian Needs Overview*, 26 September 2014, p. 3, <http://bit.ly/1xoOfCD>.

⁶⁶ Ninewa and Salah Al-Din governorates account for close to a third of Iraq's wheat production and about 38 percent of its barley; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 4, 19-26 July 2014*, 26 July 2014, p. 2, <http://shar.es/11jqct>; FAO, *Iraq: Serious food security concerns due to conflict*, 25 June 2014, <http://www.fao.org/news/story/en/item/237162/icode/>. See also Reuters, *Special Report: Islamic State uses grain to tighten grip in Iraq*, 30

September 2014, <http://reut.rs/1DUWryZ>.

⁶⁷ UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 16, 11 - 17 October 2014*, 17 October 2014, p. 2, <http://shar.es/1mQFiG>.

⁶⁸ WFP, *Saudi Arabia Contribution Saves Lives, Allows WFP To Rapidly Respond To Food Crisis In Iraq*, 19 August 2014, <http://bit.ly/1pD5vxJ>.

⁶⁹ "Although the United Nations and its humanitarian partners have been responding with all its humanitarian aid tools to the crisis, in coordination with the Iraqi government, the crisis continues to exceed the capacity of the national authorities and the international community to respond"; UN OCHA, *Humanitarian Needs Overview*, 26 September 2014, p. 1, <http://bit.ly/1xoOfCD>. The Kurdistan Regional Government (KRG) said: "The basic needs of these families are beyond the capacity of the governorate authorities, who cannot tackle this crisis alone"; KRG, *Duhok governorate continues to provide aid to displaced families*, 12 September 2014, <http://shar.es/1a0Gwp>. "In most places, their [the IDPs'] presence has put an additional strain on host communities and has outstripped the capacity of those communities to support them"; ICPC, *Iraq: Mosul*, 11 September 2014, <http://www.icpc.org/press-releases/2014/09/11/iraq-mosul>.

Adequate **shelter** is a key concern. The primary shelter arrangement for displaced populations is to stay with host communities. However, as the availability of housing to host displaced populations has become drastically limited due to the massive displacement crisis, and the cost of accommodation has significantly increased, many newly displaced populations had to occupy unfinished or abandoned buildings, schools, mosques and churches. Others are living in the open in substandard living conditions,⁷⁰ exposing them to significant health risks during the forthcoming winter season.⁷¹ Inadequate housing has reportedly resulted in secondary displacement.⁷² There are concerns that IDPs in Kerbala and Najef, who are currently sheltering in mosques and pilgrim guesthouses, may be at risk of eviction ahead of forthcoming religious festivals.⁷³ Living in extremely overcrowded conditions and with limited or no privacy gives rise to protection concerns, including harassment and all forms of exploitation, especially for women and children.⁷⁴ A number of camps are in use or are under rehabilitation or construction, although not all meet minimum standards or lack funding or camp management.⁷⁵ The establishment of additional camps is under consideration.⁷⁶ Significant numbers of schools continue to accommodate IDPs, are occupied by armed groups or have been damaged or destroyed as a result of the conflict.⁷⁷

⁷⁰ Across Iraq, the majority of IDPs continue to stay with host families or in rented accommodation; however, a significant proportion of the overall IDP caseload have sought refuge in alternative shelter arrangements such as school buildings, religious buildings and unfinished buildings. Of the displaced populations in the South, 62 percent are accommodated in religious buildings while in the Kurdistan Region, 15 percent live in unfinished buildings and 12 percent in schools; IOM, *Displacement Tracking Matrix*, Report I of Round VII, 20 October 2014, p. 5, <http://shar.es/1mQDKI>. According to the "Immediate Response Plan for the IDP crisis in the KR-I", 45 percent of IDPs are currently living in "vulnerable shelter arrangements" such as unfinished buildings, informal settlements, and collective centers; Ministry of Planning - KRG / UN, *Immediate Response Plan (IRP) for the IDPs crisis in the KR-I: 15 Sept - 15 Nov 2014*, 28 September 2014, p. 4, <http://shar.es/1molzo>. See also IRIN, *Heavy toll in Iraq's "forgotten" Anbar*, 6 October 2014, <http://shar.es/1moWK6>; IOM/CCCM Cluster/REACH, *Iraq Internal Displacement Crisis Assessment Report*, 10 September 2014, <http://shar.es/1a0oWr>.

⁷¹ IOM estimates that 1.26 million IDPs throughout Iraq at risk from the upcoming winter weather, with those living in camps, informal settlements, and sub-optimal shelters being most at risk; UN OCHA, *Iraq Crisis Situation Report No. 15*, 4 October – 10 October 2014, p. 2, <http://shar.es/1mGj5P>. See also NPR, *Iraqis Displaced By ISIS Face Another Threat: Winter*, 12 October 2014, <http://shar.es/1mGhAN>; Ministry of Planning - KRG / UN,

Immediate Response Plan (IRP) for the IDPs crisis in the KR-I: 15 Sept - 15 Nov 2014, 28 September 2014, p. 4, <http://shar.es/1molzo>; UN OCHA, *UN Humanitarian Chief calls for more shelter and protection for displaced Iraqis ahead of winter*, 14 September 2014, <http://shar.es/1a0adF>; AI, "Don't they know that winter is coming?" *Frustration and fear among Iraq's displaced*, 8 September 2014, <http://owl.li/BeH8y>.

⁷² For example in Kirkuk, new displacement was reported in September 2014 as many IDP families were subject to difficult living conditions after seeking shelter in unfinished buildings within Kirkuk City; IOM, *Displacement Tracking Matrix*, Report III of Round VI, October 2014, p. 5, <http://iomiraq.net/file/1270/download?token=aH5gsss0>.

⁷³ UN OCHA, *Iraq Crisis Situation Report No. 15*, 4 October – 10 October 2014, 10 October 2014, p. 1, <http://shar.es/1mGj5P>.

⁷⁴ UN OCHA, *Humanitarian Needs Overview*, 26 September 2014, p. 15, <http://bit.ly/1xoOfCD>; UNAMI / OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in the Non International Armed Conflict in Iraq: 5 June – 5 July 2014*, 18 July 2014, p. 21, <http://www.refworld.org/docid/53ce0f0d4.htm>.

⁷⁵ UN OCHA, *Iraq Crisis Situation Report No. 15*, 4 October – 10 October 2014, 10 October 2014 p. 4, <http://shar.es/1mGj5P>; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 13*, 20 September – 26 September 2014, 26 September 2014, p. 4, <http://shar.es/1moJUD>.

⁷⁶ IOM, *Overview of existing or potential locations for displacement sites in Northern Iraq (as of 13 Sep 2014)*, 14 September 2014, <http://shar.es/1a0GBR>; UNHCR, *Shelter needs acute in northern Iraq as UNHCR steps up aid operation*, 5 September 2014, <http://www.unhcr.org/5409834b9.html>; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 13*, 20 September 2014, p. 4, <http://shar.es/1moJUD>.

20. In areas hosting IDPs, the conflict has considerably delayed the start of the academic school year, especially in central Iraq and in Dahuk governorate.⁷⁸ Prolonged delays potentially create resentment among the host communities towards the presence of IDPs.⁷⁹ Overcrowding, language barriers and differences in curriculum (in the Kurdistan Region) as well as registration complexities further hamper displaced children's access to education.⁸⁰ Another challenge affecting the education system is the fact that over half of Iraq's 95,000 teachers have reportedly been displaced.⁸¹ Large numbers of IDPs are in critical need of food assistance.⁸² Humanitarian actors have expressed concern that IDPs sheltering in open areas, unfinished buildings, schools, and other temporary accommodations are in urgent need of water, sanitation, and hygiene (WASH) assistance.⁸³
21. Local health services are reported to be overstretched due to high numbers of IDP arrivals and primary healthcare clinics often lack sufficient amounts of essential and chronic illness drugs.⁸⁴ IDPs

capacity to host an estimated 240,000 IDPs. However, according to UN OCHA, available resources are insufficient; UNICEF, *Iraq Weekly Humanitarian Situation Report, 26th August – 1st September 2014*, 1 September 2014, <http://shar.es/11jSop>.

⁷⁷ As of 30 September 2014, IDPs were occupying 435 schools in Al-Anbar governorate and 69 schools in Diyala governorate with a further 137 schools currently occupied by armed groups. In Baghdad, 29 schools are occupied or damaged due to military operations. In Dahuk governorate, 501 schools are occupied by IDP families while 125 schools have been vacated recently, at times without alternate accommodation being secured; UN OCHA, *Iraq Crisis Situation Report No. 15, 4 October – 10 October 2014*, 10 October 2014, p. 6, <http://shar.es/1mGj5P>.

⁷⁸ For an overview of schools occupied or damaged/destroyed, see UNAMI, *Iraq Crisis Situation Analysis - Schools*, 19 October 2014, <http://shar.es/1mQyAk>. See also UNICEF/Education Cluster, *Education Cannot Wait: Education on the Brink in Iraq*, 16 August 2014, <http://shar.es/11YOq9>

⁷⁹ UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 11, 6 September – 12 September 2014*, 12 September 2014, p. 1, <http://shar.es/1a000z>. See also Foreign Policy In Focus, *From Schools to Shelters in Iraq*, 9 September 2014, <http://www.hrw.org/news/2014/09/09/schools-shelters-iraq>.

⁸⁰ UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 14, 26 September – 3 October 2014*, 3 October 2014, p. 7, <http://shar.es/1mowRL>; Ministry of Planning - KRG / UN, *Immediate Response Plan (IRP) for the IDPs crisis in the KR-I: 15 Sept - 15 Nov 2014*, 28 September 2014, p. 17, <http://shar.es/1molzo>.

⁸¹ UNICEF, *Iraq Weekly Humanitarian Situation Report, 12 – 18 August 2014*, 18 August 2014, <http://bit.ly/1oTsn6>.

⁸² UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 14, 26 September – 3 October 2014*, 3 October 2014, p. 4, <http://shar.es/1mowRL>.

⁸³ For example, large IDP populations currently hosted in schools and informal settlements in Zahko and Dahuk towns in the Kurdistan Region are critically in need of access to hygienic sanitation facilities. Humanitarian actors reported that identification of locations, needs assessments and response are difficult mainly due to the large number of locations and shifting populations; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 11, 6 September – 12 September 2014*, 12 September 2014, p. 2, <http://shar.es/1a000z>

⁸⁴ "Where [health] facilities exist and are functioning, most have been inundated with the influx of the displaced"; WHO, *Health Emergency Highlights*, Issue #17, 31 August 2014, <http://shar.es/1a0hdB>. In the Kurdistan Region, there is a reported shortage of medicine for chronic illnesses and insufficient medical staff in health facilities in areas that have received large number of IDPs over the past few months. Humanitarian actors reported it being a challenge to extend health services to IDPs who live scattered in unfinished buildings and in open areas; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 10, 30 August - 5 September 2014*, 5 September 2014, p. 4, <http://shar.es/11ARZD>. "The displacement of over 80,000 IDPs towards the South of Iraq (Najaf, Kerbala, Babylon and Qadisayah) is placing a huge burden on health care facilities, especially since the new arrivals are suffering from higher rates of communicable diseases (chicken pox, diarrhea and measles) and non-communicable diseases (hypertension and diabetes)"; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 8, 16 August – 22 August 2014*, 22 August 2014, p. 4, <http://shar.es/11ARZD>.

living in unfinished buildings and the open are particularly hard to reach with health services.⁸⁵ It was noted that the need for medical and psychosocial support among IDPs was significant as many had witnessed traumatic events.⁸⁶

22. Lacking an income and running out of savings, if any, IDPs are at risk of renewed displacement.⁸⁷ Reports indicate that IDPs had to return to their governorate of origin or were secondarily displaced to other parts of Iraq as they were unable to afford the high cost of living in the Kurdistan Region.⁸⁸

23. IDPs face growing challenges to obtain or renew civil identification documentation such as passports, PDS ration cards and nationality certificates, as this would usually require them to return to their place of origin where the original records are maintained – a prospect that is not feasible for many at this current time.⁸⁹ Special offices have been established in Baghdad and Najaf to provide document replacement services; however, IDPs in other parts of the country, especially the Kurdistan Region, face challenges to access these services, including high travel costs. IDPs without valid civil documentation may be unable to register with local authorities (in the Kurdistan Region) or the Ministry of Displacement and Migration (MoDM, in areas under control of the central government), thereby preventing them from regularizing their stay and thus limiting access to assistance and public services.⁹⁰ There are reports of IDP identity documents being confiscated by authorities in order to control their movement.⁹¹

24. Despite the generous reception of hundreds of thousands of displaced Iraqis, in particular in the Kurdistan Region, there are consistent reports that populations face challenges to access safety, including as a result of ongoing fighting and access restrictions at governorate borders.⁹² Access restrictions appear to be largely linked to security considerations⁹³ and a lack of absorption

⁸⁵ UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 12, 13 September – 19 September 2014*, 19 September 2014, p. 5, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Iraq.pdf>.

⁸⁶ UN OCHA, *Humanitarian Needs Overview*, 26 September 2014, p. 15, <http://bit.ly/1xoOfCD>; EU Reporter, *More than 1.6 million internally displaced by Iraq conflict says IOM*, 29 August 2014, <http://www.eureporter.co/world/2014/08/29/more-than-1-6-million-internally-displaced-by-iraq-conflict-says-iom/>; ACTED, *Child protection needs of children displaced in Ainkawa, Kurdistan Region of Iraq*, 18 August 2014, <http://www.acted.org/en/child-protection-needs-children-displaced-ainkawa-kurdistan-region-iraq>; Médecins Sans Frontières, *Iraq/Syria: A dramatic increase of displaced people fleeing violence in Sinjar*, 13 August 2014, <http://www.msf.ca/en/article/iraqsyria-dramatic-increase-displaced-people-fleeing-violence-sinjar>.

⁸⁷ REACH, *Vulnerability, Needs and Intentions of Internally Displaced Persons in Northern Iraq, Rapid Assessment Report*, August 2014, <http://shar.es/1mow8i>.

⁸⁸ IOM, *Displacement Tracking Matrix, Report III of Round VI, October 2014*, p. 4, <http://iomiraq.net/file/1270/download?token=aH5gsss0>; UN OCHA, *Iraq IDP CRISIS - Situation Report No. 5, 27 July – 1 August 2014*, 1 August 2014, p. 1, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/OCHA%20Iraq%20Situation%20Report%20no5.pdf>; Al Jazeera, *Seeking shelter in Iraqi Kurdistan*, 30 March 2014, <http://aje.me/1h8A36d>.

⁸⁹ UN OCHA, *Humanitarian Needs Overview*, 26 September 2014, p. 15, <http://bit.ly/1xoOfCD>.

⁹⁰ UN OCHA, *Iraq Crisis Situation Report No. 15, 4 October – 10 October 2014*, 10 October 2014, p. 5, <http://shar.es/1mGj5P>.

⁹¹ The Kurdish *Asayish* reportedly frequently confiscates IDPs' documents, severely restricting their freedom of movement; UNHCR, October 2014. See also UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 14, 26 September – 3 October 2014*, 3 October 2014, p. 6, <http://shar.es/1mowRL>.

⁹² "Many IDPs have fled without proper identification, and the numerous Peshmerga checkpoints at KR-I borders and in the disputed areas of neighbouring governorates significantly limit their freedom of movement"; ACAPS, *Briefing Note: Humanitarian Implications of Violence in Northern and Central Iraq*, 4 September 2014, <http://shar.es/11j9od>.

⁹³ For example, entry into the Kurdistan Region has become increasingly difficult for some groups, as movement restrictions are placed on IDPs by bureaucratic and security procedures; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 13, 20 September – 26 September 2014*, 26 September 2014, p. 5, <http://shar.es/1mowRL>.

capacity,⁹⁴ and are said to be increasing.⁹⁵ Access restrictions appear to be linked to certain criteria, such as the family composition,⁹⁶ religious/ethnic background,⁹⁷ place of origin,⁹⁸ or the requirement to have a sponsor in the concerned governorate.⁹⁹ Criteria applied at entry checkpoints may not always be clearly defined and/or implementation can vary or be subject to sudden changes. In some areas, persons seeking to relocate from other governorates are reportedly barred entry.¹⁰⁰ If access is

⁹⁴ For example, in Kerbala, IDPs without sponsors are reportedly sent to other governorates as local authorities indicate that they can no longer absorb ever greater numbers; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 8, 16 August – 22 August 2014*, 22 August 2014, p. 4, <http://shar.es/11YROL>. Persons newly displaced from Heet (Al-Anbar) in mid-October 2014 have reportedly been prevented from entering the neighbouring governorate of Kerbala; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 16, 11 - 17 October 2014*, 17 October 2014, p. 2, <http://shar.es/1mQFiG>.

⁹⁵ UNHCR, October 2014.

⁹⁶ For example, UNAMI reported access restrictions for women and girls to the Kurdistan Region if they are not accompanied by a male relative; UNAMI / OHCHR, *Report on the Protection of Civilians in the Non International Armed Conflict in Iraq: 5 June – 5 July 2014*, 18 July 2014, p. 21, <http://www.refworld.org/docid/53ce0f0d4.htm>. At checkpoints at the internal borders of Basra governorate single men have reportedly been prevented from entering; ACAPS, *Briefing Note: Humanitarian Implications of Violence in Northern and Central Iraq - 24 July 2014*, 24 July 2014, p. 4, <http://shar.es/11jsZa>.

⁹⁷ Members of minority groups appear to generally be admitted to the Kurdistan Region, while Sunni and Shi'a Arabs and Turkmen are said to be prevented from entering. For example, Sunni Arab IDPs fleeing Jalawla and Sa'adiya in Diyala are reportedly prevented from entering the Kurdistan Region over suspicion that they may be sympathetic to IS and are therefore considered a security threat. They are reportedly staying in camps in disputed, Kurdish-controlled parts of Diyala, close to the border with the Kurdistan Region, with restrictions on their freedom of movement; Christian Science Monitor, *Aid to Sunni Arabs in Kurdistan comes with a side of suspicion*, 28 August 2014, <http://bit.ly/WsKSx7>. See also New York Times, *Back and Forth, Warily, Across the ISIS Border*, 20 September 2014, <http://nyti.ms/1rakK5i>; Public Radio International, *Kurds in northern Iraq now suspect their Arab neighbors of siding with ISIS*, 1 September 2014, <http://bit.ly/ZOYzbH>; Associated Press, *Displaced Iraqis trade war for hardship in a Shiite holy city far from home*, 14 August 2014, <http://fxn.ws/1sZCwKb>; ACAPS, *Briefing Note: Humanitarian Implications of Violence in Northern and Central Iraq - 24 July 2014*, 24 July 2014, p. 1, <http://shar.es/11jsZa>; IRIN, *Selective treatment for IDPs in Kurdistan*, 16 July 2014, <http://www.refworld.org/docid/53ce19aa4.html>

⁹⁸ Access is reportedly restricted for persons seeking to enter Erbil governorate coming from Kirkuk; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 11, 6 September – 12 September 2014*, 12 September 2014, p. 1, <http://shar.es/1a000z>.

⁹⁹ For example, IDPs seeking to relocate to Qadisiya governorate have reportedly only been allowed through checkpoints once sponsorship of relatives was confirmed; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 10, 30 August - 5 September 2014*, 5 September 2014, p. 4, <http://shar.es/11ARZD>. Sunni and Shi'ite Arabs and Turkmen as well as Shabak seeking to relocate to the Kurdistan Region require a sponsor, who needs to be a Kurdish person resident in the Kurdistan Region. Without a sponsor, IDPs from these communities are refused entry at entry checkpoints; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 13, 20 September – 26 September 2014*, 26 September 2014, p. 5, <http://shar.es/1moJUD>. According to UNHCR information, Kurdish sponsors may be increasingly unwilling to guarantee for Arab Sunnis in particular as a result of compassion fatigue and growing resentment towards Arab Sunnis, who are at times associated with IS and other armed groups; UNHCR, October 2014.

¹⁰⁰ For example, in Kirkuk, no new IDP arrivals have been reported in early/mid-September, reportedly owing to the closure of access points for people without a Kirkuk-specific ID card. The entry of IDPs to Khanaqeen (Diyala, under control of Kurdish forces) has reportedly been restricted by local authorities citing lack of accommodation and security concerns; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 10, 30 August - 5 September 2014*, 5 September 2014, p. 4, <http://shar.es/11ARZD>. See also IOM, *Displacement Tracking Matrix Report III*

granted, there may be additional requirements for IDPs to be able to register with local authorities.¹⁰¹ In the south of Iraq, IDPs have been reported to move between governorates searching for local authorities willing to register them so that they would be allowed to access services such as healthcare, education and cash assistance.¹⁰² Furthermore, the arrival of IDPs has also reportedly resulted in community tensions along ethno-sectarian lines¹⁰³ and reported feelings of insecurity and discrimination expressed by IDPs.¹⁰⁴

25. IDPs' freedom of movement is further said to be restricted by insecurity and ongoing military operations.¹⁰⁵ Furthermore, armed groups are said to be largely controlling access routes between the central/northern parts of the country and Baghdad and the South.¹⁰⁶ IDPs without valid documentation may face difficulties to pass checkpoints.¹⁰⁷
26. Although large-scale returns are not anticipated in the foreseeable future, reports indicate that very small numbers of IDPs have begun to return to their areas of origin once these were recaptured from IS by Kurdish forces and/or the ISF. Returns are reportedly hampered by continued insecurity and the lack of services and dysfunctional infrastructure in these areas.¹⁰⁸ IS has also reportedly mined and booby-trapped both urban and open areas from which it has retreated, putting returnees at

¹⁰¹ Once admitted, persons not originating from the Kurdistan Region receive a 15 days "permission to stay" to remain in the Kurdistan Region. Within this period, they are requested to apply for a temporary residency, for which a sponsor, clearance by the local security (*Asayish*), and a medical test are required. UNHCR has observed a strict implementation of these regulations as well as rejections on the basis of security grounds. Residency permits need to be renewed on a regular basis, usually every 7-10 days.

¹⁰² REACH, *Displacement of Shabak & Turkmen Shi'a Minorities from Tal Afar & Ninewa Plains*, June - 18 August 2014, 18 August 2014, p. 3, <http://shar.es/11jici>.

¹⁰³ "Ethno-sectarian divisions are significant and risk compounding social tensions among different population groups. Initial displacement as a result of ISIL and their affiliates may well proceed to secondary displacement (or third, or fourth) as a result of possible violent confrontations with host communities at worst, or an unwelcoming attitude at best. Historical tensions between different ethnic groups in Iraq has not been addressed and is arguably the most significant underlying factor escalating tensions between communities, particularly between the newly displaced and host communities. Several protests have been held against the arrival of IDPs from south and central Iraq in the Kurdistan Region of Iraq's Erbil and Sulaymaniyah governorates. There have also been statements from authorities that IDPs will be forcibly 'moved on' if concerns of the host population are not addressed"; UN OCHA, *Humanitarian Needs Overview*, 26 September 2014, pp. 13-14, <http://bit.ly/1xoOfCD>.

¹⁰⁴ For example, IDPs from Al-Anbar reported feeling unsafe in Baghdad for reason of "anti-Anbar hostility", with an unidentified number of them reportedly having chosen not to register with the authorities for fear of being labelled as "terrorists" and risking arrest and harassment; UNHCR information, October 2014. See also IRIN, *Anbar IDPs in Baghdad fear for their safety*, 13 May 2014, <http://www.refworld.org/docid/5379d6464.html>. See also Associated Press, *Iraqi Arabs claim persecution by Kurds*, 30 September 2014, <http://yhoo.it/1vTKmUP>.

¹⁰⁵ UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 14*, 26 September - 3 October 2014, 3 October 2014, p. 2, <http://shar.es/1mowRL>.

¹⁰⁶ IRIN, *Selective treatment for IDPs in Kurdistan*, 16 July 2014, <http://www.refworld.org/docid/53ce19aa4.html>.

¹⁰⁷ ACAPS, *Briefing Note: Humanitarian Implications of Violence in Northern and Central Iraq*, 4 September 2014, p. 4, <http://shar.es/11zUYn>.

¹⁰⁸ Shelter Cluster, *Rapid Assessment: Area of Origin Assessment Report*, October 2014, p. 4, <http://shar.es/1moZLp>; UN OCHA, *Iraq IDP Crisis Situation Report No. 13*, 20 September - 26 September 2014, 26 September 2014, p. 5, <http://shar.es/1moJUD>; Associated Press, *ISIS battles force Iraq residents to choose displacement*, 13 September 2014, <http://fxn.ws/1quXVLY>; ACAPS, *Briefing Note: Humanitarian Implications of Violence in Northern and Central Iraq*, 20 September 2014, p. 4, <http://shar.es/11zUYn>.

risk.¹⁰⁹ Furthermore, reports provide evidence that Sunni Arabs may be prevented from returning to ethnically or religiously mixed areas or be at risk of reprisal acts for their real or perceived support to the advances of IS.¹¹⁰

UNHCR Position on Returns

27. As the situation in Iraq remains highly fluid and volatile, and since all parts of the country are reported to have been affected, directly or indirectly,¹¹¹ by the ongoing crisis, UNHCR urges States not to forcibly return persons originating from Iraq¹¹² until tangible improvements in the security and human rights situation have occurred. In the current circumstances, many persons fleeing Iraq are likely to meet the 1951 Convention criteria for refugee status.¹¹³ When, in the context of the adjudication of an individual case of a person originating from Iraq, 1951 Convention criteria are found not to apply, broader refugee criteria as contained in relevant regional instruments¹¹⁴ or complementary forms of protection¹¹⁵ are likely to apply. In the current circumstances, with massive

¹⁰⁹ UN OCHA, *Humanitarian Needs Overview*, 26 September 2014, pp. 15, 25, 26, <http://bit.ly/1xoOfCD>; ACAPS, *Briefing Note: Humanitarian Implications of Violence in Northern and Central Iraq*, 4 September 2014, pp. 1, 4, <http://shar.es/11zUYn>.

¹¹⁰ Reuters, *Iraq's Shi'ite militia, Kurds use U.S. air strikes to further own agendas*, 9 September 2014, <http://reut.rs/1xBwTX0>; Los Angeles Times, *In Iraq, some Kurds accuse Arab neighbors of turning against them*, 8 September 2014, <http://fw.to/StKTPBQ>; Washington Post, *Alliance that captured besieged Iraqi town falls apart*, 5 September 2014, <http://wapo.st/1rJv5q7>; Niqash, *Mistrust Thy Neighbour? Extremists Split Social Fabric In Northern Iraq*, 4 September 2014, <http://www.niqash.org/articles/?id=3529>; ACAPS, *Briefing Note: Humanitarian Implications of Violence in Northern and Central Iraq*, 4 September 2014, pp. 1, 4, <http://shar.es/11zUYn>; Los Angeles Times, *Iraqi Kurds, buoyed by U.S. airstrikes, eye more Sunni Arab towns*, 3 September 2014, <http://fw.to/aBwZlpY>; Washington Post, *Fighting continues in Iraq after Shiite town liberated*, 1 September 2014, <http://wapo.st/1w10iW0>; Washington Post, *Ethnic tensions feed battles in northern Iraq*, 28 August 2014, <http://wapo.st/1pMpC6l>; Time, *The Rise of ISIS Sows Mistrust Between Kurds and Sunni Arabs*, 26 August 2014, <http://ti.me/XPS4F8>; Wall Street Journal, *Insurgency deepens Iraqi ethnic, sectarian divides*, 25 August 2014, <http://on.wsj.com/1qjZYAO>; Azzaman, *Kurdish forces torch Arab homes and refuse return of those displaced to their areas*, 18 August 2014, <http://www.azzaman.com/english/?p=1482>.

¹¹¹ Violent attacks are taking place all over the country (see e.g. reports of UNAMI, Iraq Body Count). Governorates not directly affected by the recent escalation of the conflict are indirectly affected, by the arrival of large numbers of IDPs and related pressures on public services and infrastructure. See above paras 15 and 19-21.

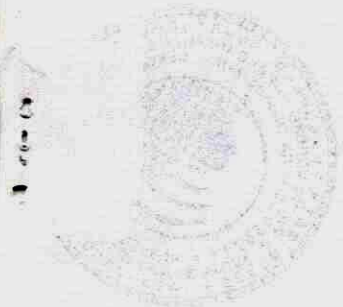
¹¹² The phrase "persons originating from Iraq" refers to both Iraqi nationals and habitual residents of Iraq, including Palestinians from Iraq.

¹¹³ The profile of persons fleeing or having fled Iraq is likely to bring them within the framework of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees [*Convention Relating to the Status of Refugees* ("1951 Convention"), 28 July 1951, United Nations, Treaty Series, vol. 189, p. 137, <http://www.refworld.org/docid/3be01b964.html>] and its 1967 Protocol [*Protocol Relating to the Status of Refugees*, 31 January 1967, United Nations, Treaty Series, vol. 606, p. 267, <http://www.refworld.org/docid/3ae6b3ae4.html>].

¹¹⁴ Depending on where persons originating from Iraq seek international protection, regional refugee protection frameworks apply; see *Convention Governing the Specific Aspects of Refugee Problems in Africa* ("OAU Convention"), 10 September 1969, 1001 U.N.T.S. 45, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b36018.html>, *Cartagena Declaration on Refugees, Colloquium on the International Protection of Refugees in Central America, Mexico and Panama*, 22 November 1984, <http://www.refworld.org/docid/3ae6b36ec.html>. Unlike the OAU Convention, the Cartagena Declaration is not a binding legal instrument; its provisions acquire the force of law only through incorporation in national legislation].

¹¹⁵ Asylum-seekers from Iraq seeking protection in European Union Member States who have been found not to be refugees are likely to fall within the scope of the EU Qualification Directive persons in need of subsidiary protection [European Union, Directive 2005/85/EC of 8 December 2005 on minimum standards for the qualification and status of third country nationals who are granted refugee status or subsidiary protection]

new internal displacement coupled with a large-scale humanitarian crisis, mounting sectarian tensions and reported access restrictions, particularly into the Kurdistan Region of Iraq, UNHCR does in principle not consider it appropriate for States to deny persons from Iraq international protection on the basis of the applicability of an internal flight or relocation alternative.¹¹⁶ Depending on the profile of the individual case, exclusion considerations may need to be examined.¹¹⁷

beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted (recast) ("Qualification Directive"), 13 December 2011, <http://www.refworld.org/docid/4f06fa5e2.html>].

¹¹⁶ For detailed guidance on the application of an internal flight or relocation alternative and the relevance and reasonableness criteria, see UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 4: "Internal Flight or Relocation Alternative" Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, 23 July 2003, HCR/GIP/03/04, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f2791a44.html>.

¹¹⁷ UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 5: Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees*, 23 July 2003, HCR/GIP/03/05, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f2791a44.html>.